

LE REGALIA CO. - 41, Kosh. Desat. tuis. dionos. New York City.

ATENTOK... UFACTURERS PATENT COMPANY

TALÁLÓK!... TOR J. EVANS & CO. VICTOR BLDG. A. WASHINGTON, D. C.

ONYOKI ASSZONYOKI... 7-ES CSODA MOSOPOR... Powder Co.

CINTORIA... nem éri jól magát és van ninos rendben, jobbn taláhat a Cintoriánál.

Cintoria... jto ug fiatalnak, mint nek. Ugy gyermekeknek, nőeknek ajánlják mint enyvi...

HE CINTORIA CO. Vegyi gyárosok... Box 274, Braddock, Pa. Department A.

SZABADSÁG

NO. 172. SZÁM. THIRTIETH YEAR. Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, Szombath, 1920. Julius 24. HARMADIK ÉVFOLYAM. EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT.

TÖRVÉNY ELÉ A KATONAI SZÖKEVÉNYEKSEL

A hadügy miniszterium most készíti 100,000 katonaszökevény névlistáját. Ötven dollár jutalom a feljelentőknek.

Haditörvényszék elé állítják azokat, akik nem jelentkeznek.

WASHINGTON, jul. 22. — Mint Peter C. Harris tábornok ma kijelentette, a hadügy miniszterium nemsokára ország szerinti megkezdési a körülbelül 100,000 fere teheto katonaszökevények összefogadását.

A hadügyminiszterium már hónapok óta dolgozik a szökevények névlistáján.

A hadügyminiszterium az ország minden lakosát, valamint a szövetségi, állami és városi kormányzatok szervezeit egyként fel fogja használni, hogy az összefogodást végre lehessen hajtani.

Mindazok, akik egy katonaszökevényt katonai hatóság elé állítanak, ötven dollár jutalomban fognak részesülni.

Harris tábornok szerint mind azok, akik a hadügyminiszterium eme listáján szerepelni fognak, katonai törvényszék elé kerülnek.

Mindazok, akik annak idején nem regisztráltak, nem a katonai bíróság, hanem az igazságügy miniszterium hatásköre alá tartoznak.

The REPUBLICAN STANDARD BEARERS

WARREN G. HARDING, Ohio állam szenátora, a republikánus párt elnökjelöltje. CALVIN C. COOLIDGE, Massachusetts állam kormányzója, a republikánus párt alelnökjelöltje.

A FRANCIAK ÉS A SPAI KONFERENCIA

A francia képviselőház nagy szavazattal többséggel bizalmat szavazott a miniszterelnöknek a tegnapi ülésén.

A miniszterelnök pontosan beszámolt az eseményekről.

PARIS, jul. 22. — A francia képviselőház a tegnapi ülésén 420 szavazattal 152 ellenel bizalmat szavazott a spai konferenciáról visszárterezett Millerand miniszterelnöknek.

Altalában díszrettel illették azt az elhatározott magatartást, amelyet a miniszterelnök tanúsított és úgy vélik, hogy a spai tanácskozás nagyban megerősítette a kormányt.

Az ülés során Millerand miniszterelnök a jobb oldalnak, a centrumnak tpsai és a szocialista bal oldal gyunos közbekifaltási során mondotta el mindazt, amit a szövetségesek kivittak a konferencián. A képviselőház a beszéd kezdetén élnék figyelmet tanúsítottak, később azonban egymással kezdtek közbeszólásokkal gonyolódni.

Mialatt a Centrum tpsalt, a szocialisták toruk szakadtából iparkodtak meg nem hallhatóvá tenni a tpsokat.

Az elégtelenség különösen akkor tört ki nagy mértékben, mikor Millerand azt tudatta a Házal, hogy a szoviet kormány visszautasította a szövetségesek által a Lengyelországban kötetlen békére vonatkozó ajánlatát és hogy a szövetségesek ennek nyomán elhatározták, hogy Lengyelországnak minden segítséget megadnak.

Franciáország támogatja Angliát.

"Biztos vagyok abban, mondta Millerand többek között a beszéde folyamán, hogy Franciaország támogatni fogja Angliát, viszont Franciaország mellett nem elvárhatja, hogy Anglia hű maradjon hozzá."

A VASUTAK A SZÁLLÍTÁSNAK DIJÁT EMELIK

A vasúttársaságok a személyszállításban mérföldenkint fél cent viteldij emelést akarnak elérni. Egyben emelni akarják a vasúti teherdij tételeket is.

WASHINGTON, jul. 22. — A Railway Executives' Association viteldij bizottságának mai gyűlésén nyilvánossá lett az, hogy a vasutak ország szerinti emelni kívánják még pedig mérföldenkint fél centtel, a személyszállítási díjtételeket azaz az indoklással, hogy a magasabb munkabéreket fizetni tudják.

Ugyanezre emelni akarják a fuvardíj tételeket is. A személyszállítási díjtételek mértéke 200,000,000 dollárt fog eredményezni, míg a fuvardíj tételek 8, vagy 9% felemelése 300,000,000 dollárt.

A vasúti munkabérei bizottság díjkalkulációja szerint a béremelésre 600,000,000 dollárra lesz szükség. A hiányzó 100,000,000 dollár mikénti megszerzése dolgában a bizottság nem tudott megegyezésre jutni.

"CHICAGO, jul. 22. — A nagy vasúti testvérségek vezetői ma reggel gyűlést tartottak amelynek során a vélemények megoszottak abban a kérdésben, hogy mi történjék abban az esetben, ha a vasúti munkabérei bizottság 600,000,000 dolláros munkabérei emelési ajánlata visszautasítottatik.

Majdnem bizonyos azonban az, hogy végeredményben a munkásság bele fog nyugodni a határozatba és noha vannak ellenkező nézetek is, a legtöbbben azt hiszik, hogy a vasúti sztrájk semmi esetre sem fog kitörni.

Ujra a keleti kérdés. A franciák tartanak attól, hogy a közel keleten elterjed a vörös veszedelem.

PARIS, jul. 22. — A francia külügyminiszteriumban erősen tartanak attól, hogy a közel keleten ujra lesznek bajok. Még pedig olyanok, akiketől a szövetségeseknek igazán tartaniuk kell.

A franciák külügyminiszteriumban egyáltalán nem tartják lehetetlennek, hogy Keleten uj blokkot fognak alkutani és pedig: szoviet Oroszország, Törökország, Arabia és talán Németország.

Egy vörös kiküldött nemrégiben hosszas tanácskozást folytatott Feustall, a sziriai királyal és Musztafa Kemal párával, a török nacionalista hadsereg vezérével.

KASZÁKKAL TÁMADNAK A VÖRÖSEKRE

A lengyel parasztság egyéb fegyver híján egyenesre vert kaszákkal áll ellent az oroszoknak.

WARSA, jul. 22. — Mint százhuszonöt északon elszelő, Koszuszko idején, Modlin vidékén a lengyel parasztság kaszákkal próbálja feltartóztatni az előrenyomuló bolsevik csapatokat. Modlin más neve: Novo Georgiesknek a nagy háború idejéből nevezetes egykori orosz erősségnek.

A város utcáin a minap egy egész zászlóalj ilyen kaszás paraszt vonult végig a front felé a maguk népviseletében, úgy, ahogy a mezei munkát otthagyták. Nyomban utánuk egy iteg modern francia gépkocsy 75-ös ágyú. Mintha csak szó sem lett volna arról, hogy az ellenfelek fegyverszünetet készülnék kötni egymással.

Lengyelországban oda fejlődött a helyzet, hogy az egyes városok lakossága külön-külön szervezkedik, hogy az országot védelemhez. A régóta várt nagy bolsevik offenzíva ugyan is megkezdődött a az ellenség a határ szélén áll.

Renkívül heves harcok folytak észak felé, ahol Grodno város rövid egymásutánban háromszor cserélt gazdát. A vörös seregek ebből az irányból veszélyeztetik talán a legjobban a lengyeleket. Napról-napra több és több embert vetnek itt a frontra a számuk legalább is tízszer annyi, mint a lengyeleké.

UJ VEGETSÉZETI GYARAK. Az amerikai vegetségi hivatalok igazgatósága jelenti, hogy a legrovidebb időn belül három új vegetségi gyárat fognak létesíteni az Egyesült Államokban, hogy megfelelő mennyiségű kámfort gyárthassanak.

Amerika eddig Japánból szerezte be a kámfort szükségletét, de miután Japánban kámfornopolium van és csak kámfornemességben és drága áron szállít kámfort, a vegetségi hivatalok igazgatósága szükségessé találta a három új gyárat létesítését, hogy a jövőben olcsóbban és fenntartás nélkül fedehesse szükségletét.

EMELIK AZ UJSÁGOK ÁRÁT. Londonból jelentik, hogy a nagy papírdrágaságra való tekintettel Angolországban egy hét alatt 321 napilap majdnem a kétszeresére emelte a lap eddigi árát.

A REPUBLIKÁNUSOK ELNÖKJELÖLTJÉNEK LELKES ÜNNEPLÉSE

A republikánus elnökjelölt elfogadó beszédét több mint ötszeker látogató hallgatta meg. A jelöltvezér Lodge értesítette Hardingot.

MARION, jul. 22. — "Harding szenátort a mai napon értesítették hivatalosan arról, hogy a republikánus párt elnökjelöltjének választotta. Annak a bizottságnak, amelyik ezt az üzenetet a szenátornak Marionba elhozta, Lodge szenátor volt az elnökje. Ő üdvözölte az elnökjelöltet először, aki erre a beszédre hosszabban válaszolt, kiterjeszkedve a republikánus platformnak jóformán valamennyi szakaszára. A nagy esemény a Garfield Parkban játszódott le, amelyet valóságilag megtöltöttek a szenátor hívei, akik vonaton, automobilon érkezve jöttek el Marionba. A városkában az idegenek száma meghaladta az ötszekeret.

Lodge szenátor a maga beszédében eltiltja a Nemzetek Ligáját abban az alakban, amint azt az elnök szeretné megvalósítani s kijelentette, hogy az ilyen Liga csak kevésben különböznék az egykori Szent Szövetségtől.

"Megígérhetem Önöknek, mondotta Harding válaszában, hogy a hivatalos és teljes béke létre fog jönni azonnal, mielőtt a republikánus kongresszus lezárna, amelyik erről határozhat a republikánus elnök lesz a Fehér Házban, aki azt jóváhagyhatja."

Beszédének összevont kivonata, a lényegesebb pontokra terjeszkedve ki, a következő: "Nemzetek Ligája: A republikánus párt kívánatosnak tartja a nemzetek valamennyi társulását avégett, hogy a béke inkább legyen megóvható igazságszolgáltatással, mint erőszakkal, de ellene van annak, hogy Amerika lemondjon a maga jogairól s alkalmelyik világítás, vagy katonai szövetség, avagy bármilyen más megbizott testület háboruba szólíthassa Amerika ifjúságát s a republikánus párt szívesen terjeszté ezt a kérdést népszavazás elé.

Hivatalos béke: Hivatalos és tényleges békét ígért Harding azonnal, mielőtt a republikánus kongresszus ülhet össze, hogy ilyen értelemben döntést hozzon a republikánus elnök lesz, aki azt jóvá is hagyja.

Mexico: Mexicóval barátságos és rokonszenves viszonyt kellene fenntartani olyan barátságos megállapodás alapján, amelyk biztosítja a mexicói amerikai polgárok élet és vagyonbiztonságát s rendet teremtené a tartson fenn a határ mentén.

Szenzáció: A Tizenhétéedik alkotmánymódosítást illetőleg megosztanak a vélemények. Ugyiszent az idevágó törvényalkalmazásra nézve is. De nem lehet véleményeltérés arra nézve, hogy a megváltó törvényt becsületesen kell végrehajtani.

Pártkormányzás: A pártkormányzást minden esetre elébe kell helyezni az autokratá, diktatóri, erőszakos személyes kormányzásnak.

Munka: A kollektív szerződés kötések joga általánosságban elismerendő, de ezt a jogot nem szabad úgy gyakorolni, hogy megsemmisítse az egyén szent jogát. A republikánus platform helyesen cselekszik, amikor a kormány elleni sztrájkok ellen szól.

Gyermekmunka: Minden lépést meg kell tenni a gyermekmunka megszüntetésére s a női munkások állapotán minden vonalon javítani kell.

Drágaság: Az általános drágaság ellen nem lehet csodaszer ajánlani. Ajánlandó a gazdasági arányu terelés, a takarékoskodás, az áldozatkészség. Az uszorakodás ellen fel kell lépni.

Adósság: A háborús adóssági rendszert meg kell változtatni, hogy az adósságok visszafizetésére legyen mód.

A republikánusok elnökjelöltjének elfogadó beszédét több mint ötszeker látogató hallgatta meg. A jelöltvezér Lodge értesítette Hardingot.

Harding szenátort a mai napon értesítették hivatalosan arról, hogy a republikánus párt elnökjelöltjének választotta. Annak a bizottságnak, amelyik ezt az üzenetet a szenátornak Marionba elhozta, Lodge szenátor volt az elnökje. Ő üdvözölte az elnökjelöltet először, aki erre a beszédre hosszabban válaszolt, kiterjeszkedve a republikánus platformnak jóformán valamennyi szakaszára. A nagy esemény a Garfield Parkban játszódott le, amelyet valóságilag megtöltöttek a szenátor hívei, akik vonaton, automobilon érkezve jöttek el Marionba. A városkában az idegenek száma meghaladta az ötszekeret.

nyéinek megfelelően. A kormány:nek gondoskodnia kell róla, hogy a hadikölcsönkötvények értéke legyen is annyi, mint a menüiert azokat a nép vásárolta.

Kereskedelmi tengerészet: Amerika kell, hogy legyen a világ első tengeri kereskedő nemzet. S a kormánynak minden támogatást meg kell adni ennek fejlesztésére.

Felkészültség: A haditengerészet elg erősek kell lenni aboz, hogy védelmet nyújthasson a szükség idején. A hadsereg legyen kicsi, de a legjobb a világon.

Veteránok: Azokat, akik a háború alatt szolgálatot teljesítettek, meg kell nyugtatni a szokat, akik munkaképtelenek lettek, teljes mértékben kárpótolni kell.

Női szavazati jog: A legnagyobb mértékben kívánatos, hogy az erre vonatkozó alkotmánymódosítás megvalósuljon.

Vasutak: A vasutvonalaknak kormánytulajdonba vételére nem helyes s ebben a tekintetben a platform álláspontja követendő.

Bevándorlás: A bevándorlási kérdést nem csupán az ipari szempontok figyelembe vételével kell megoldani, de figyelembe kell venni a köztársaság jövőjöd polgárságának érdekeit is. Minden ember, aki az amerikai polgár köntösét veszi magára s él az amerikai alkutakkal, kell, hogy szívesen és lelkesen is amerikai legyen.

Szabadságjogok: Ha az Egyesült Államokt fenyegetnek is olyan veszedelmek, mint a mi-lyenek tehetetlenek tették Oroszországot, azokat a szláai, a saját és egyéb közszabadságjogoknak felfüggesztésével elhárítani nem lehet. Ezeket a jogokat szentnek kell tartani.

A DEMOKRATÁK NAGY NAPJA AUG. 7-ÉN LESZ. Ezen a napon értesítik majd hivatalosan Cox kormányzót elnökjelölté választásáról.

Bryan szereplése nagy meglepetés a demokratákra. COLUMBUS, O. jul. 22. — Ma már hivatalosan is megállapították, hogy Cox kormányzó aug. 7-én értesítik hivatalosan megválasztásáról elnökjelölté a ugyanezkor közik azt Franklin Roosevelt is. White-kampány vezetője erre vonatkozólag megmegett az intézkedéseket.

Cox nem akart nyilatkozni arról, hogy a prohibíció párt Bryan választotta elnökjelöltjévé, a párt vezetési azonban le akarják beszélni Bryan, hogy a jelöltet elfogadják. A választás híre Cox táborában bomba gyantán hagott. Bryan volt az egyetlen úgyszólván a demokrata kivételével a lóság közül, aki nem tudatta Cox-al, hogy támogatására szándékozik.

WASHINGTON, jul. 22. — Franklin Roosevelt demokrata elnökjelölt azt mondja, hogy a demokrata párt teljes tudatában van a republikánusok társulásoknak, akik őriszi korteságot akarnak megszerezni. Azt mondta, hogy New York államban az ő megváltó erejű 32 ezer dollár vetettek ki. Ki számították Franklin Roosevelt, hogy hasonló alapon szándékozik a kortespártiákba nem hozzászólókat, mint 15-20 millió dollár, nek kellene összevonn.

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Third year. Published daily by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
(An Ohio Corporation. E. K. Coorna, President; Dr. Andrew Cserna, Sec'y-Treas.)

Founded by: **E. T. Kohányi** Alapította: **Kohányi Tibor**

DR. ANDREW CSERNA, Editor

Edited and Published at: **Szerkesztőség és kiadóhivatal**
700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.
Telephone: Bu. Main 3331. Guy, Central, 1231.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Kanadában egyszéves évre: \$8.00, félreves évre: \$4.00. Külföldre egyszéves évre: \$10.00, félreves évre: \$5.00. Cleveland városán: egyszéves évre: \$8.00, félreves évre: \$4.00. — SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada one year: \$8.00, half year: \$4.00. — Foreign countries: one year: \$10.00, half year: \$5.00. — Cleveland one year: \$8.00, half year: \$4.00.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for Transmission through the mails as Second Class Matter.

New York irodánk címe: **Room 603 Tribune Bldg, 154 Nassau St., New York** Eastern Office: **Cleveland, O.**
Gazdasági vezető: **Joseph Horváth, Manager.**

UNALOM

Erwin R. Bergdoll, a hírhedt volt Góler Cleveland Bergdoll katonaszervevénynek az őse, aki a háború kitörésekor elűnt, mert nem akart katonai szolgálatot teljesíteni, életelt adott magáról. Két évi titokzatos távolléte alatt, amíg a bátyja a letartóztatásával és eltűnésével foglalkoztatja az újságírókat és a szenzációkban gyönyörködő publikumot, a fiatalabb Bergdollról nem lehetett hallani semmit. A katonai hatóságok már "ad acta" helyezték az ügyet s biztosra vették, hogy a háborús kötelességek elől ez a gazdag fiatalember Dél Amerikába szökött. A katonai hatóságok úgy látszik beletörődtek abban, hogy a Bergdollnak nem szeretnek katonáskodni.

Amerikaiak a háborúban

"A háborút a szövetségeseknek az Egyesült Államok nyerte meg. Ha nem az amerikai katonák fordult volna meg a dolog, az eredmény nagyon más lett volna!"

Ezt a kijelentést tette a volt német trónörökös Wieringen szigetén egy amerikai újságíró előtt, akinek az első kérdése hozzá az volt:

— Mit gondolt ön az amerikai katonákról?

A trónörökös az újságíró előtt, nagyon őszinte szavakkal számolt be az erőseiről, amelyek a háború alatt uralkodtak a lelken. Kijelentette, hogy 1918-ban tisztában volt azzal, hogy az amerikai hadsereg döntő szerepet fog játszani a nyugati fronton.

Nagyon dicsérte azt az eljárást, hogy az amerikai katonák először a nyugati részekre küldték, ahol megfelelően ki lehetett őket képezni. S csak azután, mint kiképzett egyeneket, küldték az amerikai különítményeket a tüzvonalba.

Besmterve a volt trónörökös, hogy a német hadsereg morálját az amerikai katonák megérkezése nagyban aláasta. Mikor azután a német katonák azt látták, hogy a szövetségesek milyen nagy számban dobják az amerikai katonákat a harcra, mikor látták, hogy az amerikai fiúk milyen halál megvető bátorsággal rohantak a tűzbe, akkor valóságos megdöbbenést keltett.

Ar Argonne-Meuse küzdelemben az amerikaiak sokkal nagyobb veszteséget szenvedtek, mint a németek.

"De, mondta a volt trónörökös — az a körülmény, hogy a halált megvetett ember helyébe új állott, valóságos megállította a mi embereink szívverését."

Az amerikai hadvezetőségéről a volt trónörökösnek nincsen semmi különösebb véleménye. Kijelenti, hogy ő az amerikai hadvezetőség munkájából csak annyit látott, hogy az embereket ezerszámra küldte a tüzvonalba. Tekintet nélkül, hogy hányan pusztultak el. Ebből arra következtetett, hogy az amerikai hadvezetőség el volt tökéltve arra, hogy a háborút olyan hamar fejezze be, a milyen hamar csak lehet.

"Az én kommandóm alatt álló sereg először a Marne-Vesle operációkban, Juvigny alatt találkozott az amerikai katonákkal. Sok amerikai foglyot hordtak elém és minden egyes esetben megcsodáltam a nagyszerű fizikumukat.

Különösen emlékszem a háborúnak ama fázisára, mikor a badeni csapatok ellen önként a Bois-de-Belleuval a tengerész katonák dobak tüzbe. Véres, elkeseredett küzdelem volt ezen a ponton és az amerikai katonák igazán bebizonyították, hogy harcra teremtettek emberek, elsőrangú harcosok."

"Tudok előre, — mondta a trónörökös, — hogy önként a St. Mihiel területén el akarnak minket vagni a fősergetől. És biztosítottam önmagamat, hogy ha huszonegy órával később jöttök volna, akkor már győzöttünk volna az egész környéken."

Az újságíróknak arra a kérdésére, hogy mi a véleménye a volt trónörökösnek a jövőre várható háborúkról, a volt német császár fia így válaszolt:

"Mert épít az Egyesült Államok olyan nagy flottát, ha a Nemzetek Ligája az örökös béke felett akar orkódnit!"

"Füresnák találom, folytatta a volt trónörökös, hogy ugyanaz a kormány, amely arra örekedett, hogy az általános békét megteremtse, most azon dolgozik, hogy segítsen az angoloknak a nagy hajóépítési programjuk kezdetvitelében."

Az újságíró szerint itt Frigyes Vilmos figyelme teljesen a flottákra irányodott. Először még hosszabban beszélt az amerikai és az angol flottákról, elsősorban arról, hogy Amerikában főleg csatázhajókat és superdreadnoughtokat építenek, azután így folytatta:

"Azt hiszem, hogy Lord Fishernak igaza van, mikor a könyvében kijelenti, hogy a jövő tengeri háborúit a víz alatt fogják megvívni."

Az újságíró erre megjegyezte, hogy a békekonferencián elhatározták, hogy a jövőben tengeralfutó hajók a küzdelemben nem vehetnek részt és hogy a Nemzetek Ligája is ezen az alapon kíván dolgozni.

A trónörökös erre csak mosolygott, sokat mondólag, meglehetősen nyugosan.

— Mert volt az, kérdezte az interjú végén az újságíró, hogy a transport hajók, amelyek az Egyesült Államokból vitték a flukat Franciászórába, nem súlyosztották el a német buvárhajók?

"Amerika túlságosan sport nemzet ahhoz, mondta a volt trónörökös, hogy ilyen kegyetlenségre ragadtattuk volna magunkat vele szemben. Alkalmat akartunk adni az amerikai katonáknak arra, hogy a harcra terjesztessék és megverkedjenek velünk, éppen, mint a többi ellenségünk."

Az utazás Európába

veszedelmes, ha nincs vezető, aki az uton táncosokkal ellása, a határon érdekeit megvédi, a zsarolástól megóvja és a lopásokat megakadályozza.

Száz és száz

esetben nagy előny az olyan tapasztalt és ügyes vezető, aki az európai viszonyokat alaposan ismeri.

MAR KÉT SIKERES TARSASUTAZAST RENDEZTUNK

cégünk egyik főtisztviselőjének vezetése alatt és utasaink teljesen meg voltak elégedve.

A harmadik társasutazás

1920 augusztus 21-én indul Triesztbe a Providence háromkéményes, 10 napos gyorshajón. Utasainkat ez alkalommal **Mázsary József New York állami közjegyző vezeti.** Ő gondoskodik utasaink kényelméről és szakavatottsága valamint törvényismerete biztosítja, hogy a határokon mindenki előzékeny bánásmódban fog részesülni.

A legboldogabb ember

A NAGYVILÁGBAN ELŐ embermilliók közül nagyon kevesen tudják, hogy ki az irigvelt, szerencsés földi halandó, aki július 20-dik napján, a világ legboldogabb emberének nevezte meg. És mert nagyon kevesen tudják, megmondjuk, hogy Sir Thomas Lipton, angol alatalví, aki a Shamrock IV. nevű gyorsrepülő vitorlás hajójának tulajdonosa. Természetes, hogy Sir Thomas Lipton boldogsága szoros összefüggésben van a világhírű vitorlással.

Lipton mester öreg ember és vén napjainak minden öröme az, hogy összesyveri azokat a díjakat és kitüntetések, amiket hozzá hasonló világmegváltó nagyságok vitorlás versenyekre kitűznek. Serlegeket, érmekeket és díszleveleket nyert már Németországban, Spanyolországban, Franciaországban, Skóciában, Írországban, Patagóniában, sőt Svájcban is, — de Amerikában soha. Négyeszer próbálkozott már meg azzal, hogy magával ragadja a New York Yacht Club serlegét, — de hiába.

És most itt van megint és egész New York előkelő népe szivszorongva lesi, be tudja-e váltani rettenetes, szörnyű fenyegetését az agg Tamás, — elviszi-e a nemzet büszkeségét: a serlegét? Ezért nem alszik imár napok óta Amerika népe, ezért szánt mély barázdákat a gond az igazi amerikai polgár ábrázatára és ezért ir horkol az oldalakat a nagy eseményről mindegyik new yorki újság.

Hátterbe szorult a Nemzetek Ligája, a Cox—Harding harc, a vasutasok sztrájk mozgalma, a drágaság, a lakáshiány, — semmi sem érdekli ma ennek az országnak százmillió népét, csak az a kérdés, hogy ki nyeri meg a vitorlás versenyt: az angol Shamrock IV., vagy az amerikai Resolute?

Igy állítják be az eseményt a szenzációs new yorki újságok, melyek napok óta első oldaluknak nagyobbik részét a vitorlások képeinek, a verseny leírásának és méltatásának szentelik.

Arról azonban még nem olvashattunk egyetlen elmelekedést sem, mi lesz az emberiség haszna abból, ha akár az angol, akár az amerikai vitorlás nyeri meg a versenyt. Milyen lépéssel halad a tudomány, a technikai készség, milyen gyakorlati értékek gazdagodnak a mindennapi élet embere. Mi úgy tudjuk, hogy a vitorlás hajóknak nincs már semmi komoly jelentőségük. "Az emberek tudás, — hála érte annak, akinek hála dukál érte, megteremtette a gőzhajót és nehezen hisszük, hogy akad ember széles Amerikában, aki Columbus példáját szeretné utánozni, és vitorlással kockáztatná meg az utat Európa partjai felé.

Az emberiség érdeke azt követeli, hogy az a néhány szomorú vitorlás, mely még mindig lézeng a tengernek országútaján, minél hamarabb eltűnjön, mert minden vitorlás hajó nyúga, kára és vesztesége a nagy közösség érdekeinek. És épp ezért nincs semmi létjogosultsága olyan hőbortos sportnak, mint aminő a vitorlás verseny. Tagadhatatlan, szemnek szép látvány, tagadhatatlan, hogy az emberi erő és tudás némi szerepet játszik a vitorlás hajtásában, — de semmiképpen sem olyan mértékűt, hogy a komoly sport jellegét biztosíthatná.

Öreg uraknak, sport-tébohyban szenvedő tétlen gazdagoknak, a társadalom heréinek mulatságát országos szenzációknak tette meg az amerikai sajtó tulajdonságú "sportszeretete". És egy pillanattig sem gondolnak arra a nagy újságok emberei, hogy az ilyen izgalmakat, még pedig a legveszedelmesebbeket kereste, a mennyiben rendőrök, detektívek társaságában szeretett tartózkodni s mint árthatlanok és érdeklődők lenni idegen szerette feleleveníteni a meggyilkolt zaloghás tulajdonos ügyét. Burkoltan felkínálta saját magát, hogy az unalom légköréből kikerüljön. Sok embernek az aktivitása semmi egyéb, mint tiltakozás az unalom ellen.

Ervin R. Bergdolltól kitélik, hogy a börtönben majd essayt ír az unalomról. Csak-hogy ne unatkozzék.

Boppo.

A száraz elnök

WILLIAM JENNINGS BRYAN, ugylátszik, nem kerül el sorsát. Nyolc évi pihenő után, végre ismét megjelenik neve az elnökválasztó balloton, de ezúttal nem mint az anyapártnak, hanem mint a prohibíció politikai pártjának, jelöltje.

Amilyen szomorjan komoly valami a prohibíció az Egyesült Államokban, ugyanolyan nevétségesen komolyan politika pártalakulás, a prohibíciók pártja. A nagy politikai faktorok példájára a prohibíciók is meghirdették és megtartották az elnökjelölési nemzetgyűlést és nagy komolykodás közepett William Jennings Bryant választották meg elnökjelöltnek. Az alelnök jelölés e pillanatban nem történt még meg, de kétségtelen, hogy máltó "futótársat" kap a Grape Juice apostol. Azt beszélük, vagy Billy Sunday-t, vagy egy asszonyt.

A prohibíció párt elnökjelölése és konvenciója semmiképpen sem komoly politikai esemény. Értékedék óta, rendületlenül állít jelölteteket a párt, de soha sem szedett össze még csak 300.000 szavazatot sem. A leg-obb, 270.000 volt.

De azért tovább játszanak a száraz-apostolok, akik nem elégszenek meg azzal, hogy imár az alkotmányt rabbinászat az alkoholra. És az elnökjelölésért azt sürülik csak el, hogy nem jó amerikaiak, — mert nem bísnak az alkotmányban.

VÉRTANUSÁG-SEMMIÉRT

Kár azért a szegény angol borbírelt, aki belebújt a hordóba és belemereszkedett a Niagara forgatagába. Kár érte, mert vállalkozását halálal fizette meg és önfeláldozásával nem nyert a tudomány, nem húzott hasznát az emberiség, de még ő maga sem vált halhatatlanná. Egy-két napig irtak róla az újságok, de ma már napirendre tértek az esemény felett és egy-két hét múlva a közönség is elfelejti őt.

Mi célja volt vállalkozásának? Valószínűleg ő maga sem tudta. Talán meg akarta mutatni rettenethetetlen bátorságát, talán be akarta bizonyítani, hogy ezer eset közül egyszer halandónak sikerül a lehetetlen. Kár volt életét feláldoznia ezért, mert halálát ő maga is megérdemelte. A nagy többség a kortársak tapsára vágyik. Hogyan kapják meg a tapsot, az nekik mellékes, a fő a taps és akik a tapsot keresik, nem azt kutatják, hogy szereplésükkel hasznára váljanak embertársaiknak, hanem hogy tapsra ragadják őket. A szerény kutató tudóst észre sem veszik, de ünneplik a vakmerőt, akár tud, akár nem. És innen van, hogy egyre kevesebb az igazi tudós, az igazi kutató és egyre nő az áltudósok száma, akik nem tudnak, hanem reklám által lesznek híresekké.

A hírnév és a hírnév nyomában járó gazdagság elkapta az embereket. Hírnév és gazdagságra vágyik mindenki és ha észrevél nem tudja megszerezni, megszerzi vakmerőséggel. Egy mérész játékre felteáz mindent, felteszi életét. Ha sikerül a játék, megalapította a jövőjét, ha nem sikerül, hát eldobta az életét magától. Valamikor régen egészen másképp volt ez. Becsvágy sarkalta az embereket és becsvágyukban elfelejtették, hogy a becsvágy pénzszerezésben merül ki. Ma minden eszelekedetnek végeülja a pénzszerezés, mert a pénz urálja a világot és pénzrel mindent meg lehet szerezni.

thuri

Munkabérek tavaly és most

A statisztikai adatok azt bizonyítják, hogy az Egyesült Államok valamennyi nagyobb iparágában emelkedtek a munkabérek az 1919-iki bétekre hasonlítva. A Munkaügyi minisztérium által vizsgálát tárgyává tett 14 nagy iparág közül kilencben az alkalmazottak száma is emelkedett 1920 folyamán.

Ugyanezek a statisztikai adatok azonban azt is mutatják, hogy 1920 június hónapjában az alkalmazottak száma is, a kifizetett munkabérek összege is csökkent ugyan, ezen esztendő előző hónapjához képest, tízennégy megvizsgált iparág közül kilencben.

A vizsgálat tárgyává tett iparágak az alábbiak:

Vas és acélipar, automobilipar, vasuti kocsik készítő és javító ipar, gypozsívás, gypotkészítés, kötőszóvas, posztó gyártás, selymekészítés, férfi és női ruha ipar, börgyártás, cipőgyártás, papír gyártás, szivargyártás és barna szénbányászat.

Összehasonlítva az alkalmazott munkások számát 1920 június és 1919 június hónapja közötti időben, 1—% csökkenés mutatkozik a selyem, bőr, szivar és szén iparban. Mik 1—42% emelkedés mutatkozik a többi iparágban, legnagyobb a férfiruhakészítésben.

Ugyanezen idő alatt az említett iparágak mindegyikében emelkedett a kifizetett munkabérek összege 12—99 %-kal, legnagyobb volt az

SIESSEN

helyét lefoglalni. Ha a társasutazásban részt akar venni, küldjön 20 dollár foglalót. Ha nincs utlevele, mi idejében megszerezjük. Lejárt utlevelét meghosszabbítjuk.

Pénzküldés

a legalacsonyabb árfolyam mellett, a legbiztosabb és leggyorsabb uton Magyarország bármely részébe. A küldött pénzt törvényes értékben, levonás nélkül kifizetjük.

Pénzelhelyezés

Magyarország bármely bankjába és a postatakarékpénztárba. Nevére szóló kamatozó betétkönyvet a legrövidebb idő alatt kihozhatjuk.

Pénzváltás

a legolcsóbb áron. Mindenféle készpénzt nálunk mindig legjutányosabban vásárolhat.

Kamatozó betét

gyanánt helyezze el pénzét bankunkban. Pénze itt biztos és jövedelmet is hoz önnek.

Tanács és felvilágosítás

bármely ügyben díjmentes, ha erre a címre ír:

NEMETH-ALLAMI-BANK

NEMETH JÁNOS, elnök.

FIGOZLET: 10 E. 22nd St. a Bankpaletában

FIGOZLET: 1597 Second Ave. corner 83rd St.

NEW YORK CITY

VÉSSE JÓL EMLÉKEZETÉBE

Szeptember havát, mert akkor 12 éves fennállásunk megünneplésére mindenkinél, aki szelvényeket küld be hozzánk, az azokért járuló ajándékok kívül külön ajándékot, azonkívül másféle díjakat is fogunk adni. — MINDENKI, vagyis az is, aki csak mostan fog hozzá a mi dohánnyukhoz, részesedhet benne. Irjon bővebb felvilágosításért a következő címre:

JAKAB ÉS TÁRSA

423 E. 5th STREET, NEW YORK, N. Y.

Dr. KIRÁLY L. ALBERT

ORVOS ÉS SEBESZ

IRODA ÓRAK: Reggel 9:30—11, délután 3—5, este 6:30—7:30. Vasárnap délelőtt 10—11.

2609 Lorain Avenue, Cleveland, O.

A SZABADSÁG IRODAJA FELETT.

Irodai Tel. Central 3762-W.

LAKÁS: 1436 WEST 101-IK UTCA. Ohio State Lorain 653—W.

A WHEELING DRUG COMPANY

Tudatjs Wheeling és nagy környéke s általában a magyarsággal, hogy július 1-én saját épületbe költözött. Uj címe:

10-12th STREET, WHEELING, W. VA.

Üzletüket újonnan berendezve s továbbá szives pártolást kérve ezúton is ajánlják a következők rég kipróbált orvosságokat.

NOVITON, gyomorség és rosszétvágy ellen. Ára \$1.25

FETORINE, léghúzás, köpés ellen. Ára.....25c

KOLSPIRIN, fejfájás, hányás, köhögés, hátsó és inliet fájdalom ellen. Ára.....25c

LAXO-HEARTS, gyomorség, székrekedés ellen.....25c

WHEELING DRUG COMPANY

10-12TH STREET, WHEELING, W. VA. 171-71

40 DOLLAR

kamatot fizetek egy évre minden nélem elhelyezett 1000 dolláros takarékbetét után.

KISS EMIL

BANKAR

138 Second Avenue, New York.

Budapest Fővárosi Köztanács

A társadalom heréinek mulatságát országos szenzációknak tette meg az amerikai sajtó tulajdonságú "sportszeretete". És egy pillanattig sem gondolnak arra a nagy újságok emberei, hogy az ilyen izgalmakat, még pedig a legveszedelmesebbeket kereste, a mennyiben rendőrök, detektívek társaságában szeretett tartózkodni s mint árthatlanok és érdeklődők lenni idegen szerette feleleveníteni a meggyilkolt zaloghás tulajdonos ügyét. Burkoltan felkínálta saját magát, hogy az unalom légköréből kikerüljön. Sok embernek az aktivitása semmi egyéb, mint tiltakozás az unalom ellen.

Ervin R. Bergdolltól kitélik, hogy a börtönben majd essayt ír az unalomról. Csak-hogy ne unatkozzék.

Boppo.

MAX F.

A társadalom heréinek mulatságát országos szenzációknak tette meg az amerikai sajtó tulajdonságú "sportszeretete". És egy pillanattig sem gondolnak arra a nagy újságok emberei, hogy az ilyen izgalmakat, még pedig a legveszedelmesebbeket kereste, a mennyiben rendőrök, detektívek társaságában szeretett tartózkodni s mint árthatlanok és érdeklődők lenni idegen szerette feleleveníteni a meggyilkolt zaloghás tulajdonos ügyét. Burkoltan felkínálta saját magát, hogy az unalom légköréből kikerüljön. Sok embernek az aktivitása semmi egyéb, mint tiltakozás az unalom ellen.

Ervin R. Bergdolltól kitélik, hogy a börtönben majd essayt ír az unalomról. Csak-hogy ne unatkozzék.

Boppo.

MAX F.

A társadalom heréinek mulatságát országos szenzációknak tette meg az amerikai sajtó tulajdonságú "sportszeretete". És egy pillanattig sem gondolnak arra a nagy újságok emberei, hogy az ilyen izgalmakat, még pedig a legveszedelmesebbeket kereste, a mennyiben rendőrök, detektívek társaságában szeretett tartózkodni s mint árthatlanok és érdeklődők lenni idegen szerette feleleveníteni a meggyilkolt zaloghás tulajdonos ügyét. Burkoltan felkínálta saját magát, hogy az unalom légköréből kikerüljön. Sok embernek az aktivitása semmi egyéb, mint tiltakozás az unalom ellen.

Ervin R. Bergdolltól kitélik, hogy a börtönben majd essayt ír az unalomról. Csak-hogy ne unatkozzék.

Boppo.

AZ ÖN SZÓLÓ PÓR

Bajok a h "Zpet". A

A postamény, amelynek a zászlóknak az érvényesítésének a közönség a tényét, a tartja fen, hogy közösen az árnyalom, a modern a bereknek a kezdése. Ha sok, tessék, azonban a tettelebb, rendeltetés magyar a vizimussa, ha egy bu ba levetelt, mezte, a huzta át a rá, hogy a országai K totta.

Miután meket az vlező köh hez alkalm meg nem nek, hogy nevetek egy Igy a legy sem tudom hogy mi S neve. Csak doilam erre rok odá am tam ma, eg adtek fel, ütötték a revették, zést áthuz "zpet" és megjelentés visszahozták.

En intelli főiskolát v temben he tem, de em tehettek ró rajzát meg nem sikeri székhelyek elcsajátítand csak intelli májlok, há nemelők is, nehezkre, megoimzése kerül nekik posta segít új posta n őket.

De kapha földről is, p ahol még kv hogy Kassa mezni. Micsa ósa fogalm ráciáról, n joguságáról sára address szóval vissz

Ez a belá ügyminiszter rendelje: a küldeménye amilyenek ban elő várt. A kosice—erről a rendőrmást. Van nak hiányú a régi eva Könyvű seg gadják viss kat.

Buda Fővá Kötvé

4 1/2 a k

A társadalom heréinek mulatságát országos szenzációknak tette meg az amerikai sajtó tulajdonságú "sportszeretete". És egy pillanattig sem gondolnak arra a nagy újságok emberei, hogy az ilyen izgalmakat, még pedig a legveszedelmesebbeket kereste, a mennyiben rendőrök, detektívek társaságában szeretett tartózkodni s mint árthatlanok és érdeklődők lenni idegen szerette feleleveníteni a meggyilkolt zaloghás tulajdonos ügyét. Burkoltan felkínálta saját magát, hogy az unalom légköréből kikerüljön. Sok embernek az aktivitása semmi egyéb, mint tiltakozás az unalom ellen.

Ervin R. Bergdolltól kitélik, hogy a börtönben majd essayt ír az unalomról. Csak-hogy ne unatkozzék.

Boppo.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

MENTSÜK MEG A SZIBÉRIAI MAGYAR HADIFOGLYOKAT!

AZ AMERIKAI MAGYAR SZÖVETSÉGHEZ BEFOLYT ADOMÁNYOK FOLYTATÓLAGOS KIMUTATASA.

Table listing donors and amounts for the Red Cross fund to help Hungarian prisoners of war in Siberia. Includes names like Edgy kimutatva, Pármarph és Vidéki Ref. Egyház, and various individuals with their respective contribution amounts.

Kellemes utazás az óhazába

Az Egyesült Államok óriási területén szétszórta lakó honfitársaink nagy része ismeri GAÁL GÁSPAR TIHAMÉR urat, ki számos éven keresztül képviselte a Magyar Bevándorlási Segélyegyletet Ellis Islandon...

GAÁL GÁSPAR TIHAMER.

Lelkiismeretesen, buzgón teljesítette ott kötelességét és sok magyar neki köszönheti, hogy szerencsésen átessett a szigorú vizsgálaton, mely a partraszállást megelőzte.

Gaal Gáspár Tihamer ur szeptember elején Európába utazik, hogy a közismert és közkedveltségnek örvendő ZARÓ C. HENRY BANKART Magyarországon képviselje és Budapesten egy fiókterületet alapítson.

Azon honfitársaink, akiknek szándékában van hazatérni s akik örömteljes, háborítatlan utazásban akarnak részesülni, emlékezzenek arra, hogy kijövetelük alkalmával Gaál (Gazsi) milyen barátságosan fogadta őket az újvilág kapujánál és ragadják meg az alkalmat, hogy az ő társaságában tegyék meg az utat az óhazába.

Gaal ur az ő hajóján utazó honfitársainak minden ügyes-bajos dolgot személyesen intézi el, utána néz, hogy málhajuk rendben, idejében kerüljön a hajóra, gondot visel az utazók családtagjaira, szóval gondoskodik, hogy minden vele utazó honfitárs egy kellemes, nyugodt utamlékkel érkezzen meg otthonába.

Ne várjon vele, küldje be előlegét még ma a közismert ZARÓ C. HENRY BANKRHOZ, hogy ő lefoglalhasson helyet az ön részére arra a hajóra, melylyel Gaál Gazsi teszi meg az utat Európába. Már ideig is nagy számban vannak előjegyzve, minél többen leszünk, annál vigabban üssük agyon az időt a tengeri uton.

Azon honfitársainktól, akik az Egyesült Államokat választották állandó lakóhelyül, Gaál ur szívesen visel haza otthon élő szeretteinket üzenetet, pénzt, vagy bármilyen más megbízást elvállal.

Azon honfitársaink, kik otthon, Magyarországon élő rokonait akarják kihozni, forduljanak bizalommal hozzá. Ő minden tekintetben segítségükre lesz, hogy megkönnyítse nekik az Amerikába vezető utat.

ITT AZ ALKALOM!

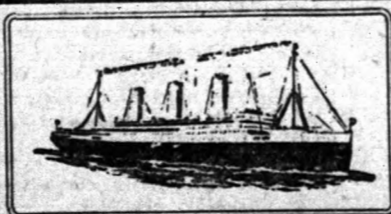
IRJON AZONNAL

ZARÓ C. HENRY, Bankár

39 Cooper Square

3-ik Ave. és 6. u. sarok NEW YORK CITY Saját Banképületében

hogy csak egy hét múlva tudták bányásrijából kiszabadítani, bár teljes erővel láttak hozzá, a ráomlott vasérc és homok omladék eltakarításához. Deák Gergely Csongrádon született 1881 március 12-én s már tizenöt éve volt Amerikában. Vagy 8 évig dolgozott a besemesi vasércbányában, s ez előtt öt évvel költözött Iron Riverre. Július 15-én temették el az Iron River-i temetőbe. Ötvegyéves, szül. Szabó Etel, s öt árva, a 11 éves János, 9 éves Imre, 6 éves Etel, négy és fél éves Zoltán s másfél éves Ilonka zokogtak a gondos családú, s jó édesapa koporsójánál, odahaza testvére és szülői körökönél, akik meg a gyászos hirt, s ostoztak az oly mélyen megrendült család gyászában. Kovács Ábel, az elhunyt barátja Stephensonból sietett Iron Riverre s nyolc napot töltött ott, míg a szerencsétlen bányászát ki tudták szabadítani s a családnak támogatására volt a végzettség megadásában. A temetésen részt vett kivétel nélkül az itt lakó magyarság, de általában volt a részvét az amerikai körökben is. Temetésen megjelentek Fülöp Miklós és neje, Szarka Ferenc és neje, Anderman András és Fancsalzsi János s komái Majorosik és Rókus Beszemből. Az elhunyt bányász gondoskodott családjáról halálsetére is, s három betegszülő egy-letnek volt a tagja.

KÜLFÖLDI OSZTÁLY

CITY NATIONAL BANK TRUST & SAVINGS BANK

PÉNZKÜLDÉS KÜLFÖLDRE

Ha pénzt óhajt küldeni az óhazába, vagy bármilyen üzleti ügyet akar külföldön lebonyolítani, ugy látogasson be intézetünkbe, szívesen szolgálatára állunk. Szerdán és szombaton nyitva este 8 óráig. R. LUSZTIG, Manager A. KRUCHIO, helyettes manager

HAJÓJEGYEK az összes vonalakra, az óhazába, vagy az óhazából Amerikába a társaság eredeti árai mellett. UTLEVELEK megszerzése a legrövidebb idő alatt. PÉNZKÜLDÉS vagy sürgőnyileg a legolcsóbb napj árforlyam mellett. KÖZJEGYZŐI Gyűjék szakaszú és pontos elintézésre.

BETEG LELESI MAGYAR Magyar András kéri földiét, hogy segítse vissza szülőföldjére. Egy még fiatal, de valóságos emberre magyar kereste fel a múlt héten szerkesztőségünket. Azt mondotta, hogy ő Magyar András leleszi (Zemolán-m.) származása volt gyári munkás. Elpanaszolta, azt orvosi bizonyítvánnyal is igazolta, hogy a fejében van valami hiba, aminek következtében folyton szédül és kőben kőben folyton vizgánia kell, hogy orrára ne esék.

KÖRELEM AZ AMERIKAI MAGYARSAHOZ! Tisztelettel felkérlek az Egyesült Államokban lakó honfitársaimat, legyenek szívesek szerető édes apám, Kubik Balázs, Szabolcsmeze, máriapócsi illetőségű hollétéről engem értesíteni. El-ve, vagy meghalt! Édes apám született 27 évvel jött Amerikába 20 éve, hogy nem hallottunk róla. Kérem édes apám, vagy 2-3 kék róla tudni, címét velem közölni szíveskedjenek. 10 dollár jutalmat részesül, aki legelőbb pontos címet velem közli. Kubik Miklós, 667 Catherine St., Perth Amboy, N. J.

CIMET KÉRNEK A SZÜLŐHAZÁBÓL. Horváth Mihály unokaöccsének Zanesville, O. és Bálint György nagybátyja címét kéri Zselér György IX. Ferenc-körút 43. II. 33 Budapest.

Keresünk 400 magyart! Tizenöt éve fennálló new yorki bankban 10 milliókért a munkáidat utáni egy évi munkáidat jaro vidékén megismerkedtem. Gyakori látogatásom van az Egyesült Államokban. Irjon személyi adatait tartalmazó levelet erre a címre: SZABADSÁG-BIZHATÓ, 1886 o/o Szabadság, 154 Nassau St., New York, N. Y. 105-94

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA LA VELOCE NEW YORK-PHILADELPHIA-NAPOLI ÉS GENOVA FELÉ. NEW YORK-PHILADELPHIA-TRIESTE GENOVA AT. Duca D'Agli Abruzzi August 12 F. Palasciano Sept. 2 Duca D'Acosta Sept 11

ITALIA AMERICA Society of Maritime Trade Inc. 1 STATE STREET, NEW YORK. VIKTOR E. FAITH Connemagh, Pa. Johnstown, Pa. Magyar pénzügyi és hajójegy ügynök

GUNARD LINE DUPLA CSAVARU GÖZÖSE, A PANNONIA AUGUSZTUS 28-AN INDUL DUBROVNIK, TRIESTY és NAPOLY-ba HARMADOSZTÁLYU ÁRAK: Direkt Dubrovnik és Trieste \$125.00 Direkt Nápolyba \$84.00 Nápolyon át egész Triestst szülő jegy és \$5 hadi adó.

FRENCH LINE COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE MAGYARORSZÁGBA Havren át Gyors negyedik és Dupla-csavaru Hajók. LAFAYETTE Julyus 30 LEOPOLDINA August 5 SAVOIE August 6 TOULAIN August 14

ANCHOR LINE Közvetlen Dubrovnikba és Triestbe S. S. ITALIA JULIUS 31-ÉN, DELUTAN 3 ÓRAKOR. Harmadosztályu jegyek ára: Dubrovnikba \$125.00 Triestbe \$100.00 és \$5.00 hadi adó.

NAGY ÉS BIZTOS HASZON VÁSÁROLJON AZONNAL. BUDAPEST szűkebb főváros 4 1/2% ADÓMENTES kölcsönkönyveiből. Ma 10,000 korona csak 80 dollár. Ma 10,000 korona csak 80 dollár. A háború előtt 10,000 korona 2000 dollár volt.

PÉNZT KÜLDÜNK gyorsan és biztosan, postán vagy sürgőnyileg DOLLAR-KORONA vagy román Lei-ben Magyarország, Csehszlovákia, Jugoszlávia vagy Romániába a legolcsóbb az napi árforlyam szerint. A. J. NEBE CO. 26 WEST FORT STREET, DETROIT, MICH.

MINEK MÁS BANKOT KERESNI Mikor általunk küldhet pénzt és biztos, hogy barátai, vagy rokonai megkapják a pénzt. RÖVID NÉGY HÉT ALATT azon naptól, mikor feladta azt. Különleges meggyezéseink vannak a legnagyobb bankokkal az óhazában és biztosítjuk nekünk a legpontosabb kiszámlázást, hanem a lehető legolcsóbb árról is. Pénzt küldünk tényleg checkel és átutalás után és megszerzik annak, minden további költség nélkül. ÁTVEVŐ EREDETI NYUGTÁJAT Megnyitunk részere takarékt betétet bármely bankkal az óhazában.

STATE COMMERCIAL BANK & SAVINGS BANK 1935-37-39 Milwaukee Avenue, Chicago, Ill. TELEFON: ARMITAGE 1012 Nyitva naponta 9-4:30-ig. Hétfőn, csütörtökön és szombaton 9:30-4:30-ig. Vasnapon 10:00-12:00-ig.

EREK. A betegség láttán a legelső lépés az, hogy a betegséget megismerjük. A betegség láttán a legelső lépés az, hogy a betegséget megismerjük.

háiban tartás kézfőnyő MAGYAR-és ANGOL-MAGYAR vagyis TOLMÁCS. T. A két kötetet fülvé küldi a Szabadság. S. Sienzen a rendelésem sokáig tart a kedves ár. Küldje a pénzt Money Order alakjában címével erre a címszámra, Szt. Osztyál, Cleveland, O.

HA bármilyen megbaja van. A szemüveg a szem egészségének legfontosabb részét képezi. A szemüveg a szem egészségének legfontosabb részét képezi.

MERI ÖN A HOVAY SEGÉLY EGYLETET? Kérdejk meg vele ma. Az ismeretség a legbiztosabb és legolcsóbb. Keresse fel a fiókok tisztviselőit, megadják, hogy megadják részvételüket adnak.

Secretary. Magyar Aid Association, Hazleton, Pa.

CO. CLEVELAND, O.

YARSÁGNAK. Használja ki! A legmegbízhatóbb Farnata, hogy megkönnyít a háztulajdonosnak a feladat, elhatározza, hogy ki kénytelen havi részlet. Itt be pincéjébe Furdinden munkáért jótélt. Jöjjön be személyi hívjon fel telefonon megadjuk feltételeinket. Ha az óhazába, hogy akkor soha.

SHEET METAL WAREWORKS. 100 DODLAND AVE. CLEVELAND, O.

Szabadság Sunday Magazine

Mindennapi

lehetősége az életnek, hogy "zavarba" juttunk. Mellékes, hogy ez a zavar pénzügyi, lelki, vagy üzleti természetű: gyengék vagyunk, emberek vagyunk, a kísértések tengerében vergődő lelkek vagyunk. Az élet hajója nem jár előre megállapított, kicirkalmazott menetrend szerint és a körülmények hullámesapása olyan kikötők felé sodorhat bennünket, ahová még álunkban sem akartunk jutni. Szirtek és zátonyok között suhan tova a hajó és az esztendőnek minden napja megszaportja a hajótöröttek számát.

A sötétben, a ködben megtévedhet az élet gályája és az utas, aki egyúttal kormányos is, kapitány is, — nem találja meg a kifelé vezető utat.

"Nagy zavarban vagyok", "nem tudom, hogyan másszak ki belőle", "sehogysem látom a kifelé vezető utat", — ezekkel a megkopott jajos mondatokkal sűrűn találkozunk az élet viharában.

Pedig minden helyzetből VAN kifelé vezető út. Mark Twain, a nagy amerikai humorista, azt a tanácsot adta az emberiség közkinceszül, ha zavarban vagy, ha nem látod a kifelé vezető utat, bármilyen természetű legyen is a baj: "szólj igazat". Az igazság az egyetlen iránytű, mely a leg-sötétebb vészből, a legködösebb éjszakából is a megnyugvás esendes kikötőjébe irányítja a veszett hullámokkal küzdő hajót.

Az első

pillantás, az első benyomás, sokkal fontosabb az életben, mint amennyire az átlagember becsüli. Ha üzlet, vagy barátság egymás mellé hoz két ösmeretlen embert, a legelső találkozás önkéntelenül is a kölcsönös fölbecsülés. Kölcsönösen végigmérik külsejüket; a beszélgetés során kölcsönösen kikémlélik és mérlegelik lelki és szellemi értéküket. És ekkor önkéntelenül is kialakulnak az ugynevezett első benyomások, melyek kölcsönösen rokonszenvesek, vagy ellenszenvesek lehetnek, vagy egyoldalúan rokonszenves, vagy ellenszenves.

Az első benyomások rendkívül fontos szerepet játszanak az életben. Ha munkáját, munkaerejét ajánlja fel a testi vagy szellemi munkás a munkaadónak, úgy az az idegen ember hideg közönyével, elfogultlanságával szemléli végig. Talán intéz hozzá néhány kérdést, talán szóltanul megbecsüli, — de egy bizonyos, — hogy az első benyomások alapján dönti el az ajánlkozó sorsát.

A mindennapi életből tudjuk, mily nagy szerepet játszik a kereskedő előzékenysége. És ez az előzékenység, mely a siker titka, nem egyéb tulajdonképpen, mint néma áldo-

zat, benső küzdelem a rokonszenv megnyerésére, az első pillanat kedvező benyomásának megszerzésére.

Mindenki önmaga kövezi életének országutját. És az út simasága, a boldogság felé vezető zavartalansága jókora részben függ attól, milyen külső és belső eszközökkel tudjuk biztosítani magunknak az "első benyomás" kedvezőségét.

A játék

Éppen olyan szükséges a felnőtteknek, mint amilyen szükséges a gyermeknek. A játék éppen úgy elringatja a felnőttek a lelkét, mint amennyire a gyermek lelkét mozgásba képes hozni.

Az öntudatlan gyermeki lélekből a játék esinálja meg azt a nagyszerűen finom és bonyolódott gépezetet, amelyet a felnőtt ember lelkének nevezünk.

A gyermek játék közben tanul meg gondolkodni, játék közben tanul meg érezni. A fantáziája, minden gondolkodásnak és érzésnek az alapja, játék közben fejlődik ki.

A gyermek nem szereti azokat a játékszereket, amelyekben gépezet van. Azokat a játékszereket szereti, amelyek minél egyszerűbbek. Miért? Mert önkéntelenül is, a fantáziáját izgatják. A böles természet rendezte be így. A gyermek fantáziájá nem nyerhet kielégülést egy, mondjuk játék-automobilban, hiszen a kíváncsisága azonnal ki van elégítve, ha szétbontja a kis gépezetet. Az az izgató, az a gondolkodásra ingerlő, ami egyszerű. Minél egyszerűbb valami, annál titokzatosabb. Azért szereti a gyermek a rongybabát, amit maga eskéből össze, mint a legdrágább vasutat, ami ugyan szép sima sinen gördül, de az irányításához, a kigondolásához neki semmi köze sincsen.

Egy amerikai tanítónő, Miss B. B. Smithers, Chicagóban, behatóan foglalkozik ezzel a kérdéssel. Könyvet is írt róla, amely méltó feltűnést keltett egyetemi körökben. Nem lehetetlen, hogy a kisasszonyt a könyve után meghívják valamelyik egyetemre, hogy a gyermeklélek pszichológiájáról tartson előadást.

És hány sülő jól tenné, ha Miss B. B. Smithersnek a könyvét elolvasná — ha a könyvnek nem az lenne a sorsa, ami az ilyen szak-könyveké általában. A közönség közönye.

Igaz! gyermeket nem lehet könyvből nevelni. De meg lehet belőle a lelkét ismerni, amit kevés szülő mondhat el magáról!

A BAKONYBAN BUJDOSÓ KIRÁLYFI

Irta:
Somlay Károly

VENYIGÉZTEK a hegyoldalon. Gödröltek, ültettek és nyestek, a szellő pedig cirógatta a mandulafák rügyimbós ágait, mikor Demetriusz Jóba az utzséli keresztfa alá ült pihenni.

Kopott bársonyvázost viselt, mint a heidelbergi bajor burza diákjai. Sűrűnyes fején kakastollas barétum volt, az oldalán pedig bívalbörtökba dugott hosszú kard lógott.

A manó tudja, hol és merre csavargott Jóba Demeter és hogy honnét érkezett a régi püspöki város alá, mikor fáradtan ledobta magát a keresztfa tövébe pihenni.

Demeter tudniillik mindig uton volt. Egyik faluból a másikba; egyik vármegyéből a másikba; egyik országból a másikba; de mindig uton volt, mert az apja testamentumban reá hagyta az egész világot, vagyis az egész világ országait.

mészet, azután szóból szó lett. Be-
szélgettek.

— Bizony sok van már a ro-
vásfámon, de most megnézelük és
beesületes ember leszek, — mon-
ta éjjelkor Jóba Demeter és ölébe
vonta a leányzót.

— És tud-e kelmed bocksort
metszeni? — kérdezte Katóka,
miközben ráhumorodott melegen
a vándordiák vállára.

— Próbálni ugyan eddig nem
próbáltam ezt a nemes mestersé-
get de azért azt hiszem, hogy tud-
vást tudnék a bocksorvágáshoz
is, — felelte Demeter.

— Mit tanult hát eddigelé az
úr, ha még bocksort vágni sem
tud? — kíváncskodott Katóka,
miközben szépen simogatta Jóba
Demeter selymes szakállcskáját.

kérdezi tőle egy mély baritonhang,
mikor már egy óráig sakkozott.

A nagypréposté volt a bariton.
A délelőtti higiénikus sétáját sé-
tálta a méltóságos úr. Minden dél-
előtt a cselétei erdőbe szokott ki-
sétálni, hogy a friss levegőben
étvágyra kapjon.

Vastag aranyláncan briliáns
kereszt lógott a potrohán és egy
drágakövekkel megrakott pecsét-
gyűrű csillogott a mutatóujján.

— Mit mivelsz, te bolond? —
kérdezi ismét az istenfélő főpap.

— Sakkozok, — morgott bosszu-
san Jóba Demeter.

— Egymagad sakkozol?
— Dehogy. Kettesben sakkoz-
unk.

— Kivel? En nem látok itt sen-
kit.

métriusz. — Most már gazdag va-
gyok. A gazdagoknak a pokolban
is jobban men a dolguk, mint a
szegényeknek, mert a gazdagokat
olajban sütik az ördögök a pokol-
ban, a szegényeket pedig csak a
saját zsirjukban, — felelte a föl-
gazdagodott csavargó.

Az aranykeresztet és a gyűrűt
tüstént eladta egy görög kalmár-
nak, aztán fogadott egy bőrékhas
szekeret és odállított a Kateriná-
ék udvarára.

— Csiperkedjünk csak izibe a
szekérekébe galambom! Száz
kőmőci lötyiköl a tarisznyámban,
— sürgette Walter von der Vo-
gelweide, akárom mondani Jóba
Demeter az indulást.

Kató bekukuskálván a szürta-
risznyába, egy hosszú csókot cup-
pantott az aranyos legény bajuz-
sra alá, aztán még nagykendőt
sem terített a vállára, hanem a
kartonszoknyácskáját félkarimá-
ban a fejére borította és odaku-
porodott a legény mellé a széna-
ülésre.

— Budára, a Rácvárosba, mert
ott igen alkalmas úrmőst mér-
nek a rációk, — parancsolta Jóba
Demeter a fuvarosnak és szoro-
san magához ölelte az isteni Ka-
terinát.

Az ég kebeléből ekkor egy ki-
gyótestű villám csattant ki, az-
után beborult és zuhogott a zá-
por.

Egyik villám a másik után.
Egyik dörgés a másik után. Még
a Naszáhegy is belezengett a dör-
gésekbe.

— Na, ez a fickó alighanem ga-
rabonciás... A masca bánja,
ha az is... Az a fő, hogy bent
van a tarisznyában a kőmőci...
Majd vessz nekem selyemruhácskát
és gyémántcsatos cippellőt, —
gondolta magában Katóka és a ka-
landor bársonyköpenyére alá bujt,
mert szörnyen morgolódtak az ég
megnyitott kárpitján a kormos fel-
legek.

Mire Budavár alá ért az ékhas
szeker, már ismét kék volt az ég.
Ezer meg ezer sugarakat löveltek
a tornyok aranyos keresztjei és
Katerinácska boldogan ugrott le a
szekérről, mikor megálltak a Hé-
választófejedelmhez titulólt ven-
dégfogadó kapuboltja alatt.

Egy szakálás férfi üldögélt nagy
buzán a söntésben. Kopott posztó-
gunya volt rajta és mikor agyot-
egyet lépett: csizmája szuszogva
fujta a hámlott talp alól a port.

Később elárulta, hogy a terebe-
si paulinus kolostorból szökött
meg és prédikátor akar lenni egy
bakonyi faluban.

A szökött páter egy levantei
tallért és egy pint kadarkért
tüstént összedta Katerinát a pár-
jával és a két galamboska szá-
mára szobát nyitottak a vendég-
fogadóban.

Kijel volt, mikor Jóba Demeter
kinyitotta az ablakot. Az asz-
zonyka rövid lélegzetekkel pihe-
gett az ágyon. Szép álmai lehet-
tek... A hold éppen a Gellért-
hegy tetején állt és narancsszínű
fényt sugárzott a Dunára.

Hideg volt a tavaszi éjszaka. A
bibicék bezzeg esereglették lábai-
kat a lágymányosi pocogók sze-
gélyén.

Demetriusz sokáig nézte a bu-
dai hegyeket. Söhajtott. Vállára
terítette a bársonygallért, fejébe
nyomta a kakastollas barétumot,
aztán halkán kisurrant az ajtón
és uccu az országutnak...

Katerinát, aranyat, mindent ott-
hagyott az országutakért, a szal-
makazlakért és az erdei csapszé-
kekért, ahol szegénylegények re-
gélnek a Bakonyban bujdosó bol-
dogtalan királyfiról.

Asszonyok

Megszéllották az én
Édes feleségem,
Azt mondták: "tudatlan",
"Világba járatlan"...
— Soha ilyen szögyen!

Töröld le a könnyűd
Harmatos virágom!
Gyönyörűbb dicséret
Alig érhet téged,
Ezen a világon!

Csak végy körül engem
Dalos vidámsággal;
Egyszerű lelkeknél,
Asszonyos szívűknél
Meleg sugarával!

Csak legyen tovább is
Életed főgondja:
Hogy a gyermekimnek
Rendén van-e mindnek
A nyakkendő csokra!...

S attól a "tudás"-tól,
Ami honnét sincsen:
Akármilyen kár is,
Márcsak ezután is
Mentsen meg az Isten!

— Eddigelé a Pentateuchost
forgattam és az apostolok iromá-
nyait. De mert láttam, hogy Wit-
tembergában egy alkalommal fog-
hagymás kolbászszal koszorúzták
meg a diákok Aristoteles fejét:
sütbe löktem Moyses Ötkönyvét.
Mondok, inkább mesterségre szá-
nom magamat, de nem kinlódnom
tovább borjubörbe kötött, félmá-
rás könyvekkel. Karimás kalapot
és kék dőkát veszek magamra,
kifonem a bajusomat és te le-
szel a feleségem, isteni Katerina.

— És pénze vagy-e kelmed-
nek, hogy székül mester lehes-
sen a céhben?

— Pénzem! De bizony fenéki-
üres a tarisznyám!

— Akkor csak menjen kend a
pokolba! — így a hollóhajú Ka-
tóka kidobta az ágruszsakadt le-
gényt az utcára.

— Nem tudott hozsám meleged-
ni a kis endar... Elhibáztam a
szőnyvetést, mert nálam vala ugyan
a számoló ártó, de ő nála meg a
spongia vala, — dörmögte Deme-
ter és kiment a városból.

Éjszaka volt. Vaksötét és hives
éjszaka volt, hát bebujt egy szal-
makazalba aludni.

Mikor másnap fölébredt, már
magasan járt a pocsirta és piros
pillék röpködtek a szikrázó levegő-
ben.

Jóba Demeter éhes volt. A szür-
tarisznyában még lötyikölt egy
darabka avas szalonna és egy har-
madka cipő.

— Megsüttek, — vigyorgott a
csavargó a szalonnára, aztán
föltűzte a biggyanyársra és tüzet
gyújtott alája.

Hólyagos szirkönyveket árt a
szalonna a parámon a cipőra, de
főin ebéd lett belőle, amelynek
utánna Demetriusz szépen kive-
tette hasát a verőfénynek, majd
mikor ezt is elunta, elővette bár-
sonyköpenyéből a sakkot és sak-
kozni kezdett.

— Mit mivelsz, te bolond! —

— Kivel sakkozok? Az Uristen-
nel... Ejnye az angyalát. El-
vesztettem a játékot... Megmat-
tolt az Öreg... Egy ezüst hu-
szast nyert tőlem az Öreg... Epp-
en jókor jöttél kegyes atyám,
mert te földi sáfárja levén az
Öregnek, majd átveszed tőlem az
ezüst huszast.

— Átveszem, — mondta nevet-
ve az istenfélő egyházfedelem
és magára hagyta bajával a bo-
londot.

Egy órácska sem tölt még el,
mikor a nagyprépost sétájáról víz-
szajóvet, ismét találkozik Jóba
Demeterrel.

— Még mindig sakkozol, te bo-
lond! — kérdezi kacagva.

— Még mindig. Most már azaz
aranyba megy a játék... Hopp-
h, most én nyertem!... Eppen
jókor jöttél papom, te vagy a
pártnerem földi helytartója, te
majd leszel szives helyette meg-
fíretni a száz aranyat.

— Bolond vagy, amice! Sült bo-
lond vagy... Amivel az Isten
tartozik neked, azt ő majd meg-
fizeti a saját jószántából is.

— Nem úgy verik ám a cigányt,
papocskám!

— Hanem!

— Ha az imént zsebrekváztad a
nyereséget, az ezüst huszast, ak-
kor most kutyakötelességed a
vesztéséget is legubáznai, amit ha
cselekedni nem akarnál, itt tá-
maszkodik a bokor mellett a som-
fanyelű gerezesbuzogányom, az
ehadta!

Öméltósága belátta, hogy a bo-
londból az örök igazság szóval ki,
hát tüstént levette nyakáról a
línos keresztet, lehunta ujjáról a
drágaköves gyűrűt és a bolondnak
adta.

— Ez ugyan alighanem rablás,
ez ugyan alighanem utonállás, ba-
rátom, — morgta a nagyprépost,
— de a pokolba is víznek mi-
atta.

— Hadd vigyenek! — felelte De-

Vándorolt és csak vándorolt,
mint némely madarak. Megfor-
dult Jónában, Utrechtben, Witten-
bergában és egyéb városokban is,
ahol univerzitások voltak és min-
denütt belekóstolt a tudományok-
ba, mint az egyszeri kutya a Nilus
vizébe, de sehol se marad huz-
mosabb ideig, csak néhány hétig.

— Voltam én már a cethal gyom-
rában is, de eddig sehol sem
leltem meg a tündérezép Kateri-
nát, hát bucsut mondtam a he-
gyesfedei házikóknak, amelyek-
ben keskeny falépcsők vezetnek a
verandás emeletekre, de ónkari-
kás ablakcsúcskák örökké zárva
vannak. Egyikből sem kacintott
felém a bájos Katerinácska, —
szokta mondani, mikor valame-
lyik csapszékben leült beszélget-
ni a polgárokkal.

— Katerina! Ki légyen volta-
képen az a bizonyos nő? — kér-
dezte tőle Lepotyik mester, a réz-
metsző, mikor a püspöki városká-
ban találkozott egymással a kol-
dusdiák és a mester.

— Hogy ki légyen ez a bizo-
nyos Katerina! Azt voltaképpen
még magam sem tudom. Ne legyen
kővér, de sovány se. Tizenhat
évesnél ifjabb, de hetvennél vé-
nebb se legyen, az angyalát! És
okvetlen Katerinának hívassék,
— felelte Demeter.

— No, ördöge van kelmednek,
mert itt a mi városunkban rita-
lálhat a Katóka. Az idén, Gyü-
mölenséltörök lépett a tizenhétbe
és olyan mine van a bajának,
mint a holló szárnyának.

— Hol lakik a nőcske?

— Hóhó! Lassan a csüüllkel,
atyafi! Ingyen a Krisztus kopor-
sóját sem örzik. Mit fizet, ha el-
áruol a titkot!

— En eddig ugyan minden-
fitt csak felírásra vacsoráltam és
ebédeltem a vendégfogadóknak és
a csapszékben és mindenünnt
csak hopp-hirével mondok vala
bucsat, de adnék kelmednek egy
mérő szinbuszt és egy veder bort,
ha megmondaná, hogy hol lelem a
szép Katerinát.

— Áll az alku, — csapott a kol-
dusdiák tenyerébe a rézmetsző és
elvette őt a Duna partjára egy
ragyás házikóba.

Az eső ugyan jól megcsapod-
ta őket, de nem bánták, mert a
konyhában lángok lobogtak a sus-
badkémény alatt a tüzhelyen és a
kemencében hájaspogácsát süttött
a tündöklő szép Katóka, a rezes-
erru bocksorvágó leánya.

Egy-kettőre betessékelték őket a
szobába, miközben kisült a tepszi
pogácsa is.

Katóka meggyújtotta a geren-
dáról drótkampón csüingő faggyu-

A Z AMER
legérdek
el Boon
mészeti
nemesak a ma
ijedt meg, ha
delmektl sem
törő, elvetőd
partjára is. P
a szükséges f
épített magán
lat fogott s
csodálatos mi
Bar közelben
szettel és vihá
delme után m
kélte el magá
lebbi napokat
előltöeni. Pers
ra számított,
folyóban ten
meglepetés ér
közben egy h
kant. Epen
akart a halna
a hálójában,
sivítást és id
hallott a háta
megfordult,
harera kész v
szemben. Az
indianok ijesz
ben akartak
De nem hiá
ember a talpa
szállt inába
diának vagy
volságra volta
ból s jelleikb
tanácskoztak,
sék meg élve
zal ők már, a
jan, akkor tis
a fehér embe
szokott lenni
gez az élett
tek óvatosa
Boone tudta,
olyan ügyese
hogy azzal r
molnia kell. S
jelképes, indu
ber és az in
egyik indian
a legközelebb
te, a levegőbe
Daniel Boone
jelentette, ho
tat akarnak
gyalás végett
hogy az ily
ellen az indi
mények közé
azért hallgat
hamar meg
hogy a halna
ba s kicipel
az indianok
hegy mit es
te a munká
lobogtatott,
yolt a jele,
megbizottat
mentek hozz
Daniel Bo
paszatalai
vagy ötszáz
eset s ezzel
figyesen ren
indian meg
ni.
— Mit ak
lők.
— A hala
— A hal
— De me
— Miért
— Mert
mint te?
— Ez mé
el is tudjate
— Rád
ügy vesszük
— Aki ti
va. S ez ne
tök.
Ez a hiva
torságára u
utóbbiaknak
— Mit l
— kérdezt
— Nem
— Nem
— Nem.
— Akko
ged pedig

A FEHÉR EMBER ÉS AZ INDIÁNOK

A Z AMERIKAI uttörők egyik legérdekesebb alakja Dániel Boone. Erős, szívós természetű ember volt, aki nemcsak a maga árnyékától nem ijedt meg, hanem egyéb veszedelmektől sem. 1777-ben, mint uttörő, elvetődött az Ohio folyó partjára is. Persze el volt látva a szükséges felszereléssel, sátrat épített magának, vadra lőtt, halat fogott s hitt a rendeltetése csodálatos mivoltában. Charlesten Bar közelében, pár napi természettel és viharral folytatott küzdelme után megpihent s arra törekedett el magát, hogy a legközelebbi napokat halászáttal fogja eltölteni. Persze csak apró halakra számított, amilyenek az Ohio folyóban tengődtek s micsoda meglepetés érte, amikor halászás közben egy hatalmas halra bukkant. Epen kellőképpen örülni akart a halnak, amely megakadt a hálójában, amikor ordítást, sivitást és idegenszerű hangokat hallott a háta mögött s alighogy megfordult, tizennyole indián, haragra kész vörös bőrű állt vele szemben. Az úgynevezett Shawnee indiánok ijesztettek rá, helyesebben akartak ráijeszteni.

De nem hiába volt Dániel Boone ember a talpán, egykönnyen nem szállt inába a bátorsága. Az indiánok vagy fél mérföldnyi távolságra voltak tőle s a hangjukból s jeleikből következtetve azon tanácskoztak, hogy miként kerítsék meg élve a fehér embert, azal az ők már, a tapasztalataik alapján, akkor tisztában voltak, hogy a fehér embernek olyan fegyvere szokott lenni, amely könnyen végez az életükkel, azért igyekeztek óvatosak lenni. Viszont Dániel Boone tudta, hogy az indiánok olyan ügyesen bánnak a nyíllal, hogy azzal neki feltétlenül számolnia kell. Sajátságos párbeszéd, jelképes, indult meg a fehér ember és az indiánok között. Az egyik indián egy madarat lőtt le a legközelebbi fáról. Azt felemelte, a levegőbe hajította, úgy hogy Dániel Boone lássa s ez a jel azt jelentette, hogy az ők két megőzött akarnak küldeni hozzá tárgyalás végett. Dániel Boone tudta, hogy az ilyen "fegyverszünet" ellen az indiánok semmi körülmények közepette sem vétenek, azért hallgatott a jelükre. De egyhamar meg gondoskodott arról, hogy a halat beszorítsa a hálójába s kicipelje a partra. Közben az indiánok türellemmel nézték, hogy mit csinál. Amikor befejezte a munkáját, fehér zsebkendőt lobogtatott, ami viszont annak volt a jele, hogy hajlandó a két megbízottat fogadni. Azok át is mentek hozzá.

Dániel Boone az amerikai tapasztalatai alatt már elsajátított vagy ötszáz szóra terjedő szókincsét s ezzel a szókincsével olyan ügyesen rendelkezett, hogy a két indián megbízott meg tudta érteni.

— Mit akartok? — kérdezte tőlük.
— A halat.
— A hal az enyém.
— De mégis akarjuk.
— Miért akarjátok?
— Mert mi többen vagyunk, mint te!
— Ez még nem jelenti azt, hogy el is tudjátok venni tőlem.
— Rád támadunk titokban s úgy vesszük el s téged megölünk.
— Aki titokban támad, az gyáva. S ez nem volna méltó hozzátok.
Ez a hivatkozás az indiánok bátorságára úgy látszott tetszett az utóbbiaknak.
— Mit kérsz a hal ellenében? — kérdezték.
— Nem adom el.
— Nem adod el?
— Nem.
— Akkor elfogjuk venni. Téged pedig meg fogunk ölni.

Epizód az amerikai uttörők életéből. — Mi mentette meg Dániel Boone életét? — Az indiánok furfangossága. — Tuljárhat-e az indián a fehér ember eszén? — Izgalmas hajszá, melyben a legérdekesebb szerepet Dániel Boone tölti be. — Mi lett a sorsa annak az embernek, aki halászni ment és indiánokra kellett vadászni a halfogás helyett?

Dániel Boone hirtelen a pusztájához nyult.
— A mig ezt velem látjátok — mondta egykedvűen, — addig nem mertek hozzám közeledni.

A két indián eredménytelenül visszatért a társaihoz. — A pusztától jobban megijedtek, mint az embertől.

Alkonyodott. — Az indiánok nem mozogtak. Dániel Boone fűtyentett az erdőben kódogó juhászkutyájának s habár tudta, hogy az

éjszakát nem töltheti el alva, bizva a kutyája szimatjában, arra számított, hogy esetleg mégis pihenhet ki. — S a bokrokon keresztül látta a fákyafény mellett elhelyezkedett indiánok árnyékát, a kik kétségtelenül arra számítottak, hogy majd éjjel meglepetésszerűen rátámadnak s úgy kerítik meg a nagy halat s a tulajdonosát is. Az éjjeli órákban zajgást, morajlást hallott. Csendes nyári éjszaka volt, a szokottnál is izzóbb augusztusi éjszaka s Boone azzal vigasztalódott, hogy még abban az esetben sem tudna aludni, ha az indiánok nem volnának jelen a hőség következtében. Noha, az unalma elűzésére, halkán fűtyürészett vagy pedig artikulálisan szavakat zümmögött a kutyája fülébe. Dániel Boone csakugyan nem volt félős természetű ember.

dött. Simán, nesztelenül igyekeztek előre az indiánok, de a közeledésüket mégis hallani lehetett. Közben óvatosan, mintegy figyelemzetésképen, imitt, amott vakantott a juhászkutyája. Dániel

Közben a morajlás megerősö-Boonenak hirtelen eszébe jutott, hogy ennek a tizennyole indtannak talán mégis sikerül végeznie vele s habár ötven éves s már jó sokat látott és tapasztalt az életben, egyhamar mégsem akart elpátkolni. Mit tegyen? tette fel saját maga előtt a kérdést s a következő pillanatban mentő ötlete támadt. Be fogja csapni az indiánokat s így kétségtelenül vagy elmenekülhet tőlük vagy pedig megszabadulhat tőlük. Azt tudta, hogy az indiánok furfangosak s neki ennél fogva még furfangosabbnak kell lennie. Attól tartott azonban, hogyha a terve sikerül is, a halat esetleg ott kell hagynia. Erre pedig nem volt hajlandó. Még az esti csöndben megölte a halat begyömöszölte a hálójába

(ha el is rontja, hálót mindig csinálhat, de ilyen halhoz nem jut hozzá egy-könnyen) s aztán hozzáfogott, a terve keresztülviteléhez. Belelőtt a levegőbe, az indiánok irányába s abban reménykedett, hogy azok a lövést valami közeledő fehér csapatnak fogják tulajdonítani. A mozgás megerősödött. A lövést megismételte. A mozgás még jobban megerősödött. Az indiánok úgy látszik lépre mennek. Közben azonban elhalkult a zajuk. Úgy látszik még sem ülnek fel neki. Mit tegyen? Egy újabb ötlet. Jó less felgyujtani a száraz galyakat a közvetlen közelben. Ha fel is gyúlad az erdő, mit bánja ő? A galyak ropogtak a lábak alatt, s neki sietnie kellett, hogy idejekorán elkészüljön a tervével. Egyszerre csak égni kezdtek a bokrok és a fák a közvetlen környezetben. Ő pedig fogta magát, hogy utra kész legyen.

Hirtelen hatalmas ordítást hallott. Az első pillanatban az indiánok ordítását annak tulajdonította, hogy észrevették a tervet s rá akarnak csapni. De látta, hogy az indiánok egy helyben maradnak, tisztán látta a természetük kontúrjait, sőt az arckifejezésüket is, de nem mozdultak. Halálos félelem fejeződött ki az arcukon. Mi történt velük? Mitől ijedtek meg. Egyszerre észrevette, hogy a magasba emelik a karjukat, valami áhitatos mozdulatot fejeztek ki a karjuk s akarva akaratlanul ő is a magasba nézett. Nagy fekete felhők tornyosultak az égen. S akkor eszébe jutott, hogy a Shawnee indiánok babonája az, hogy viharban védtelenek. Akkor az összes erő, amely bennük van, elszáll tőlük a felhőkbe. Ez a félelem persze kapóra jött neki. Közben a galyak ropogtak, recsegetek, a fák bátran és vidáman égetek s az indiánok lassan-lassan visszavonultak. Hallotta, a mint az egyik indián elkiáltotta magát:

— A hurricant a fehér ember hozta.

— Csakugyan én hoztam — ordította vissza Dániel Boone. — Az én istenem erősebb a ti isteneitekénél.

— Jön a vihar, — ordította az egyik indián.

S az indiánok kezdtek visszavonulni, anélkül, hogy rátámadtak volna Dániel Boonera. Látta, amint elfonultak, négykézláb magukat, hogy mennél közelebb legyenek a földhöz s mennél távolabb a felhőktől. Mintha a föld mozgott volna, amikor a tizennyole indián elsurrant lassu mozgással, úgy látszott.

Közben a szél erősebben kezdett fújni. A természet hősége, kiegészítve az ég fák tűzével, tűrhetelenné tette a levegőt. A juhászkutyája vonított. Ekkor Dániel Boonenak eszébe jutott, hogy ha a vihar csakugyan kitör, a tűz végigszalasztja az erdőt s majd bele ég. Arról kellett tehát gondoskodnia, hogy idejekorán kiszabaduljon az erdőből. A juhászkutyáját s a halat s a legszükségesebb szerszámait magával a felve az Ohio folyó felé indult ott hamar egy esőszakot tártól össze s átment rajta a folyó túlsó partjára.

A vihar csakugyan kitört. A te zuzta a fákat s amelletti tette a tüzet. Reggelre az erdő elégett.

Dániel Boone még harmiszor elt. De élete legérdekesebb epizódjának az indiánokkal való találkozás tartotta s az erdő égését.

— Szerencse, hogy én nem étem oda — szokta volt mondani, amikor arról az esetről beszámolt. — Vagy az isten vagy az erdő segített meg, de valaki a kettő közül, az bizonyos.

S jóízűen nevetett. Még a halalos ágyán is nevetett jóízűen, mondják az amerikai legendaírók.

Valami új kell...

Be kell már egyszer
Valami új kell,
Valami friss, a
Poshadt világunk:
Metsző árama,
Üdítő sodra
Nagy változásnak.

Legyen akármilyen:
Törmentő, rontó,
Földi, vagy égi,
Jó sors, balvérség,
Élet, enyészet, —
Csak ne a régi!

Pusztuljon immár
Hazugság garza,
Álság penésze,
És székkenjének
Hatalmas szálfák
A gyom helyébe.

Van itt lom bőven,
Mi egybehordva
Máglyában éghet:
Tenger cudarság,
Csalás, zsiványosság
S gazság tömérdek.

Ha nincs az égből
Menjünk le lángért
A tűzpokolba!
Be kell már egyszer
Világítanunk a
Bizonnyalanba!

Imperfect in Original

Miért vétkezik a nő?

ZAVODSZKY GYÖRGY — aki Thurzó nádor iródeákja volt — naplójában hagyja az utókorra a sokrétű esintalanságokat és szemfényvesztéseket, melyekkel a gonosz lélek hónapokig tartotta rettegésben az ecesdi vár lakóit.

A történelmi hitelességet igénylő naiv napló szerint az ördög láthatatlan helyről kövekkel dobálta az embereket; a tüzhelyen volt ételeket ellopott és esontokat, kavicsot meg megiegy más rakott az elcsirizelt husok és tészták helyére a fazekakba.

A szobán forgó időben Ecesd vára jóformán resnullius, olyan gazdátlan valami lehetett.

Báthory István halála után kiskaliberű oldalági rokonok ültek úgy a fő mint a részbírtokokba és vérmes reményekkel várták a királyi megerősítést.

A koncesió örökösök között bizonyos Csoknay Benedek nevű félsarkantus nemes vitte a szót; ő kelme volt egyuttal a várkapitány is addig, ameddig ebből a hatalmi pozíciójából ki nem vette az ördög.

Egy nyári alkonyon a várban élőkódó rokonság egyik tagja, Csorvási Tamás épen a Strázsabombon hűseltetett esikőbőrös kulacsá társaságában, mikor hirtelen tompa ütést, utána éles fájalmat érzett a fején. A sajtó testrészhöz kap, hát im remülten állapítja meg, hogy vérzik ám a kemény magyar koponya, a röt gyepen pedig súlyos kő barnul a kulacs mellett.

Tamás ur a higgadság példaképe volt ugyan; most mégis káromkodva, dohogva pattanik föl puha fekvéséből és vizsgálja, hogy hol lehet a váratlan, az illetéktelen offenzívának erőforrása.

Közben vagy távolban egyetlen lelket sem látott. A diófan nem fedezett fel embert. Hol rejlik tehát a sebész kő kiindulási pontja?

A vár népsége még javában argyalta a rejtélyes eseményt, mikor a kődobás megint csak megismétlődött. A szenvedő alany színtal nem Csorvási Tamás, hanem bizonyos Hagymási Istók nevű rokon volt. Harmadik nap Csorvási Zsigát sebezte meg a titkos kő. A következő napokon az az esti szürkület beálltával esőként kopogott a kő az udvaron és a várépületek tetjén.

A kultúra akkor még igen keskeny vágányon döcögött. A természet, a spiritizmus, szintuget a lendő asszisztencia ismeretlen fogalmak lévén, a megmagyarázhatatlan közpört egyenesen az ördög szülőkontójára könyvelték Ecesdvárban.

Bizony nagyuram, várnagy úram, némes Csoknay Benedek úram, bizony maga az ördög hangja reánk a köveket. Mára pedig is padlást, pineét tüvé tetül, de sehozt sem akadunk emberre. A várbelieket a fegyverszállásba hívították, láncoskapukat beszerelték a mégis gyerekfej nagy sárga kövek kopogtató a tetőkön, megjelentette Gurgulya toronylécny Csoknaynak.

Uccu bocskor, ne tússzögj! Nem lehet az én fejembe effajta dörögkőket elültetni. Ördög! Megjártam én már a pokol tornácait, de ördöggel ott sem találkoztam, — böleselkedett Benedek úr.

— Engem se, pedig mégis maga az ördög hozta reánk ezt a penészes csúszagot, nagyuram.

— Pokolvar hányja ki a pófátokat, Gurgulya! Én nem hiszek a sátánban, — erősködött a várnagy.

Pár nap mulva

Irta: Somlay Károly

nás, üveglábas nyoszolyáján már javában pihent az én hattyumadaram, az én Ágotám; én meg bolond fejjel didergek itten kutyaként a lucsekban — morogja a legény és fűtős gubáját vállára terítve, egyik lábával már visszálép a csónakba, de hirtelen mást gondol.

Pjár lépéssel tovább hatalmas fűzfa felszik izmos ágival az alatta élőkódó nyirkos növényzetre. Vastag törzsöket talán öt ember sem tudná összefogott karokkal átölelni. Odvának üregében akár egy sátorralja cigány elférne. A legény az eső elől a fűzfa odvában keres szároz helyet. Tarisnyájából egy darab füstölt szalonát és egy arasznyi sodrott kendercepűt kotorász elő.

A csopuzsinórra tüzet esihol a kovából és maikor szikrát fog, beleteszi a szoionnába. Készen van a mécs. Az ósnács pielőgő fényét okvetlen láthatja a menyecske a várablakból; ha ugyan akarja látni a jeladó világosságot.

Izgatottságában alig vette észre, hogy egy siető nő alakja bontakozik ki a fülledt párázatból.

— Ágota! Lelkem! Életem! Már abban voltam, hogy nem látlak máma — bujjantott a legény.

— Kevésen mullott, Boldizsár, hogy otthon nem költött maradnom, — felelte Csoknayné, — esőmört kapott a vén medve a hátába, a csömört költöttem eddig kitáncolni a hátából. Tiz izromban raktam ki lábaimmal hátán az andalgót, míg kitakarodott belőle a csömör.

A szatmári kufár volt nálam a Nagytószigeten. Egy kacsornyára való halat adtam el neki. Három üstgirát kaptam a harcsakéft. Ezt a skéfiúmos pántlikát vettem a három ezüstpénzeken a hajadba.

— Ne vegyél te nekem skéfiúmot a hajamba. Inkább tarjagos halotti féketőt vegyél, akiben eltemetnek. Az uram ökgiyelme mátoi fogvást a felháza ment lakásba. Nekem is oda költöttem vini a ládámát, nyoszolyámat. A felházból ha tán kötélgrádcison lehetne kiszökni, mert ökgiyelme — könnyítse meg az Uristen a derekalját — egész éjjel faggygyertyát éget, kancsóz meg pipál a hálókamrában. Ha alszik is, fél-fülön aluszik. Ki sem enged engemet a felházból. Egy harmadféltinóért sem engedne ki onnét... Aszongya, asszonymak, macskának ház körül a helye.

Ejnye a pokolra való... Majd bekötöm én a szemét a vén esontnak. Nem én, de ökgiyelme lézen az ügyvesztett ember — dörögte Boldizsár és befonta a skéfiúmot a menyecske hajába. Minden fordulónál egy-egy esőkot esőkolt az illatos, a hullámos, a hóvállakat elborító sűrű sörényére.

3.

Benedek ur menyecskéjének bizony ebül ment dolga a vén ura mellett Ecesd várában. Még lányfejjel belátott a jövőbe, hát sehogyszem akart feleségül menni hczájára.

— De apámuram, ennek a vén gömböcnek legyek én a párja! Én tizenhatban járok, ő az ötvenben. Öneki már alkonyodik napja. Aztán forteleim rája nézni — siránkosztó esküvő előtt a szegény Agatha.

— Ábrázatnak bizony csunya a Benedek urócsém ábrázatja, de pófának megjárja. Magára vessen, ha fiatalka fehérsépet veszen feleségül. A ki vénember létére rózsából veti ágyát, alkulják meg a tövissel is. A felesége Polyt. a 14. oldalon.

azonban ez a szkeptikus böles is elhitte, hogy valóban az ördög üzi játékát a várban.

Túltáplált, már öregedő, potrohos ember volt ökgiyelme. Nyakán ezer ráncot vetett a háj. Képen majd megpattan a fényes bőr a kövérségtől. Az volt az ételszahálya, hogy öreg embernek ludpecesnye a kásája, bor a patikájá. Allott is principiumának; teli-bél-urambátyám volt, csak evett és iddógált. Néha hónapoként egyszer-egyszer ha kimozdult pifafüstös odújából.

Amilyen vén és tohonya volt Benedek bátyó, olyan ifju és eleven a felesége. Micsoda hullámzó keblei, milyen táncos csipői voltak ennek a esintalanszemű Agathának asszonymak!... Mikor pántlikás főkötőjében, kurta selyemcsoknyában, ujjatlan ködmönkéjében hébe-korba bement Szatmárba, tágra nyitott szemmel, doboló szívvel kullogtak utána a férfiak.

Egyik este talányos hírrel szállt be a menyecske az urához a faggyumécsestől világított szobába.

— Gondolja ki'eméd, mi történt! — szölt ijedt oróval.

— Talán elrepült a falu nyeléről, a tohony esuesaról a rézkakas, he? — szuszogott hársnyoszolyáján a várnagy.

— El ám, elrepült a tarajos kokas, hallja ki'eméd. De nem a teronyról, hanem a fazékból repült el. Kokasleveszt főztem máma ki'emédnek estebédre koncesióskával. Hát nézem a fazekat, hát fővaló Istenem segít meg, kövek vannak a fazékban a kokas helyén.

— A mindenségit! Tán macska vagy kutya vitte el, he?

— Ne mondja már ki'eméd! Ebbenek, cicának hire sem volt a tüzhely körül. Az ördög vitte el a fazékból. Az ördög. Senki más.

— A tüzláng vessse föl a dolgát, gyöngyöm! Miután a Láber regi-usbán ilyen ördögi praktikáról nem tétetik említés, béize nek a papért. Nagyecsedre. Ő majd kifüstöli tömjénrel az ördögöt a vár-ból — dűnyögte tele pofával Csoknay Benedek és postát küldött a papért a faluba.

Abban az időben a vályogvető cigány lévén a dróttalan táviró: a rücskös Petya cigány kézzel-lábbal lohott Nagyecsedre.

A tisztelendő ur Petrus de Campis Liliórum meg is érkezett a várba. Meghallgatta a kődobásról és a repülő fött-kakaaról szóló híreket. Aztán rápillantott Benedek urra, balszemmel Agatha asszonymot is megmérte és megcsóválta a fejét.

— Van látható és láthatatlan világ és vannak dolgok itt a földön is, miket kurta emberi elme

nem percepiál. Olvastam könyvekben, hogy asszonyi szemek miatt már estek egy-néha egy-némely csudák és ördögi dolgok, a melyeken megtörik a szentelt tömjén ereje — mormolta a tisztánlátó és élesítéletű Petrus tisztelendő, aztán hazaballagott.

Az aprólékoskodó furfanggal kiszámított kődobások és Csoknayék konyháján az étellopások ezután is napirenden voltak Ecesd várában.

Olyan lelki hatásokat, olyan intenzív tömegizgalmat idéztek elő a megmagyarázhatatlan cselekedetek hogy a vár népe már az udvarra se mert kijönni.

2.

A rejtélyes láposrész, az ecesdi lápok gigantikus náderdeje már kezdett barnulni. Gyenge fuvalmak érintésére tengerként dobálta magát a folyófüvek áttörhetlen hálózatával keresztül-kasul bogozott pelyhes nádfejek miriádja. A koraozós langyos éjjelen csillogó víztükörhöz hasonló gáz-nem rétegek hullámoztak a végtelen messzeségekbe olvadó vegetációban. A koronájukkal összefonódott nyulánk égerfákon és fűzekben még zöldes lombok hajladoztak és esudálatos színeket keverték a Hold fényébe. A Kraszna vize ezüstfátyolként nyújtózott a zombikok, ingólápok és tözsezigetek labirintusán. Ezer meg ezer gem, vakvarju, buvármadar, száresa és halkapó keringett a fehér ködökben. A síkvizeken vadkacsák, vadlibák légiója lubicolt. A rekettyebözötök alján róka ugatott; odébb meg csikasz-farkas üvöltött. A millió madár és a sok ezer szőrmes állat pokoli zenét adott a csusos bástya-tornyaival fölmagasodó ecesdi várnak.

A déli oldalon, Majtény fölött hirtelen piros lesz a firmamentum. A nádvágó jobbágyok fölgujtották valamelyik ingóláp természetét; a szikrák hullócsillagok gyanánt ívelnek a kavargó füst-óceánban.

A vártól vagy három-négyszáz lépésnyi távolból, keskeny vízi-uton primitív csónak uszik a vár felé. Mikor a bástyák alá ér, nyulánk jobbágylegény ugrik belőle a partra és a csónakot kikötte, éleset fűtvent a dermedt esőndes-ségbe. Szemét a vár nyugati épületrészének egyik ablakára irányítja. Jelet vár az ablakról; de a jeladás késik. Közben, éjjel után megered a szitáló eső. Zümmögve kopognak a finom csöppek a hal-dokló lombok levelein.

— Felülről szakad, alulról meg fakad a víz. Mára alig gyön ölelésre, esőkra a menyecském, az aranyvirágom. Talán pehelypár-

Ugyes Szapo

AZOK akik...
tanul voltak...
nők letartoztat...
son érték az...
őrei. Az ilyen...
amerikai "she...
Shoplifter van...
az előbbi k...
az utóbbi k...
veszélyes m...
nál, amikor...
A szorgalm...
shoplifterek...
más nagy vá...
nak, akiknek...
lárt is jöve...
gük.

Meglepet...
hogy a nagy...
szeres tolvaj...
jómódu egye...
detektívserve...
The Stores P...
society elnö...
az áruház...
olyan arány...
rendkívül...
van szükség...
védő detektív...
egy-két évben...
redott a shop...

A tolvaj...
szerű terje...
különböző...
magyarozat...
ható a tú...
bolshevizm...
s a világ...
ami a há...
be. Mások...
nek tolvaj...
másképen...
let szabály...
ragyogó sz...
nem tudja...
a legtöbb...
sodik legk...
ják, egy...
maguknak.

Tolvaj...
Azok, ak...
mennye...
mei a det...
említett...

A NAGYÁRUHÁZAK TOLVAJAI

Ugyes new yorki "shoplifterek" könnyűszerrel összelopkodnak 50,000 dollárt évenként. — Szaporodnak az áruházi tolvajok. — A világ erkölcsi züllöttségének tulajdonítják egyesek a tolvajmánia járványosságát.

AZOK a magyar asszonyok, akik gyakori látogatói az ugynevezett "department store"-oknak, bizonyára tanúi voltak olyan férfiak vagy nők letartóztatásának, akiket lopáson érték az áruház titkos rendőrei. Az ilyen áruházi tolvajt az amerikai "shoplifter"-nek hívja. Shoplifter van ügyetlen és ügyes, az előbbi könnyen kézrekerül, de az utóbbi, aki szakértő ebben a veszélyes munkában, vagyont csinál, amikor rajtaveszt a lopáson.

A szorgalmas, gondos és ügyes shoplifterek közt New Yorkban és más nagy városokban sokan vannak, akiknek évenként 50,000 dollárt is jövedelmez enyveskeszűségiük.

Meglephet bennünket az a tény, hogy a nagyáruházakban való rendszeres tolvajlást hány és milyen jómódu egyén végzi. Egy newyorki detektív szervezet, az ugynevezett The Stores Protective Mutual Association elnöke kijelentette, hogy az áruházi tolvajok működése olyan arányokat ölt már, hogy rendkívüli védelmi intézkedésekre van szükség. A nagyáruházakat védő detektívek szerint az utóbbi egy-két évben ijesztően megszorodott a shoplifterek száma.

szerint azok a veszedelmes shoplifterek, akik nagy kényelemben élnek jövedelmükből s tisztelgetben is állanak, mert a tolvajlást úgy végzik, hogy tisztességes foglalkozásu egyéneknek látszanak.

Nem egynek van autómobilja. Sokan laknak közülök a legelőkelőbb szállodákban s nincs megjelenésükben semmi, a miből arra lehetne következtetni, hogy tolvajok. Rendes időben mennek el hazulról, mintha valami irodába mennének s este akkor térnek haza, a mikor a nép özönlik a gyárakból, irodákból, ennél fogva mindenki azt hiszi, hogy tisztességes munkával keresik kenyerüket. A legtöbben takarékosak, lopott holmik eladásából szerzett pénzüket bankba teszik, vagy ingatlanba fektetik.

Nemrég letartóztattak egy newyorki áruházi tolvajt, akinek, mint kiderült, bérpalotája van. Ez az asszony a bérpalotája lakás-ügyeinek intézésével, házbérszeggel töltötte azt az időt, a mit nem fordított áruházakban való tolvajlásra.

Nehéz elítélni a shopliftereket.

Bármilyen ügyes detektív szervezete van is az áruházaknak, nehéz dolog a szakértő shopliftereket tetten érni, de még nehezebb elítélni. Van módjuk arra, hogy a legjobb ügyvédet fogadják fel védőül. Egy asszony, akit a minap állított az egyik nagyáruház New Yorkban bíróság elé, a város legjelesebb ügyvédeknek egyikét fogadta fel védelmére s e szolgáltatért 6000 dollárt fizetett neki, de fel is mentették.

A tolvajt tetten kell érni, hogy börtönbe lehessen küldeni. A tetten érésnél azonban tévedésnek nem szabad előfordulni, mert ha véletlenül ártatlant fűlelnek le tolvajként, nagy kártérítési per szakadhat a nagyáruház tulajdonosának nyakába, a mit természetesen gondosan igyekeznek kikérdülni.

Akinek a férje és leánykája a bűntársa.

A The Stores Protective Association, amelynek irodája a Bush Terminal Sales Buildingben, a Fortsecond Streeten van, William A. Murphy, volt rendőrhadnagy a vezetője.

Murphy állítja azt, hogy van nem egy nő, aki 50,000 dollárt keres évenként áruházi tolvajlással. Ezeknek a nőknek egyike nemrég huzamosabb ideig távol volt New Yorkból. A minap visszatért s ugyancsak nagy riadalom támadt a Stores Protective Association detektívjei közt, amidőn jelentették, hogy a híres tolvaj nő a városban van.

Ez a nő, nevezük, Mrs. Nemonddnak, rendkívül ügyes tolvaj, aki mindig tudott még a lopott holmin, amikor rajtaveszt, s mindig megszabadult esekély pénzbiárral, sőt nem egyszer anélkül is.

A detektívügynökség a megérkezésének azonnal detektívet küldött ki, hogy figyeljék meg minden lépését, amíg csak a városban lesz.

Mrs. Nemondd mindig magával szokta vinni a férjét és leánykáját, amikor tolvajlásra indul. Úgy ő mint férje rendkívül elegánsan öltözködik. Igazi szép emberpár. Megnyerő külsejük van. Leánykájuk is igazi szépség. Amikor elindulnak hazulról, azt hiszik Mr. Nemonddról, hogy előkelő üzletember, aki otthagya irodáját, hogy feleségével és gyermekével vásárló körútra induljon.

Az asszony, aki az esze a családnak, minden alkalommal kitervezi a tolvajlást. Különböző helyekre állítja férjét és leánykáját, amidőn bemegy az áruházba lopni. Az áruházban nagy ügyesen megszerzi azokat a dolgokat, amiket el tud tüntetni nagy muffjában s vízi férjének a sarokra, majd visszatér újabb zsákmányért s azt meg a leányához juttatja el. Megismétli ezt a dolgot többször is.

Az ilyenfajta hivatásos shopliftereket állandóan szemmel tartja az üzletvédő egyesület egyik vagy másik detektívje. Követi, amikor kilép az otthonából s nem engedi szemelől menekülni, amíg haza nem tér. Ha bemegy valamelyik üzletbe, a detektív figyelmezteti a céget, amely azonnal házi detektív figyelmébe helyezi.

A shoplifterek arcképcsarnoka.

A hivatásos shoplifterek nagy részének fényképe és személyleírása meg van a Stores Protective Association albumában.

Az egyik fényképen látható egy nő, akinek a legmodernebb módszerekkel vezetett üzlete volt szállodai lakásával kapcsolatban. Az üzletben, amelynek kirakat ablakai is voltak, minden darab lopott holmi volt. Természetesen olosóbban adhattott mindent, mint a nagyáruházak, a szálloda vendégei körében. Csak akkor sikerült leleplezni, amikor egy ügyes detektív elesipte a szállodai üzlet tulajdonosának egyik bűntársát, amint kizitáskában lopott holmit szállított neki. Néhány nappal letartóztatása előtt 350 dollárért adott el egy szörme kabátot, amelynek eredeti ára 2,500 dollár volt.

Van az albumban két másik érdekes kép. Egy férfinek meg egy leánynak a képe. Ez a jeles pár tizenöt év óta működött New Yorkban és környékén rajtavesztés nélkül, mielőtt végre börtönbe küldötték őket. A férfi csipke, szörme és divatúru szakértőként szerepelt. Gyönyörű farmja volt New York közelében és nagy tisztelben állott a farmerek körében.

Az enyveskeszű gyógyszerésznő.
Orzi az üzletvédő egyesület egy newyorki gyógyszerésznő arcképe is. Ez a gyógyszerésznő a hűgával, egy szabócég tulajdonosának feleségével fényes autómobilon indultak el tolvajkodni. Minden körülről megrakott autómobilal tértek haza. Rengeteg holmit lopott össze ez a két szarka, amíg le nem leplezték őket.

Módszerük egyszerű volt. Az egyik nő cipőesomogásra alkalmas papírdobozt vitt a hóna alatt. A doboz papírba volt esomagolva és spárgával erősen átkötve. Mindenki zárt esomagnak vélte, pedig egyik vége kinyitható volt. Így aztán selyembarisnyákat, szücsereket, kesztyűket, selyem zsebkendőket, gyöngyöket könnyűszerrel csuszathatott bele. A nővér távolabbról figyelte, hogy nem tartja-e szemmel valaki. A doboz

zal gyakran ment az autómobilhoz, ahol kiürítette, s hogy visszatérjen vele, (Folyt. a 12. oldalon.)

A tolvajlás mániájának járvány-szerű terjedése szakértők szerint különböző körülményekben leli magyarázatát. Legjobban megokolható a tulajdonjogot nem ismerő bolshevizmus elveinek terjedésével s a világ erkölcsi züllöttségével, ami a háború folytán következett be. Mások szerint azért vetemednek tolvajlásra olyan sokan, mert másképpen nem tudnak a divatörület szabályai szerint öltözködni. A ragyogó szép ruházati cikkek árát nem tudják megfizetni, ennél fogva a legtöbben, a pénzszerzésnek második legkönnyebb módját választják, egyszerűen összelopkodják maguknak a szükséges dolgokat.

Tolvaj, akinek bérpalotája van.

Azok, akik csak annyit lopnak, a mennyire szükségük van, nem részei a department store-oknak. Az említett üzletvédő szervezet elnöke

Az "arany északon"

— Utiképek a titokzatos Alaskából —

ITT ÜLTÜNK a vendéglőben, Fort Gibbon mellett, ahol a Tanana folyó és a Yukon egyesül. Azon a táján Alaskának, ahol prémvadászok meg aranyásók adnak találkozást egymásnak, hogy a faramalkákat kipihenve elbeszélgessék kalandjaikat. A vendéglő szobájában egy sarkasztalon kinekeset erő prémekek egymásra dobva. Nyest, hermelin, Kékróka. Amott egy asztalon akkora nyers arany darab, ami szintén vagyont érhet. Ezüst, természet platina s más drága fémek. Odább egy kínai ebédel eszkimó felesége társaságában. Renszarvas szétéket rendeltek maguknak, mert jól él az alaskai prémvadász...

Fort Gibbon automobil delizsáncal három napi járásra van Cordovától, ahonnan gőzhajón négy nap alatt lehet lemenni Seattlebe. Földrajzi értelemben tehát csak hét napi távolságra esik "az Államoktól" Fort Gibbon...

Társadalmi tekintetben azonban egészen más világ van itt. Olyanféle világ ahol féltucat férfi jut minden egyes nőre. Ahogy ott álltunk a sarkvidéki vendéglőben, éppen kezdett feljönni a nagy, fehér holdvilág. A láthatár végén foppant hegyorom emelkedik. A Mount McKinley, amelyiknél csak egyetlen magasabb hóborította hegycsúcsa van a világnak. Hó sapkája ezüstös fényben csillog...

Szomszédom, a mérnök, elmergve pihentette tekintetét a hegyorom. A mögötte elterülő Susitna völgyéről beszélt. Elmondta, hogy a nyugati félgömbnek ez a legdusabb vadaskertje. A hóval borított s nagybárá felhőbe burkolt hegyek mélyén glecserekkel táplált óserdő tenyészik. Várvorszarvas barangol a hatalmas fenéteg fái alatt. Magasabban, a kopárabb részekben a karibu társaság csapatakban. A hóvonal szomszédságában pedig a közzeli kocske nyájai legelésznek.

De a mérnök nem arról a Sutamáról szólt, amelyik a vadászok parádszoma. Hanem arról, ahol vízszhangzik a fejszecsapás nap után, ahol emberek sűrűnek forognak s építik a vasutvonal alapjait. Az Egyesült Államok kormánya sánpárt rak le itt, amelyik Seward felé vezet...

Egy füst alatt elmondta mindjárt azt is, hogy a vonal mentén máris lakik vagy ezer telepes és mindegyiknek megvan a maga tanácsa, lakóháza. Lelkesedéssel beszélt, hogy Stezer mértföldnyi hajózható víziműöntöz itt akkora területet, amelyiknek megzörgésére elképesztő társaság nagyobb, mint Svédország, Norvégország és Finnország együttvéve. Háromezer millió dollárt fog érni évente Alaskának a termése erről a vidékről. A kocske eladását hallgatva önkénytelenül is elröppent a szó az ajkáról.

"Hát nem, egyszerű gyönyörűség az, mikor valakinek módjában van ilyen új földterület hoz-

záférhetővé tevésében közreműködni!" Komoly szemmel nézett rám a mérnök.

"Épességgel nem mondhatnám, — felelte. Fehér nő igen kevés van erre felé. Nézzen csak arafelé és meglátja."

Az ablakmélyedésben félvér indián leány állott. Aranybarna arcába egy feléje hajló katonaszempárja mélyedt el. A férfi arca szinte tűzben volt, a saját maga megvilágítás okán. Később, a katonai állomás táncmulatságán megtudtam, hogy fiatal házaspár. Az asszony úgy viselte itt divatos rózsaszín estélyi ruháját, mint ha nagyvárosok báltermének a parkettjén tanulta volna. Mozdulatai, ritmikus taglejtései azonban elárulták a természet gyermekét. Volt valami benne a párdue hajlékonyságokból...

A teremben csoportosan sétáltak le s fel a katonák, táncospárt keresve. Igyekezettük azonban vajmi ritkán koronázta siker.

Ejfélféle járt az idő, mikor azok, akik gőzhajón a Yukon alós régióit, alaktart bejárni, eltávoztunk. Utazásunk lefelé a folyón egy hetet vett igénybe. Társaságunkban volt a hajón Alaskai kormányzója Thomas Riggs is. Hatalmas szál, szikár erős fiatalos férfi, aki mint mérnök, valamikor bejárta a legmegközelíthetlenebb tájakat is ezen a vidéken. Egy két magasabb rangú katoná volt még a hajón s főképen sok bányász és prémvadász. A fedélzetten ezek az utóbbiak el elmulattattak bennünket regényes, kalandos alaskai történetekkel. Egy bányász egy Koyokuk házaspárt mutatott be nekünk, akik sarki kutyáikat is magukkal hozták a hajóra. Az asszony — fehér, amerikai nő, — elmondta, hogy abban a faluban, ahol ők is laktak, mindössze tizenkét fehér asszony van. De sokkal többen lennének, ha a "külvilágban" tudnák, hogy milyen jó dolgunk van s milyen jól bánunk velük a férjeik. Ötszáz mértföldet egyedül tett meg felfelé a Yukon folyón, míg Koyokukba ért. Utközben a férfiak, akikkel találkozott, szívesen kísérték odább egy egy darabon. Mert teljesen egymagában volt. Megérkezésekor pedig nagyszerűen beren-

dezett otthon fogadta már. "Ne gondolja senki, hogy a "fagyos északon" mindig be van fagyva. Mi magunk természetjük magunknak a friss zöldséget." Lelkesedéssel beszélt a kertjéről, ahol megterem a burgonya, a karfiol, a répa, a káposzta. A férje egy súlyosnak mutatkozó lánán ült. Háromszáz ezer dollár értékű arany volt benne. Csak úgy odavetöleg beszélt az aranyról...

Amint egyre lejjebb és lejjebb jutottunk a folyamon, úgy változott az utasok jellege is. Amerikai külsejű népek szálltak a hajóra, a melyek mintha skandináv vérrel keveredtek volna. A társalgás nyelve általában angol. De a távolabb eső vidékekről idevetődik egy egy szláv típus is. A hajó társalgója és ebédlője egy teremre alakítható át. Ahol esténként táncmulatság van. Rosz táncokat látunk itt, amit ugyancsak megbámulnak a japánok. Erről jut aztán az eszünkbe, hogy a Behring szoros tulsó partja szinte ide barnállik. Néhány mértföldnyire oldalt van Ázsia. A nagyteremben pedig mozgóképeket mutatgatnak. És pedig pompás felvételeket. Az eszkimó anyák a maguk apró gyermekeivel közelebb húzódnak s szótlanul bámulnak a képekre.

Háromszáz mértföldnyi ut után megálltunk Nulato városka mellett, amelyik egyike a bennszülöttek legvirágzóbb helységeinek erre felé. Vadregényes vidék. A parton roppant sziklák. Sűrű magas fü, lehajló nyárfákkal. Magasan a közeli parton van az indiánok temetője, mindenféle kék, vörhenyes, fehér s egyéb színű bálvány emlékekkel.

Az indiánok tanácskozásra gyűltek. Körbe helyezkedtek el s középben állt meg közöttük Riggs kormányzó.

"Alátszónyan repül a vadliba, — panaszkodott a főnök siralmas hangon." Erős szél fújt Behring felől a tavasszal. A jeget visszakergette a folyóba s a lazac kiint rekedt mind.

A kormányzó megnyugtatta őket, hogy ő nemcsak a fehéreknek, de az indiánoknak is kormányzója s annak a reményének adott kifejezést, hogy a legközelebbi tavasszon jobb lesz a lazac

járás. Tolmácsra semmi szükség sem volt. Az indiánok angolul beszéltek.

A Koyokuki házaspár itt vált el tőlünk. A parton a férjnek egy barátja várt rájuk. A telep közelében a szürkületben messze a magasba emelte a fejét a szikratávíró állomás tornya. A fiatal asszony elmondta, hogy innen tudták meg, hogy Acocok kapitány átrepülte az oceánt.

"A szikratávíró s a repülőgép legyőzte a tért s az időt, — szólalt meg mellettem a férfi. Laboratóriumban már repülőgépekről mérlik fel a rengeteg erdőket. Hat hét alatt többre mennek mint amennyit azelőtt több évi munka végzett el. S ezt az eredményt tovább fejlemények követik majd. Alaskai szűz erdősegei annyi fát tudnak szolgáltatni, ami kiadja az amerikai papirusz szükségletet majdnem teljesen."

A levegőt minden irányból távirtda huzalok hálózzák be. A távol Alaskai nines elzárva a civilizációtól. A táviró állomás minden egyes reggel leadja a maga híreit a világ mind a négy tája felől. Messze Noorvik felett, mint itt beszélték, az eszkimók maguk kezelnek egy szikratávíró állomást.

Minden telepnek meg van a maga iskolája is. Az "arany északon" apró fiai itt művelődnek a tanítók azonban nem igen maradnak egy esztendőnél hosszabb ideig egy helyen. Nem tetszik nekik az agglagény élet.

Az eszkimó vidéken megint partra szálltunk. A hajóról csónakon kellett a szárazra menni amit boszorkányos ügyességgel hajtott egy bórba öltözött eszkimó férfi. A nők egy része a parton hattyuprémben van öltözve... Papírpénzt ritkán lehet látni. Csillag arannyal fizetnek mindenért. Egy orosz missziós templom ragyogó dómja emelkedik a levegőbe, a körül lapulnak meg a kicsi eszkimó házak. A lila reverendás archimandrita már a parton fogadott bennünket. Hosszú haja, lengő szakála s egész megjelenése valami bizanci jelleget árukt el. Régi képeken lehet ilyen alakokat látni.

A következő éjszakán az ut olyan volt mint valami álom. Ugyanis a faluban hajót cseréltünk. Így jutottunk le Nome-ba. Ezen a hajón selyemmel behuzott butorok, pompás szőnyegek, villany, telefon s minden elképzelhető kényelem. Reggel, az ablakon kitekintve előttünk a kikötő. A parton automobilo rohannak, sőt fűlők százai hemzsegnék.

A sarkvidéken eltöltött napokra mint valami álomra emlékszem csak vissza. Mintha évekkal ezelőt történt volna az utazás. Velem együtt szállt le a hajóról egy velünk utazott bányász is. Udvarián kísért el a taxiboz s mikor a gép megindul elmerengve szól a bucsuzás után. "Szeretnék feleségre szert tenni." Megígértem, hogy küldök egyet neki...

Annnyit már pitottam, hogy ne Nápoly és lasztanom ki nuát választá gennai öből, villasorával, gas hegyekre daszép villák szakadatlan hajóról és az szíról meglát tiszta és mod zsufova van galmat bonyo jönnek-menne részébe. A fo mint Nápoly gonyzó ola tisztjei és leg ve tisztlegte amerikai dal hajónk melle jóról leszállá szu várakozt csak meg; a vámvizsgálat, hogy ezzel e volna, lassan nélkül ment ban, attól k földjére tett nosan kellett mennyire hiá ugy megszok re kiterjedő denre elég, semmi fölös tal nekem ne

merő a Co hez fordult minden de fel sem n hét óra tá állomásra, téren Kolu ra áll: na hogy nyol tovább Mi tam én se tem a jó személy-po tam és fel Európa fö Nem is csak azt, időm szén városban, a remek tül mentü hanem sz az a nagy olasz vona szem, fog gyorsabbat kényelmes sodik oszt a kocsik tak; a h mi nyomtuk. Milánob tünk, föld sik vonat

Látogatás az új Magyarországban.

Írja: TÓTH SÁNDOR, clevelandi ref. lelkész.

III.

Annyit már a hajóról megállapítottam, hogy ha százszor kellené Nápoly és Génua között választanom kilenvenkilencszer Génuát választanám. Gyönyörű a génuai öböl, a maga szakadatlan villasorával, mik a környező magas hegyekre húzódnak fel: daszép villák és impozáns paloták szakadatlan sora látható már a hajóról és az egész városon messziről meglátszik, hogy rendes, tiszta és modern város. A kikötő zsufolva van hajókkal, óriási forgalmat bonyolítanak itt le, hajók jönnek-mennek a világ minden részébe. A fogadtatás is más volt mint Nápolyban: a kikötőben horgonyzó olasz hadi iskola-hajó tisztjei és legénysége diszbe öltözve tisztelegtek, zenekaruk pedig amerikai dalokat játszott, míg hajónk mellettük haladt el. A hajóról leszállás itt is nagyon hosszú várakoztatás után eshetett csak meg; azután következett a vámvizsgálat. Kizártnak tartom, hogy ezzel éjjel előtt elkészültek volna, lassan és minden rendszer nélkül ment ez a dolog. Általában, attól kezdve, hogy Európa földjére tettük a lábunkat, sajnosan kellett tapasztalunk, hogy mennyire hiányzik az Amerikában ugy megszokott pontos és mindenre kiterjedő rendszer, amely mindenre elég, de nincsen benne semmi fölösleges. A vámvizsgálat nekem nem volt semmi bajom,

mert a Cook-ügynökség emberéhez fordultam és ő végezte el minden dolgomat: csomagjaimat fel sem nyitották. Mikor végre hét óra tájon átjutottam a vasútállomásra, mely előtt gyönyörű terep Kolumbusnak pompás szobra áll: nagy örömmel hallottam, hogy nyole órakor indul vonat tovább Milánó felé. Nem is vártam én semmire másra, megvettem a jegyemet, csomagjaimat személy-podgyász gyanánt feladtam és felültem az első vonatra Európa földjén.

Nem is bántam meg, legfeljebb csak azt, hogy nem volt semmi időm szétnézni ebben a gyönyörű városban. Kárpótolt azonban az a remek vidék, a melyen keresztül mentünk. Nem is mentünk, hanem száguldottunk. Meglepött az a nagy sebesség, a mivel az olasz vonatok haladtak. Nem hiszem, hogy az amerikai vonatok gyorsabban mennek. Milánóig kényelmes is volt a vonat; a második osztályban is volt elég hely, a kocsik tiszták és rendesek voltak; a háborúnak csaknem semmi nyoma nem látszik meg rajtuk.

Milánóból, hová éjjeltájban értünk, félóra mulva indult a második vonat; szó sem lehetett arról,

hogy a városba kimenjek. Különbözőben is most az olasz városok körán térnek nyugovóra, este tíz vagy tizenegy órakor mindent bezárnak; nincs szene a taljánoknak, a min csak lehet: takarékoskodnak az Angliától kapott szénből. Így aztán mentem egyenesen tovább, de már innen minden kényelem nélkül ám. A vonat teljesen zsufolva volt; második osztályon még álló helyet sem találtam; az első osztály folyosójának a végén egy tenyérnyi ülőhelyem kuporogtam, a meddig kibírtam, azután meg ágyat vettem magamnak újságpapírosból a folyosó padlójára és odafeküdtem. Ez azonban még rosszabb volt, mert a hosszú vonatok utolsó kocsija volt ez: nem is rézott, hanem egyik helyről a másikra dobált. Utoljára sem tudtam mást tenni, mint állani. A sok gyöttrődésben azonban ugy kimerültem, hogy mire Velencébe értünk: már nem tudtam állani sem, hanem a szó szoros értelmében eldültem a fardasztól, a mire néve minden egyébnél jellemzőbb az a szomorú tény, hogy életemben eősör érkezvén a lagunák híres városába, siettem felhasználni azt a kedvező alkalmat, hogy többen leszállottak, leültem és tüstént elaludtam, egészen átaludván így azt a másfél órát, a meddig vonatom Velencében időzött.

Az észak olaszországi síkság nem egyéb, mint egy gyönyörű kert, veteményes és gyümölcsös kert, nagyszerűen esatornázva, pompás fasorokkal ékesítve. Szép holdvilág volt, mindent tisztán láthattam. Különösen megragadtak a kitűnő karban tartott műutak, melyek az egész Észak-Olaszországot behálózzák. Nem lehet előmenetelle olyan országának, melynek nincsenek jó utjai. Szomorúan kellett az ellentétet néhány nap mulva megállapítanom, mikor a hazai utakat láttam.

Velencét elhagyva, nemsokára a volt olasz frontra értünk. Három katonatiszt utazott velem (egyáltalán az egész utazás alatt a vonatokon minden második ember katona volt, ugy hogy azt kérdeztem vajjon mozgósítás van-e?) Fel is használtam a kedvező alkalmat és tüzetesen magyaráztattam magamnak a vidék nevezetességeit és az ott pusztított háború eseményeit. Szívesen magyarázták, mert előbb én amerikai dolgokról beszéltem nekik sok olyat, a miről ők vagy egyáltalán nem, vagy csak téves ismeretekkel bírtak.

Hogy irjam le ezt a soha el nem felejthető nevezetes utazást az olasz fronton keresztül! Előbb a tenger mentén, a montfalconei vonalon Triesztig, onnan végig az Isonzo mentén Udinébe, Grdiskán és Görzön keresztül, a do-

berdói fensík aljában. Folytonos izgatottságban telt az idő, szívet szinte hallottam, a hogy dobogott. Itt harcoltak a mi fiaink, nekem két testvéröcsém. És ime, itt is, amott is a sok hadi temető, a miket könnyen meg lehet különböztetni a vaskeresztekről, miket fejfa gyanánt tettek a katonasírokra. Oh mennyi magyar hős nyugszik itt, idegen földben, mihez neki semmi különös köze soha nem volt! És óh mennyi magyar anyának, hitvesnek, árvának a szíve sajog ott a Tisza mentén, akik szeretnének legalább a sírházhoz eljönni az ő elvesztett kedvesüknek és nem lehet, még mindig nem lehet!

Az egész front híven visszatukrözi a háború képét; még mindig, két év után is Mindenfelé látni a lövészárkokat, az egészen kiépített fedezékeket, lörésekkel ellátott hadi állásokat, a tömérdek szeges drótsövényt, a miknek a legnagyobb részét ugyan már összeszedték és egy-egy vasúti állomáson óriási csomókba rakták; de ezek inkább csak a használt földről kerültek ide, a hegyeken, a sziklák között, most is azon módon vannak még ezek a gyilkos eszközök. Különösen szembetűnik a vasutvonalak védelmére épített sáncok és valóságos erődök nagyszerű alkalmazossága. Itt-ott világosan ki lehetett venni, hol állították fel az ütegeket; amott látszanak a becsapott bombák vagy ágyugolyók által ütött mély gödrök. A sziklák között a sok földbevált "lakóház": a miket a hosszú táborozások alatt készítettek maguknak és tisztjeiknek a katonák. Falvakban, városokban minden második háznak vadonutaj cserépteteje piroslik: a régi tető legett a harcok alatt. Minden második házat mondtam, de ki kell igazítanom ugy, hogy az épen maradt házak közül értettem a másodikikat. Mert romban is hever legalább ugyanannyi. Láttam rommá lőtt templomokat, gyárat, iskolákat, és tömérdek lakóházat. Láttam egy egész olyan falut, a melyből nem maradt egyéb, mint a két-három láb magasságu omladékok. Mondják, hogy egyike volt a legszebb falvaknak, gyönyörű vidéken, egy igazi földrajzi érdekességnek: a földkerékség legközelebb folyójának a partján, a melyet a vonatról egész futásában végignézhettünk, eredetétől a tengerbe ömléséig. A vasúti állomások csaknem kivétel nélkül elpusztultak ezen a környéken; hogysne, hiszen a legelkeseredettebb harcokat a vasutvonalak birtokáért vívták. Most építik mindenütt az új állomásépületeket. Éppen így elpusztult a legtöbb vasúti őrház is; azokat is most építik, sok már készen is van. —

Volt olyan falu is, ahol a házak falai állanak, de teteje nincsen egynek sem. Istenem, mennyi esondós boldogság fér meg ezek alatt az elpusztult szerény háztetők alatt; és most, idegen küszöbökön, annyi bujdosó kereshet magának hajlékot!

Az Isonzo fölött sok hidnak a romjait láttuk még; Görznel új hidon ment át vonatumk. Görz városa távolabb esik az állomástól, a szemelőt esében nem láttam tisztán. A város házai között még most is sok a rom; különösen az a városrész, ahol az olaszok állottak, egészen romokban hever. — Egy-egy nagy épületen most is ott van még a vörös kereszt: a kórházak jegye. A környékbeli falvakban is sok a rom. A sínek sűrűn látni már a M. A. V. vasúti kocsijait is: a szakmány részét. Láttam ágyu-talpakot és szerkocsikat is nagy számban. Sőt egyszer csak ökölbe szorult a kezem: egy hosszú vonat, oláh katonai kísérettel; minden teherkocsin a francia felirat: A román kormány által a francia kormány nak átengedett anyag. — Most osztoszkodnak!

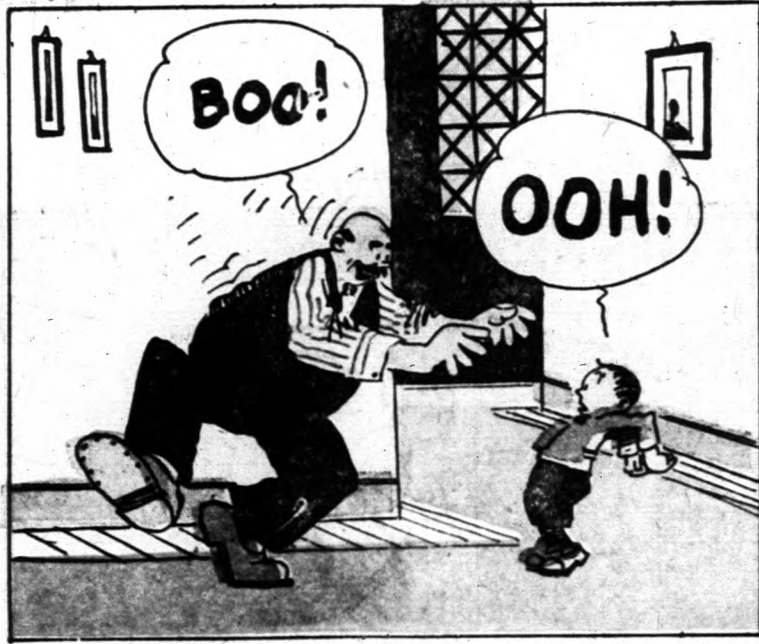
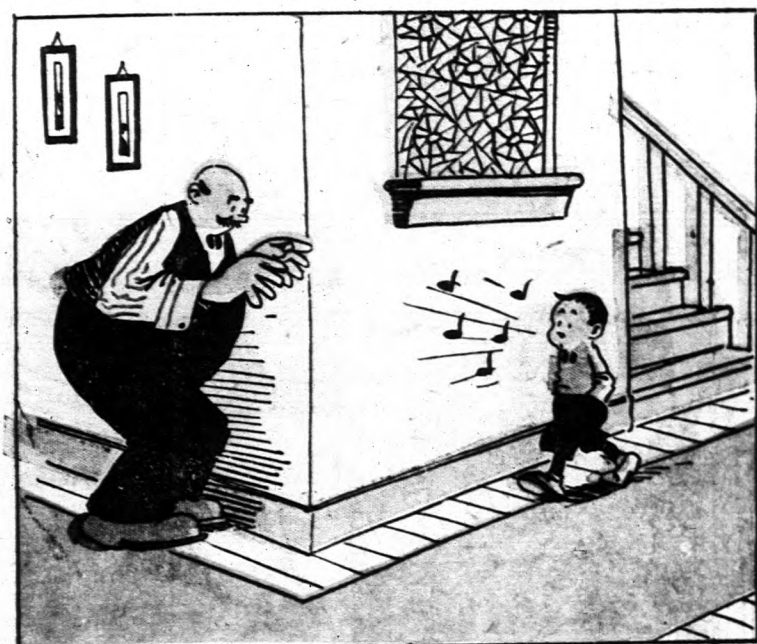
A sok szomorú látványnak egyik legszomorúbbika volt Miramarét látni, a mi áldott emlékü Erzsébet királynénk kedvenc kastélyát; vigan lobog tornyán az olasz zászló. "Odadáld a tengert!" — bizony, méltó neve van ennek

a csodaszép helynek. A trieszti öbölbe benyuló fokon, a föld felől hatalmas fenyes mögött; kilátással az egész öbölre és a part szép villasorára, falvaira és Trieszt városára is. Királyoknak való hely volt biz' ez: a lélek és a szív királyaié; mert ezeket ismerjük el mi is fenségeseknek.

Ami aztán mégis megvigasztalt, az megint csak az Istentől jön. A sok embergyilkos hadállások között, a vég nélküli futóárkokban és a köfalak tetején, a romok között és a kereszties sírokon, mindenütt, mindenütt ott virít a "pipacs. Vérnek a virága ugyan, hisz mennyi magyar vér hullott a földekre, miknek a porából e kis virágok nyíltak. De kinyíllottak az idén is, kinyílnak majd jövőre is, mert az Isten jobb hozzánk, mint mi emberek vagyunk. Az akác is most nyílik még csak itt a hegyek között; a szőlőkertek az illatos — óh be illatos! — rétek, a gabonaföldek, a veteményeskertek, miknek nedves földjében millió meg millió Szent János bogárka fénylett; — mindez megint visszaadja a reménységet a mindig bizó emberi léleknek, melyet ez a szörnyű pusztulás már már esüggedésre hajtott. Eszembe jut a Madách szava: küzdj és bízd, vagy bizál! Szomorú, hogy legközelebb ször az emberrel kell küzdeni a boldogság, hogy nem az emberrel kell bízni sem!

Panin Szergiusz

Irta:
Ohnet György

MICHELINE tiz éves volt, mikor atyja meghalt. Michal, szegény, nem hagyott maga után nagy irt a házbán. Gyaszt viseltek érte. De alig vették észre, hogy nincs jelen. Egész élete sem volt más, mint távollét. Desvarennesné — sajnos! — jobban a magáénak érezte leányát, mikor özvegyé lett. Féltékeny volt Michelinek minden vonzalmára és minden egyes esőre, melyet a gyermek az apának adott, úgy tetszett neki, mintha ő tőle lopták volna. E szilaj és kizárólagos szeretetnek az kellett, hogy az imádott lény el legyen szigetelve.

Ekkor volt Desvarennesné valóban szépsége teljében. Úgy tetszett, mintha megnőtt volna; termete fölegyenesedett, erősen, hatalmasan. Szürkülő haja bizonyos fenséget kölcsönzött arra kifejezésének. A felek és barátok egész udvara lévén folyvást körülte, igazi fejedelemszónynak tűnt föl. A ház vagyona már ki sem volt számítható. Azt beszéltek Desvarennesné körül, hogy nem is ismeri gazdagságát.

Jeanne és Micheline ez óriási jómódban nevelkedtek. Az egyik magas, barna, szemének kékje úgy váltakozván, mint a tenger. A másik gyöngy, szőke, mélabus, ábrándos fekete szemekkel, Jeanne büszke, szeszélyes és változó; Micheline egyszerű, szelid és állhatatos. A barna heves, szenvedélyes természetet örökölt leder atyjától és csapongó anyjától. A szőke jámbor volt és jó, mint Michel, de elhatározott és hajthatatlan, mint Desvarennesné. Ez a két ellentétes természet összekötött, Micheline őszintén szeretete Jeannét, Jeanne pedig szükségét érezte annak, hogy jó egyetértésben éljen Michelinevel, anyja bálványával; de voltaképp csak kínosan tűrte azt az egyenlőtlenséget, mely a háziak hánasmódjában is az egyik és a másik iránt nyilvánkozott. Sértőknek találta e huzalokat, mint a hogy igazságtalannak találta Desvarennesné előszeretettét Micheline iránt.

Egyre nagyobbodó keserősége egy reggel arra a kívánságra készítette Jeannét, hogy elhagyja ezt a házat, amelyben nevelkedett, de amelyben most megalázva érzé magát. S azt adván ürügyül, hogy meg szeretné látogatni Angolországban atyjának azt a gazdag rokonát, ki most már fényes helyzetben tudván őt, büntetlenül vélt róla megemlékezni, engedelmet kért Desvarennesnétől arra, hogy néhány hétre elutazhassék. Puhatólni akart ott s megtudni, hogy milyen jövőt biztosíthat számára családja. Desvarennesné beleegyezett e szeszélybe, nem sejtve a leány igazi okait. És Jeanne, kellő kísérlettel ellátva, elment Skótszágba, rokona kastélyába.

Desvarennesné ekkor különben is elérte legfőbb vágyát s egy épp ekkor végbement esemény élvonta figyelmét minden egyéb gondtól. Micheline, engedve anyja óhajának, beleegyezett, hogy eljegyezze Pierre Delaruevel, ki anyját nemrég veszté el s kinek helyzete napról-napra emelkedett. A leány, ki hozzá volt szokva ahhoz, hogy Pierret testvérének tekintse, könnyen elfogadta őt jövődöbeli férjének.

Jeanne, csaknem félvi távollét után, sokkal komolyabban és ki-

ábrándultan tért haza. Családja körében sok jóakarattal és nagy nyájassággal találkozott, hízog bókákat kapott szépségeért, mely valóban föltünő volt, de semmi buzdítást nem nyert függetlenségi törekvésének. Visszajött tehát a házba, azzal az elhatározással, hogy el sem megy belőle többé, a míg oltárhoz nem lép.

Abban a pillanatban érkezett vissza a saint-dominique-uteai palotába, midőn Pierre Delarue dícsőség-szomjasan elhagyta jegyesét, barátjait, Párist, hogy elmenjen Algériába és a tunéziai partokra, elvégezni egy jelentékeny munkálatot, mely nevét páratlaná volt teendő.

Az ifju, midőn eltávozott, nem sejté, hogy Jeanne ugyancsak az órában tér vissza Angolországból, magával hozva az ő vezedelmet egy előkelő gavalér, Panin Szergiusz herceg képében, kit Londonban, a "season" egyik nagy bálján mutattak be neki. Cernay kisasszony, élve az angol szabadsággal, a herceg társaságában utazott haza, csupán egy komorna kíséretében.

Az utazás rendkívül kellemes volt. Ez a bizalmas együttléte tettett a két fiatalnak s a vonatról leszállva megigérték egymásnak, hogy találkoznai fognak. A hivatalos bálók véletlene megkönnyebbité a közeledést. És Szergiusz, kit úgy mutattak be Desvarennesné asszonynak, mint Angolországból való jó ismerőst, legszorgalmasabb tincosa lett Jeannenak és Michelinek.

Igy lépett be a házba a legkicsinyesebb ürügy alatt az eszember, ki ott oly fontos szerepet lón hivatva játszani.

MÁSODIK FEJEZET.

Az 1879. év egy májusi reggelén a Desvarennes-ház kapuja előtt egy

igen finoman öltözött fiatalember szállott ki egy csinos kupéből. A fiatalember gyorsan haladt el az egyenruhás ajtóer előtt, ki katonai érmet viselt, s ki folytonosan ott állt a bejárásnál, hogy utba igazítsa az irodába menőket. Tovább haladva megnyomta egy kis ajtó rejtett gombját, mely a falba volt vágva. Rugó pattant és a tölgyfa-szárny, mely benyitott, utat nyitott a jövevénynek egy előszobába, melyből több folyosó indult ki.

Egy nagy karszék mélyében egy irodaszolga ült, ujságot olvasva s félfüllel is alig halgatva a tisztesség kérelmező suttogó beszélgetésére, kik türelmesen várták, hogy a kihallgatás sora ő rájuk is kerüljön. A szolga, az ifjut a rejtett-ajtón látván belépni, leejtette az ujságot a karszékre, lekapta fejéről a kis fekete bársonysüveget, s mosolyogva ment elibe.

— Jónapot, Félix barátom, — szólt a fiatalember, barátságos köszönettel, — itthon van-e nagyném?

— Igenis, Savinien ur, Desvarennesné asszony az irodájában van, de már egy óra óta nagy értekezletet folytat a hadügyminis-teri számvetés másodikfőnökével.

S e szavakat ejtvén, az öreg Félix titokzatos, fontos képet vágott, jeléül annak, hogy szerinte milyen komoly az a vita, mely a szomszéd szobájában folyik.

— Tetézik látni, — folytató a várakozókkal tele előszobára mutatva, — hány embert várakoztat az asszonyság reggel óta, és talán el se fogja őket fogadni.

— Pedig nekem beszélnem kell vele, — dünnyögött a fiatalember. Gondolkodott egy pillanatra, majd, elhatározva magát, kérdé:

— Bent van Maréchal ur?
— Mindenesetre, Savinien ur. Ha meg tetézik engedni, bejelen-tem.

— Szükségtelen.
S azzal gyorsan belépett a Desvarennesné szobájával szomszédos kabinetbe.

Egy iratsomagokkal és jegyzetekkel megrakott, nagy, fekete asztal mellett mintegy harminc éves fiatalember dolgozott, ki idősebbnek látszott koránál. Kopaszodó homloka, redő-hálálal borított halántéka egy küzdelmekkel és nélkülözésekkel tei élet tulságos szenvedéseire, vagy a kicsapongó, élvhajászó életmód fonnyasztó gyönyöreire vallott. De a világos, tiszta szemek korántsem illettek volna egy dorbézolóhoz s a homlokból erősen kinlód egyenes orr a kutató elmét árulta el. De, akár mert sokat élvezett, akár mert sokat szenvedett, emberünk időelött vénhedt meg.

Az ajtót benyitni hallván, fölnézett, letette tollát s már elibe készült menni a látogatónak, midőn emez föltartoztatta:

— Ne mozduljon, Maréchal, mert különben elmegyek! Csak azért jöttem be önhöz, hogy megvárjam, míg nagyném elfogadhat. De ha háborgatom önt, inkább egy sétát tessék még s visszajövek félóra múlva.

— Nem háborgat, Savinien ur, főképp nem háborgat elég gyakran, mert, — szemrehányás nélkül legyen mondva, — már több mint három hónapja, hogy szinét se láttuk. Így ni, a levelek késson vannak. Eppen most irtam meg az utolsó címet.

S az asztalról egy csomó levelet fölvéve, Maréchal megmutatá Saviniennek.

— Az ördögbe! Ugy látszik, hogy az üzlet még mindig jól megy.

— Jobban, mint valaha.

— Önök egész lizt-hegyeket gyártanak.

— Akkorákat, mint a Mont-Blanc. Most pedig már flottánk is van.

— Micsoda, flottájok van? — kiáltott föl Savinien, kinek arca kétkedést és esodálkozást fejezett ki.
— Ugy van, gőz-flottánk. A mult évben Desvarennesné asszony nem volt megelegetve a gabona állapotával, melyet a Levantéből hoztatt. A hiányos fölrakodás következtében nagy kár esett a szállítmányban. A cég fölszólalást intézett a tengerészeti szállító-hivatalhoz; ott a fölszólalást félévállról vették. Desvarennesné asszony emiatt megharagudott, s most magunk végezzük a szállításainkat. Irodát tartunk Szmirnában és Odesszában.

(Folytatjuk.)

Jobb és szebb arc

A bőrnek fiatalos üdösége, tiszta, sima szeplőtlenység segítésére lesz Önnek, ha nincsen is megáldva, mint társnője, szépséggel. — Használja az

Érdeky Liliom Krémet

SZAPPANT ÉS ARCPORT.
Rendelje meg még ma. Küldjön be Money Orderon \$1.45-öt e címre:

ÉRDEKY KÁLMÁN

GYÓGYSZERÉSZ
1019 LIBERTY AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

SÜRGÖNYILEG

vagy posta útján Kiss Emil bank legpontosabban és mindig a legelőnyösebb napi árfolyam mellett küld pénzt Magyarországra.

HAZAUTAZÓ

magyarok a legelőnyösebb kiküldetésben Kiss Emil bankár irodájában rendezülnek és a pénzüket ott váltják be a legelőnyösebben.

ÓHAZAI

ügyek a legelőnyösebben Kiss Emil bankházának hűségűi osztályában intéstetnek el, mert az ő budapesti irodája minden okirat kihasznaláról gondoskodik.

Irjon az alábbi címet:

KISS EMIL

BANKAR

133 SECOND AVE., NEW YORK

SZERETTEINEK
általunk teljes biztonság mellett küldhet csomagokat. Minden küldeményért teljes jótállást vállalunk. Irjon bővebb felvilágosításért.

GLOBE
EXPORT AND IMPORT CO
INCORPORATED
2125 E. SECOND STREET
CLEVELAND, OHIO

EGYNÉHAN megfélelő kíséretében borkok a redest a becsü resztjével tünt az Alfred Dreyfus elhözött mint a cia haditörvénygetere küldte, a esztendő töltött madások ellene tetése közötti teszen gazdag. lincselősen érdek Dreyfusnak soká nie és túrné. a lását kiverkedt ban emberfelet tartást tanusított tes énjéről meg Franciaországot, világot.

Huszonegy Alfred Dreyfus elhő jén egy francia pítányi minőségű vádat emelték. D metek érdekeit körülményei a lakultak ki. A ségen egy franc levelet talált, a ditalálmányokra kora vonatkozó nő eljuttatta a redeshez, a fran jához, aki megf tán megállapított követséghez inté visszatükrözött Dreyfus, zsidó kapitány irta. D indult a vizsgá híres graphologu ték a francia h kezeirésának a Bertilon azt is ry ezredes, hog levél Dreyfus sz zik. Tekintettel fust részben a nál, részben ped dirozó készségén fogva az ezredé le tiszték s a arisztokraták ne mi nehéz helyze áruállsal vadozt

Természetesen zaarulás vádja e az ártatlanságát ra, hogy hűségé szágnak. De na esküdtek össze. zésének nem vol ja. Miután a ha áruállásban bünos egy ötezer föből jelenlétében, egy megfosztotta őt a tól. Szegény, ár colt Dreyfusnak kellett az ugn szigetén töltenie. nevezetes, hogy a egészségesebb sz

DREYFUS KITÜNTETÉSE

A híres francia kapitány, aki ellen valamikor nemzete a hazaárulás vádját emelte, a háboruban kitüntette magát. — Mivel vádolták

huszonnégy évvel ezelőtt Alfred Dreyfus kapitányt? — Miért került az ördög szigetére és hogyan szabadult ki onnan? — A háboru alatt Dreyfus leplezte le Mata Hari kémnőt, akiről kiderült, hogy a németek szolgálatában állott. — Dreyfus a kálváriás élet ellenére most boldog és megelégedett.

EGYNÉHANY héttel ezelőtt megfelelő katonai pompa kíséretében, egy francia tábornok Alfred Dreyfus ezredesét a becsületrend érdemkeresztjével tüntette ki. Ugyanezt az Alfred Dreyfust huszonnégy évvel ezelőtt mint hazaárulót, a francia haditörvényszék az ördög szigetére küldte, ahol négy keserves esztendő telt el. Az akkori támadások ellene s a mostani kitüntetés közötti időtartam természetesen gazdag, változatos és lebilincselően érdekes eseményekben. Dreyfusnak sokat kellett szenvednie és túrnia, amíg a rehabilitálását kiverekedte magának. Valóbar emberfeletti türelmet és kitartást tanúsított, hogy a becsületes énjéről meggyőzze nemcsak Franciaországot, hanem az egész világot.

Huszonnégy évvel ezelőtt Alfred Dreyfus ellen, aki annak idején egy francia tüzérezredben kapitányi minőségben szolgált, azt a vádat emelték, hogy pénzért a németek érdekeit szolgálja. A vád körülményei a következőképpen alakultak ki. A német nagykövetségén egy francia takarítónő egy levelet talált, amely bizonyos haditalálmányokra s egyéb hadititkokra vonatkozott. Ez a takarítónő eljuttatta a levelet Henry ezredeshez, a francia vezérkar tagjához, aki megfelelő utánjárás után megállapította, hogy a nagykövetséghez intézett s hazaárulást visszatükrözőtető levelet Alfred Dreyfus, zsidó származású tüzérezred kapitány irta. Dreyfus ellen megindult a vizsgálati Bertillon, a híres graphologust is igénybe vették a francia hatóságok, Dreyfus kezeirésének a megállapítására s Bertillon azt is mondta, amit Henry ezredes, hogy tudniillik ez a levél Dreyfus századostól származik. Tekintettel arra, hogy Dreyfus részben a zsidó származásánál, részben pedig a tanuló, studiózó készségénél és hajlamainál fogva az ezredében a lusta és nyegle tisztnek s a velük egyvágású arisztokraták nem szerették, vajmi nehéz helyzete volt a hazaárulással vádolt kapitánynak.

Természetesen tiltakozott a hazaárulás vádjá ellen. Hangoztatta az ártatlanságát. Hivatkozott arra, hogy hűségese fia Franciaországnak. De nagy érdekeltségű esküdtek össze ellene s a védekezésnek nem volt semmi fogantatója. Miután a hadbíróóság a hazaárulásban bűnösnek mondotta ki, egy ötezer főből álló katonaság jelenlétében, egy francia tábornok megfosztotta őt a kapitányi rangtól. Szegény, ártatlanul meghurcolt Dreyfusnak négy esztendő kellett az ugynevezett ördögök szigetén töltenie, amely arról volt nevezetes, hogy az éghajlata a legégszűkebb szervezeti embert

is előbb-utóbb a halálba küldi. A szigeten senki sem tartózkodott. A szomszéd szigetről minden reggel egy francia katoná áthajózott, némi élelmiszerral, hogy Dreyfus ne haljon éhen. Négy évig tartott ez a rettenetes sorsa.

A liberális francia írók, tiszték, újságírók és közéleti tényezők azonban hittek Dreyfus kapitány ártatlanságában. Ismételték is hangoztatták a sajtóban és a nyilvánosság egyéb fórumaiban, hogy gúnyok az embernek a viselkedése az ártatlanságát igazolja. De a Dreyfus ellen összeküldött érdekeltségek, amelyek szisztematikus propagandával, mesterkélten antiszemizmust teremtettek Franciaországban, erősebbeknek bizonyultak azoknál, akik hittek Dreyfus ártatlanságában. Egy francia ezredes, névszerint Piquard, nyíltan állást foglalt Dreyfus mellett. Utalt arra, hogy amikor Dreyfus felett kimondták az ítéletet s a mikor megfosztották a kapitányi rangjától s egyszerűen kikérgettek a francia hadsereg kötelékéből, Dreyfus a nyilvánosság előtt a következő kijelentést tette:

— Szomorú dolog volna, hogyha nekem a francia lojalitásomért sikra kellene szállnom. Igaz, hogy szüleim Elzászban születtek s én is, de 1870-ben mi kitartottunk a franciák mellett s nem csatlakoztunk a hatalmas föllendült Németországhoz. Akármit tesznek velem: éljen Franciaország. Éljen a hazám.

Amiért ez az ezredes azonosította magát a hazaárulással vádolt kapitánnyal, neki is a rövidebbet kellett huznia. Büntetésből elhelyezték Tuniszba.

Közben azonban Zóla Emil, a kiváló francia író vette a kezébe Dreyfus ügyét. Ügyvédek vonultak fel s érvényesítette a saját maga összeköttetéseit és pszichológiai készségét, hogy Dreyfust tisztázza. S négy év elteltével eredménye is volt ennek a szívós, be-

esületes munkának. Kiderült a következő: egy Eszterházy nevű lezülött francia őrnagy irta ezt a levelet, Henry ezredes, akit antiszemita hajlamai vezettek az egész ügyben, konspiratornak bizonyult s öngyilkosságot követett el. — Dreyfus kikerült az ördögök szigetéről, de a rehabilitálása csak 1904-ben történt s ez is csak részleges rehabilitálás volt. Őrnagyi minőségben, a francia hadügyminisztérium nyugdíjba küldte.

A háboru alatt persze Franciaországnak szüksége volt minden harképes emberére, Dreyfus őrnagy is felajánlotta a szolgálatait. Voltak francia katonai körök, amelyek ellenzték Dreyfusnak a hadseregbe való visszavételét. — Azonban szükség volt rá s az aktív működését a háboru elején, mint Páris egyik külérődjének a parancsnoka, meg is kezdte. Őriási szolgálatakat tett ebben a minőségében a nemzetnek. De a tulajdonképeni érdeme az volt, hogy az ő kezdeményezésére sikerült leleplezni Mata Garit, a híres nő kémét, aki a németek szolgálatában állott. Ez a holland és javai emberpártól született nő a háboru előtt kabaré színésznő volt Németországban. A háboru kezdetén Belgiumban, majd később Franciaországban telepedett le. Egy ideig egy angol lordnak volt a felesége s a lord utján módjában volt befurakodnia a legelőkelőbb körökbe. Veszedelemesen szép nő volt. Aki férfi meglátta, az megkívánta. Az angol lord később elvált tőle s Mata Hari a hálóját kivette a párisi pénzügyi arisztokratákra. Egy fiatal bankárt ez a modern vampír a szó szoros értelmében tönkre tett. Mata Hari gyakran tartózkodott San Sebastianban, a híres spanyol fürdőhelyen, amely csak néhány kilométernyire volt a francia határtól. Az átrándulási nem tűntek fel, mert mindenki biztosra vette a franciákkal és általában a szövetségesekkel való

rokonszenvét. Mata Hari azért rándult át gyakran San Sebastianba, amint később kiderült, hogy a madridi német nagykövetség ottani megbízottjának az angol és francia előkelő körökben, különösen katonai körökben szerzett információit közölje. Ő volt a németek egyik legügyesebb kémje.

Az a francia bankár, akit ez a nő tönkre tett, barátja volt Dreyfusnak. S a körülmények sajátságos összejátszása folytán, az az ember, akit valamikor a saját nemzete kémkedéssel vádolt, leleplezte a legveszedelmesebb női kémét. A francia illetékes tényezőkkel közölte gyanúját s azoknak a nyomán csakugyan sikerült bebizonyítani, hogy Mata Hari a németek érdekeit szolgálja. A nő letartóztatták. Eleinte tagadott, de aztán az ellene szóló bizonyítékok hatása alatt beadta a derekát s beismerte, hogy a németek kémje volt. A francia haditörvényszék halálra ítélte. A nő minden előkelő összeköttetését érvényesítette, hogy a halál elől szabaduljon, de az összeköttetéseit sem segítették rajta. Mindenki emlékszik arra, hisz az újságok erről annak idején részletes jelentést közöltek, hogy egy hajnalban Mata Harit ki végezték.

Dreyfusnak a háboru alatti működése, a párisi erődben végzett kitünő ténykedései s Mata Hari leleplezése, természetesen mindjobban megerősítette a tekintélyét. A francia nép, amely esztendőkként azelőtt elfordult tőle, újra tisztelni kezdte. A francia tiszték, akik megszakítottak vele minden érintkezést, újra kollégának érezték. Dreyfus közben megözült, a kor nyomai meglátszanak rajta, de a lelke még mindig friss és boldog, hogy a hazájának szolgálatot tehetett. A háboru végeztével visszavonult otthonába azzal a tervvel, hogy élete alkonyát most már nyugodtan és boldogan töltsse el.

De a sors azt kívánta, hogy a nagyvilág még egyszer halljon róla. De most már igazán kellemes híreket. A francia vezérkar egy tisztje felhívta a kormány figyelmét arra, hogy Dreyfus teljes rehabilitálása, a tökéletes elismerése érdekében valamit tennie kellene. S a kormány elhatározta, hogy a becsületrend érdemkeresztjével fogja kitüntetni, a legnagyobb kitüntetés, amit francia ember kaphat, amiért a hazáját becsülettel szolgált. — Dreyfus megkapta ezt a kitüntetést. A sors kegyes volt hozzá nagyvőgre. A drámai momentumokban gazdag élete alkonyán végre abban a boldogságban van része, amelyre a becsületes énjénél, a szorgalmas természeténél, a karakteres voltánál fogva, voltaképpen már az élete hajnalán rászolgált.

AKAR DÖRZSÖLÉS NÉLKÜL MOSNI?

Ha azt akarja, hogy egy heti ruhája ki legyen mosva gy enért hófehérre minden dörzsölés nélkül, akkor használja a Mitchell Magic Mosóport. Ne mártalmas a ruhára, sem a kézre. Megpuhítja a legkeményebb vizet is. Kiveszi a zsír pecsétet, vért, stb. s nincs benne mérég, amely tönkre teszi a ruhát a harmadik mosásnál. Megér-e a felesége egészsége egy centet? Hozza meg, mi adunk egy dollárért annyit, mint más társaságok háromért. Postaköltség 10 cent. Egy csomag 6 hónapra elegendő. Irjon magyarul, mert magyarok vagyunk. Mail Order House, Glenfield, N. Y. Ügynökök kerestek.

...a:
...net György
...elen.
...rsan belépett a Dea-
...obájával szomszédos
...magokkal és jegye-
...ott, nagy, fekete asz-
...integy harminc éves
...olgozott, ki idősebb-
...koránál. Kopaszodó
...hálójával borított ha-
...zúdelmekkel és nél-
...teli élet tulságos
...vagy a kiasapongó,
...életmód fonyasztó
...allott. De a világos,
...korántsem illettek
...rbézőlőhöz s a hom-
...kinuló egyenes orr a
...arulta el. De, akár
...vezett, akár mert so-
...emberünk időelött
...nyilni hallván, főlné-
...hát s már elibe ké-
...látogatónak, midőn
...tatta:
...aljon, Maréchal, mert
...egyek! Csak azért
...z, hogy megvárjam,
...m elfogadhat. De ha
...nt, inkább egy sétát
...visszajövök félóra
...porgat, Savinien ur,
...borogat elég gyak-
...szemrehányás nélkül
...— már több mint
...ja, hogy színet se
...a levelek készen
...most irtam meg az
...bi egy csomó levelet
...hal megmutatá Sa-
...gbe! Ugy látszik,
...t még mindig jól
...mint valaha.
...egész liszt-hegyeket
...at, mint a Mont-
...dig már flottánk is
...flottájok van! —
...avinien, kinek arca
...sodálkozást fejezett
...göz-flottánk. A
...svarennésné asszony
...égedve a gabona ál-
...t a Levantéből ho-
...os fölrakodás követ-
...kár esett a szállít-
...ég felszólalást inté-
...zeti szállító-hivatal-
...szólalást félvállról
...enesné asszony emi-
...dott, s most ma-
...a szállításainkat.
...k Szmirnában és
...lytatjuk.)
...s szebb
...arc
...fiatalos üdésége,
...zeplőltség segít-
...nek, ha nincsen is
...nt társója, szép
...Használja az
...liom Krém
...T ÉS ARCPORT.
...még ma. Kéldjön
...deron \$1.45-öt e
...imre:
...KÁLMÁN
...YSZERÉSZ
...RTY AVENUE,
...URGH, PA.

EGY KORSÓ VIZ

Írta:
Thury Zoltán

EGY Hona, Doroghi Hona nevű leány volt alkalmazásban egy budapesti boltban. Hirdetés révén jutott be, olyan hirdetés révén, amiben az állott, hogy ajánlatok fényképpel kértnek a Merkur-nevezetű hirdetési irodába... Harmadnapon már meg is kapta a cég levelét, hogy ő jöhet. Gyönyörű leány volt tudniillik. Beajándotta az arckép. Nem utára való szépség, a mozgással vesztett az értékéből. Mint minden szegény leány, akinek elhanyagolt állapotban van a szoknyája, cipője. A kasszában azonban nagyszerű jelenség volt. Királynő, akinek a pénztár fekete márványlapja fölött s háta mögött a tükörben méltóságosan érvényesültek gömbölyű vállai, lágy, alabastromfehérségű nyaka s gömbölyű, a blúz alatt minden mozdulatára, még a lélegzéstételre is ingerősen ringó alakja. A haja fekete volt. Nem fényes, hanem olyan koromfekete, mint a szén s rőtön a hajkorona alatt, belefoglalva a hatalmas, nehéz, de puha keretbe, — olyan fehér és tiszta volt az arca, mint a frissen hullott hó. A szemei nyugalmas, mély pillantásuk voltak, asszonyos szemek, szája kicsi, husos s éppen csak a homloka volt kissé nyomott.

A szép leány jelenlétét határozottan észre lehetett venni a bolt forgalmán. Sok fiatal ur jött s nyakendőket válogattak, meg keztűt s a pénztárra pislogtak a hosszú válogatás közben. Az is megessett, hogy a segítők elbámultak rajta s este a két főnök egyformán törte magát azért, hogy ő számoljon el a leánnyal. Olyankor már vártak rájuk a feleségeik s gyönyörű kálapjuk alól gyilkos pillantásokat vetettek a leányra. Az üzlet azonban jól ment s ha volt ebben része a leánynak, hát kár lett volna kiüldözni a boltból.

Ugyis elég hirtelen ment el. Alig vártam, hogy több, mint egy esztendővel azután, hogy beépített. A pénztár mellett, a hosszú bolti asztal folytatásaképpen magas íróasztal állott s e mellett délutánonként egy fiatal ember dolgozott. Rengeg fölhatásokban elkönyvelte a sok üzleti tételt s pihenőnek egy-egy pillanatra lenézett a leányra. Azt érezte, hogy valami átmelegíti a feje bubján a haját s előbb egy kis bosszúsággal s aztán meg mindig barátságosabban pillantott föl a fiatalemberre. Az tudniillik olyan ember volt, akihez feleségül lehet menni. Komoly, munkás, jó jövedelmű. Az érdekjódése nem afféle kedélyeskedés, amit végbevisznek a kassa előtt más fiatal urak. Az efféle ember vagy szerelmes, vagy mindjárt jön a házassági ajánlat is, hogy: kisasszony, ennyi a jövedelem, nem vagyok gazdag, de a feleségemet tisztességgel el tudom tartani, — és efféle.

Egy este a fiatalember a magas asztalról egy sokrétegű összehajtott cédulát ejtett le a pénztár márványára s a könyvre hajolva, fészemmel nézte, hogy mit szól hozzá a leány. Az sokáig szorongatta a papírost s megilletődve, lassan bontotta ki. Az volt ráírva: "Kisasszony, kérem szépen, várjon reám a zárás után. Valamit szeretnék mondani, ami talán mindkettőnkre fontos." A leány zsebre tette a levelet s konokul elfordult az íróasztaltól. Később, amikor már elment a kalapja után és látta, hogy a fiatalember könyörögve pillant rá, odasugta neki: ma nem.

Kimenne a boltból, már megbánta, hogy elszalasztotta a mai napot, hanem aztán idegenkedve gondolt arra, hogy ennek az embernek legyen a felesége. Egy ilyen bolai embernek. Még valami államhivatalnok is akadhat, vagy orvos, vagy mérnök, azok közül, akik az üzletbe járnak. Igen közönséges ember

egy ilyen könyvvezető, akit a multkor is csunyán összeszidott az egyik főnök. Hogy türheti ezt el egy férfi? Ahogy lasan ment az utcán, megállapodott abban, hogy ő pofonvágtat volna a főnököt, ha egy falat kenyere sincs másnapra, hát akkor is pofonvágtat volna. Erre az emberre pedig többé rá sem néz. — Másnap azonban az övé volt az első pillantása s amikor egy pillanatra egyedül maradt az ablak mellett, hirtelen rátámadt a fiatalemberre: — Miért türi, hogy úgy bánjon önnel Frank? Hogy kívánja akkor a más becsülését?

A fiatalember lassan, komolyan felelt:

— Magáért türöm, nem akarom elveszíteni az állásomat, mert akkor nem tudom elmondani magának azt, amit mondani akarok.

— Ugy?

— Nem találta ki?

A leány halkán s egy kicsit kábán felelt: — Nem. Hát azért? — Erre pedig egy pillanatra ráhajolt az asztalra s belesugta a nagy könyvbe: várom.

Künn teálkóztak. A fiatalember szó nélkül a karját nyújtotta s szoros összefogózkodva s halgatva élvezve az egymás közelségét s szótlanul jártak az utcákat. Észre sem vették, hogy messze kimentek a külvárosba, csupa apró ház közé. Mintha valami vidéki városkában lettek volna. Porondos uton mentek, zizegő fák alatt s egy kis ház előtt leültek egy padra. A férfi itt kezdte elmondani azt, hogy mennyi a jövedelme és hogy nem gazdag s a leány belekapaszkodott a karjába és lassan a vállára hajtotta a fejét. Most már tudta, hogy ez az ember lesz az ura. Ugy kell ennek lenni és arravaló ember, s lassan-lassan föl emelte a karját, hogy magához ölelje. — Ebben a pillanatban valaki kicsapta a fejük fölött beülről az ablakot s egy korsó víz ömlött a nyakukba. Ahogy fölugrottak, benn otromba röhögés támadt. Többen is lehettek a szobában, férfiak és asszonyok vegyesen.

A fiatalember éppen csak az arcát törülte végig a kezével, egy rántással lehuzva a válláról a leány kezét, az ajtó felé indult. A pár lépés alatt, míg elérte a kaput, gondyla volt a leányra is. — Várjon csak itt. Majd megtanítom a gazemberreket.

A leány azonban nem maradt el mellőle. A kabátjába kapaszkodott s könyörgött neki: — Csak nem teszi ki magát efféleké! Ki tudja, hogy hányan vannak. Ne kezdjen ki velük. Ha szeret, hát nem teszi kockára az életét! — Akkor már eléje került s elálotta a kaput... Bentről kiabáltak: — Gyere be, gyere be, ha mersz. — A leány meg most már a férfi mellére dült, magához olvasztotta az öléssével s sugdosott neki: — Nem megy. Akaszak fel megukat. Dehogy megy. Meg kellene engem verni, ha hagynám, hogy maga ezekkel kezdjen. Az ilyeneknek kékük is van. És aztán mi lesz velem? Az imént mondtotta, hogy feleségül akar venni, hát akkor beleszóhatok a dolgába... Jöjön, jöjön... —

— Nem! Hát miért nem forrasztotta a torkukra? Ha meghátrál előlük...

A férfi tátott szájjal bámult rá s aztán, mintha hirtelen megütötték volna, hebegve beszélt, most már igazán nem tudva azt, hogy mit akar tőle ez a leány.

— Énf. Hiszen nem bocsátott be a házba. Elhúzott, úgy megölelt, hogy mozdulni se bírtam. Azt hittem, hogy szeret. Hogy csak azért történt, mert olyan nagyon kért.

A leány idegesen, gonoszul kacagott.

— Megkímélte a bőrét. Jó bőr, ha mindent elbir...

— Ne bántson. Ne legyen igazságtalan. Belekapaszkodott a karomba. Nem igaz?

— El kellett volna hogy lökjön. Oda kellett volna vágnia engem a falhoz s berohanni a házba. — Csufondósan nézett végig a fiatalemberen. — Nem, ilyen hősből nem kérek. S hogy ne is lásson többet, hogy ne legyen magának az örökös szemrehányás azért, hogy ilyen gyáván viselte magát, hát nem maradtok többé a boltjában. Maga csak türje, hogy Frank azt mondja magának: Marha, hölgyek jelenlétében, maga csak türjön mindent, maga amra való. Hanem nekem ilyen ember nem kell.

A férfi elkényszeredetten vont vállat és a leányra bámult. Bentről pedig hallatszott a csoszogás, hogy jön a házmester.

Hivogat a pusztá.

Fűszek köza dalosa voltam,
S a tithok fekete városá hitt.
Neki daloljam. Róla daloljam
Az idők szomorú, új dalait.

S a lellem az acélpilléres uton
Vergődik bémán, daltalanul;
Hiába tépi, rizza a város,
Nem remeg dalra a pusztai hur.

Ablakomra az illat, az ének
Árad a szomorú pusztá felől;
Üzenget százszor a fűszek lelke:
Vigyázz, a város lelke megöl.

Visszaűzen a pusztá szelével
A lellem részöblü toronyon át:
Meghaok, — meg it, — sirva, dalolva
A pusztuló róla hattudalát.

DUTKA AKOS.

A nagyáruházak tolvajai

(Folyt. az 5-ik oldalról.)

Egy alkalommal végre póruljárt a két asszony egyike. Elhajtottak autójukon a Madison ave. és Fortieth St. sarkára s felfogadtak egy görög fiút, hogy vigyázzon kocsijukra, amíg visszatérnek az üzletből. Egyikük magával vitte a trükdobozt, de ezuttal nem csupán olyasmit lopott, ami abba belefért. Miután többször távozott az üzletből megtöltött dobozzal, visszatért és nyugodtan el emelt egy 20 dolláros szörmekabátot. A cég egyik detektívje azonban észrevette és letartóztatta. Délután 3 órakor fogták el s még 7 órakor is kacagva tagadta a lopás vádját. Ekkor telefonoztak, hogy egy elhagyott autóból van az üzlet előtt s a gépkocsi tulajdonosa a letartóztatott gyógyszerészre. Kiderült ekkor, hogy az automobilon több mint 1000 dollár ára lopott holmi van s mellettük hever a trükdoboz is. Erre megtört a gyógyszerész és bevallotta a lopást.

MARY Pickford irbanks, csillagok, gasilók, kislányfényből rakják fénykép színházak, ne hallott volna róla daltá volna őket le. E esodákat, akik ne fizetéssel dolgoznak.

De jutott e márt nek eszébe, hogy megnézzé, a senki daltakat, a nines reggel hatkor kék és napszállatig kék nek a stúdiókban, katonaságról gondvalaha valaki? — Azt hisszük, mag A névtelenek ök, akik csak a háttér lagoknak, akik sz rágódnak, hogy a tétomot ehessenek.

Nem, ne mondja művészet rabsozói, igaz, a gazdasági páriái. Nagyon kevés olyan, aki azért stúdiókban, hogy gven belőle. A legki magát reggel ha nyeret akar, akart és keservesen megret, de kenyeret.

Persze, mikor van, mikor huszot néző maga előtt a frakkos urakat hölgyeket, a csillag nagyon nem gondoznak a szegény status képen a kiuzsoráz azoknak a mozibárd ö bőrükön milliókat, ö bőrükön, vagy má végeredményben ol. Mert, ha ök nem munkára, akad hely ezer.

Felkelés reggel

A mozi statisztáin nap, a munkanap, r kor kezdődik. Akkor ott állnak a stúdió várják, lesz e rájuk sem? Ha végre, h zás után végre kij hogy igen, akkor m pu, a bűvös ajtó és nek a kasirozott p.

Akkor ismét vár kezik. Várakozniók re megérkezik az aki beosztja öket, jelszót, hogy milyen gyenek magukra, h hár vegyének fel. — Ezután ismét vár kezik. Várják a csillagok végre úgy tájban megérkezne vagy kilibbennek ele mas automobiljukból tákat észre sem vevőtőlözükbe. Ekkor egy halvány sugara statizta szívében. ga előtt látja a jöv mélyében, másrészt gondol, hogy talán kezdődik a munka. azért örül, mert ö zetik.

Megérkezik a

Végre, úgy diltáj zik a legnagyobb u Leveti a kabátját, s

A "népség, katonaság" a moziban

Milyen jövedelemre tehet szert a statisztá a moziban? A kisemberek, akiket mindenki lökdös, akiknek nem fizetnek. — A küzdő fiatalok, akik csillagok akarnak lenni és mindig visszahullnak a porba.

zán át megy rajta az automobil és igazán belökik a hidról a vízbe és igazán megcsinálják vele azt a rengeteg kellemetlenséget, aminek a star egy fél millióért nem tenné ki magát.

figyelte és mindenről igazat írva számolt be.

A kecske és az automobil.

Elmeséli ez a lány az újságban, hogy először durvább szerepekre akarták használni. Statisztát darcokban, amelyek durva kocsmákban, a new yorki East sideon játszottak.

Itt azonban nem tudták használni, a rendező kijelentette, hogy nem vág ez a szerepkör az egyéniségéhez sehogyssem, majd finomabb dolgokra fogják használni. Végre jött az alkalom. Valami kosztümös, történelmi darabban kellett szerepelnie. Egy hercegnőt osztottak ki neki, egy rokokó princesszt, aki egy szelid báránnyal andalog az azul mezőkön.

Hősnőnk izgatott lett, nagyon tetszett neki a szerep és a bárány különösen izgatta.

Végre megjelent a bárány — ami nem annyira bárány volt, mint inkább kecske. És a kecskét a szegény lányunk egész idő alatt fognia kellett az autóban, amíg kiérték arra a mezőre, ahol a kép exteriorjeit csinálták.

A kecske közben rugott, ugrált, harapott és a szegény lány teste kékfoltos volt, mire a "tett színterére" érkeztek.

Világítás tükrökkel.

Ekkor kezdődött el a hadd el hadd. A lányt és a kecskét beültették egy domboldalba, ahonnan a legjobb effektust lehetett kapni. Azután a napfényt gyújtó tükrökbe gyújtották és rájuk irányították. A szegény lány elmeséli, hogy majdnem megvakult, minduntalan be akarta hunyni a szemét, de nem lehetett, mert akkor ráordítottak, hogy hagyja nyitva, különben rossz lesz a kép, akkor nyitva hagyta, nagy erőfeszítéssel, aminek meg az lett a következménye, hogy a könnyek patakokban omlottak a szeméből, akkor meg ráordítottak, hogy ne sirjon, nevéssen, legyen jókedvű, hiszen azt követeli meg a szerep. Végre rettenetes kínzások után, befejezték a jelenetet.

Ez a mozi. Semmi, ami valóság, semmi, ami igazság, csinált, beállított — mint az élet maga. A csillagok felszín alatt durvaság véres hamisság van.

Lányok az asztal alatt.

A fentemlített hősnő hosszasan és meglehetősen mérgesen számol be arról, hogy egy statisztának mennyi ideig kell várnia, amíg végre nagykegyesen beengedik a stúdióba s hogy néha napokon keresztül kell álldogálnia, amíg (Folytatás a 14-ik oldalon.)

MARY Pickford, Douglas Fairbanks, meg a többiek, csillagok, nagyok, kimagaslók, kiknek neveit világyfényből rakják ki a mozgófénykép színházak estenkint, ki ne hallott volna róluk, ki ne esodálta volna őket legalább egyszer? E-csodákat, akik hercegi és királyi fizetéssel dolgoznak?

De jutott e már valaha valakinek eszébe, hogy a kicsiket is megnézze, a senkiket, a megrugdaltakat, a nincsteleneket, akik reggel hatkor kifestik magukat és napszállatig kifestve ödöngenek a stúdiókban? A népségről, katonaságról gondolkodott s már valaha valaki?

Azt hisszük, nagyon kevesen. A névtelenek ők, a közlegények, akik csak a háttérrel adják a csillagoknak, akik száraz kenyéren rágódnak, hogy a csillagok pástétomot ehessenek.

Nem, ne mondja senki, hogy a művészet rabszolgái ezek. Nem igaz, a gazdasági berendezkedés páriái. Nagyon kevés van közöttük olyan, aki azért nyomorog a stúdiókban, hogy valaha star legyen belőle. A legtöbb azért festi ki magát reggel hatkor, mert kenyéret akar, akármilyen sovány és keservesen megszolgált kenyéret, de kenyéret.

Persze, mikor a kép készen van, mikor huszonöt centért a néző maga előtt látja elvonulni a frakkos urakat és báli ruhás hölgyeket, a csillogó katonákat, nagyon nem gondol arra, hogy ezek a szegény statiszták tulajdonképpen a kiuzsorázott munkásai azoknak a mozibárokknak, akik az ő bőrükön milliókat csinálnak. Az ő bőrükön, vagy másnak a bőrén, végeredményben olyan mindegy. Mert, ha ők nem vállalkoznak a munkára, akad helyükbe ezer és ezer.

Felkelés reggel hatkor.

A mozi statisztáinak számára a nap, a munkanap, reggel hat órákor kezdődik. Akkor már sorban ott állnak a stúdió kapujában és várják, lesz e rájuk szükség, vagy sem? Ha végre, hosszas várakozás után végre kijelentik nekik, hogy igen, akkor megnyílik a kapu, a büvös ajtó és ők beléphetnek a kasirozott paradicsomba.

Akkor ismét várakozás következik. Várakozniok kell, míg végre megérkezik az az alrendező, aki beosztja őket, aki kiadja a jelzőt, hogy milyen festéket tegyenek magukra, hogy milyen ruhát vegyenek fel.

Ezután ismét várakozás következik. Várják a csillagokat. A csillagok végre egy tizenegy óra tájban megérkeznek. Kiugranak, vagy kilibbennek elegáns és hatalmas automobiljükből és a statisztákat észre sem véve, mennek az öltözőjükké. Ekkor már a remény egy halvány sugara élénkült meg a statiszták szívében. Egyrészt maga előtt látja a jövőt a star szeméjében, másrészt pedig arra gondol, hogy talán most már elkezdődik a munka, aminek főleg azért örül, mert öt óraszámra fizetik.

Megérkezik a rendező.

Végre, úgy déltájban, megérkezik a legnagyobb ur, a rendező. Leveti a kabátját, szivarra gyújt,

a darab főszereplői és a népség, katonaság összegyűl a kulisszák előtt — és akkor esengetnek. Delet esengetnek.

Mindenki lonesol.

Lonesolnak a főszereplők a direktorral és lonesolnak a statiszták. A lonesol a társaság ingyen adja, De, istenem, micsoda lonesol! Rossz kávét, még rosszabb kenyéret és komisz gyümölcsöt. De mindegy, a szegény népség, katonaságnak legalább nem kell egy kvodert kiadnia az ebédjeért.

Na, végre elkészültek a csillagok és a direktorok, kezdődhet az igazi munka.

Beállítják őket egy erkélyre mondjuk, a kamara ember elkezd dolgozni, a direktor izzad és kiabál, és az akció kelős közepén, az erkély leszakad.

A statiszták hanyat homlok zuhannak a padlóra, az estély ruhás hölgyek és a frakkos urak egymás hegyén hátán bukdácsolnak. Kinek a karja ficamodott ki, kinek az orra tört be. Perelés, legalább egy karcolás nélkül senki se szabadult.

A csillagoknak semmi bajuk se történt, a statiszták szegények, ők össze vannak törve.

Mindig a statiszták szenvednek.

Mert a moziban is úgy van, mint az életben, mindig a statiszták, a kicsik, a senkik isszák meg a tevé mindenek, a nagyok, akik fent vannak, azok páholyból nézik az egészet. Nekik nem esik semmi bajuk.

És a statisztá nagyon gyakran teszi ki magát a legnagyobb bajoknak, igen sokszor életveszedelemnek, hogy három dollár ötven centet keressen naporkint. Verekedésekre őket kergetik bele és nekik igazán kell egymásra püfölniök, de mgy, mint a staroknak, akik csak jelzik az ütéseket és regisztrálják a pontot. A statisztá igazi pontot kap és igazi pontot ad.

És igazán megrugja a ló és iga-

számolt a tapasztalatairól. A cikke végén felszólítja a direktorokat, a mozibárokat, hogy bárki nyilatkoztának ebben a kérdésben szívesen helyet ad, csak nyilatkozzanak, tiltakozzanak, bizonyítsák be, hogy nem igaz, amit írt.

Hosszu, hosszú ideig várt a nő újságúró kollega és hosszú ideig várt a lap maga a nyilatkozatokkal — de azok csak nem érkeztek.

Azért nem érkeztek, mert a lány igazat írt. Ő ott élt közöttük heteken keresztül. A statisztá életnek minden egyes kis fázisát meg-

Napoleon mint házasságközvetítő Magyarországon

A POZSONYI BÉKÉT megelőző diplomáciai tárgyalások között van egynéhány fákó pergamens, amely egy magyar nemes leány szerelmének meghatározó jelenetét és a pozsonyi béke egy ismeretlen epizódját tartalmazza. Senki se ügyelt rá eddig, mint a hogy nem is csudálható, ha egész Európa sorsát szabályozó béketárgyalások ilyen apró epizódja még csak fel sem ébreszti a komoly

Miért vétkezik a nő?

(Folytatás a 4. oldalról)

leszel leány, adtateremtette! Gazdag ember ő, adtateremtette! — morgott az öreg ur és feleségül adta leányát Csoknynak.

Tél beálltával a várjobbágyok hagyományos kötelessége volt, hogy a bástyafalak körül lévő állóvízen megtörjék a jeget, nehogy az ellenség jégháton a falak alá férközzék.

Boldizsár is be akart szövetkezni a jégtörő jobbágyok közé, hogy legalább láthassa némelykor a menyecskét. A hajduk hadnagya azonban kirudalta a várból.

Pispeknek sem mennék Ecsed gyárába, ha a gyöngye viólam nem volna ottan rabságon. De ha kivetettek is a kapun, majd bémegek az eszemmel az ablakon — dohogott a szerelmes legény.

A vén fűzfa körül óvatosan lezuhigálta az égerfák ágait; az ágakat kőmadzaggal a törzsekhez erősítette; a rugalmas ágakra nappal köveket kötözött. Este csak el kellett vágálni a madzagokat, hogy a főlzabadult gallyak záporoként zúdítsák a követ a várra. Ő csak a fűzfa odvából nevette a repülő köveket.

Az már a menyecske dolga volt, hogy a kődobálást az ördögre kenjék. Most már semmi sem akadályozta, hogy esténként ki ne surranjon a várkapun a vén fűzfához.

Bor, pecsenye nélkül hamar meghül a szerelem, Boldizsár; hát elhozam számokra a falatokat. A pecsenyék helyére nagyköveket raktam otthon az ördög nevében. Bor is littyen-lottyan ihol a kulaesban. Ígyál, szívem Boldizsár! — duruzsolt Agatha asszony a legény mellére hajolva.

A szerelem vak. A szép asszony már olyan magabizással járt a tilosba, mintha senki más nem élné a világon, csak Boldizsár. Azt tartotta, hogy nem hallja a dörgést, akire a mennykő csap, azt hitte, hogy Benedek ur szemén hályog van. Csalódott. Csoknay rajtakapta a menyecskét az esti pásztorórákon.

Haragra lobbant. Hivatta is tüstént a papot Nagyecsedről. A bölcspap csak mosolygott.

Igaz, hogy a szeretetben egy harmadik mindig alkalmatlan — szólit kenetesen Petrus de Campis, — de az is igaz, hogy az asszony gyarló, hamisságra hajló. És im ure, kiért vétkezik az asszony? Nem önmagáért, a férfiert vétkezik az asszony... Egynéhá tán kigyelmedért is vétkezett egynéhá asszony... Most már nem vétkeznek kigyelmedért semminémű asszonyállat.

Talán szép szóval visszatérhetné tisztelendő atyámfia a jó utra a menyecskét — siránkozott a várnagy.

Amoly eb egyszer átusztta a Tiszát, nem fél az többé a víztől — így a pap.

Nohát verje meg a dolgát a százkilencedik szoltár, majd beléalkuszunk valamiségesen az állapotha — morgott Benedek ur és nagyot huzott a csikóbőrös kulacsból.

A legényt vason vitték Szatmára a vármegyeházára. Nem is látta többé a Napot az égen... Sze-

gény, szegény — Agátha... hisztikusok figyelmét. A memoárok és idilli történetek olvasóit azonban érdekelné fogja, a mit a titkos levéltárban és a volt budai helytartóság levéltárában még ma is őrzött néhány irás, a pozsonyi béke kapcsolataként feljegyzett számunkra.

Tudvalevő, hogy a midőn a francia sereg Ulmál leverte az osztrák császár seregét és Maek tábornok az egész vonalon retírléni volt kénytelen, Davoust tábornok Napoleon derékhadával akadálytalanul bevonulhatott Pozsonyba. Az is köztudomásu, hogy Napoleon proklamációt intézített a magyarokhoz, a melyben vallásuk biztositását, függetlenségük, alkotmányuk és előjogaik megővását ígerte nekik, ha semlegesek maradnak és nem mennek Ferenc császár zászlói alá. La Rochefoucauld, a bécsi francia követ azt írja császárnak, hogy Napoleon diósége felhevíti a magyarokat, személyét valóság-gal dicsőítik és nevéét még a Kárpátok műveletlen lakossága is ismeri. Ilyen hangulatban terjedt el a híre Magyarországon, hogy Napoleon seregei már Pozsonyban vannak és hogy a hatalmas imperátor Holicsház ütötte föl táborát. Senki sem látott ellenséget a franciákban, sőt az akkori szenvedélyes hangulatban tényleg sokan hitték, hogy Napoleon lesz az, aki Magyarországot ismét régi független állapotba juttatja. Davoust tábornok is mindent elkövetett, hogy a magyarok rokon szentét biztositva magának. Napiparancsba kioktatták a francia legénységet, hogy miképpen viselkedjenek és hogy a polgársággal szemben a legnagyobb előzékenységet tanúsítsák.

Ezek a rendelkezések tették lehetővé, hogy egy magyar nemesi család ifju sarja, stomfai Eöry Amália, amint Davoust tábornok jelentette a pozsonyi várban és utlevelet kért, hogy szabadon eljusson Napoleon táborába. Megtagadott minden felvilágosítást és csak keresztlevelét mutatta Davoustnak, hogy személyazonosságát kétségtelenül bizonyíthassa. Hajlandónak mutatkozván motazás által bebizonyítani, hogy semmi fegyvert, vagy irást nem visz magával és esküvel fogadván, hogy a legegényebb dologban óhajit csak a hatalmas császár elé jutni. Davoust (talán azért is, mert ismerte urának inyene természetét és mert egy gondolta, hogy a magyar nemes leányt is, mint annyi sok más előkelő hölgyet, a nagy imperator iránt érzett titkos szerelme vezérlé) kiállította az utlevelet, sőt még két fegyveres őrt is adott Eöry Amália kíséretéül.

Holicsház érte el a nemes leányt Napoleon táborát. Maga a császár azonban már nem volt Holicsházban. A Bécs melletti staunersdorfi császári kastélyba ment, hogy bevárja Károly főherceg érkezését, aki Ferenc császár megbízásából a béke pontjainak enyhítését akarta keresztülvinni. A nagy osztrák hadvezér még nem érkezett meg, amikor Eöry Amália már a vadászkastély előtti térségen volt és onnan küldötte az üzenetét a császárnak, hogy fontos ügyben kihallgatásért esede-

Vasárnap és mindennap gondoljon arra, hogy a bankbetét a legbiztosabb.

MEGTAKARITOTT PÉNZÉT KÜLDJE BE HOZZÁNK MINT BANKBETÉTET.

Mi nemcsak megőrizzük, de kamatot is fizetünk. Anyagilag független csak úgy lehet, ha van megtakarított pénze. Meg van védve minden eshetőség ellen és soha sem szorul másokra.

BANKUNK SZIKLASZILÁRD.

**Alapítke, tartalék és betétek összege
\$2,857,097.76**

Általunk kiállított betétkönyv mindig készpénz, mert betétjét bármikor kamatostul visszafizetjük. Pénzküldés Magyarországon minden részébe a legolcsóbb napi árfolyam mellett.

NÉMETH ÁLLAMI BANK

NÉMETH JANOS, ELNÖK

FŐÜZLET:

A Bankpalotában
10 EAST 22nd STREET,

FÜKÜZLET:

1597 Second Avenue,
Corner 83rd Street

NEW YORK, N. Y.

zik. Hogyan és miként, sehol sincs följegyezve, de a kihallgatás megrendő...

Ugyilátszik tehát, Eöry Amália kesergő szívét vitte Napoleon elé és az ő mindenhatóságától várta, hogy szerelmétől nem fogják elszakítani a szülei. Napoleon, ugyilátszik, még ennél is többre vállalkozott, mert mindjárt kireklamálta a főhadnagyt (és Isten tudja, mi járt az eszében!) úgy intézkedett, hogy ha megkapja a főhadnagyt az osztrák seregből való elbocsátását, menjen haza Párisba és az udvar közelében éljen szépséges magyar asszonyával.

December 7-éről, a pozsonyi béke aláírás napjáról keltezte, Lichtenstein herceg futár útján levelet küld Holicsház, odaérkezett-e de Pleymour főhadnagyt, mert Napoleon császár már kérdezősködik utána. És ugyanarról a napról keltezte van Talleyrand egy írott utasítása, amelyben a schönbrunni francia sereg parterét. Mert Napoleon már említett tessz róla Károly főhercegnek, aki viszont nyomban Lichtenstein herceget tudatja, és utasítást ad, hogy "minden Napoleon óhajitása szerint történjék".

Lichtenstein herceg levele, amelyet Károly főherceg utasítására küldött Pálffy grófnak, a volt pozsonyi parancsnoknak, megadja a fölvilágosítást, mi járatban volt Eöry Amália — Napoleonnál. A francia szövegű levél erre vonatkozó pontja így szól:

"...aziránt is van parancsom a főherceg urtól, hogy tábornok ur azonnal szabadságolja Etienne de Pleymour főhadnagyt az ön lovasszerezből. Valami Eöry nevű magyar kisasszony (mellesleg megjegyezve: mindenki el van ragadtatva tőle, kérte ezt Napoleon ő felségétől, mert állítólag szerelmesek egymásba és a leányt a szülei, mivel de Pleymour örökösén táborban tölti az idejét, máshoz akarják kényszeríteni. Napoleon a gárdájába vesse azt a ne ve után itélve francia származású tisztet és hazaküldi a kisasszonyt együtt Franciáországba... A főhadnagyt Pozsonyban jelentkezik Davoust tábornok előrszemél, természetesen megfelelő parancsnokának megtagyja, hogy a császár intézkedése folytán kísér-

tesse fegyveres őrséggel "Etienne de Pleymour, I számú gárdatisztet és nejét" az ellenséges örvonalakon át egészen Strasburgig, ahol újabb intézkedések fognak történni. De Pleymour főhadnagyt a pozsonyi béke megkötésének napján, tehát már Pozsonyban volt és még ugyanaznap mint boldog, ifju férj hagyta el a történelmi helyet, hogy Napoleon kegyelméből francia földön töltsen el mézesheiteit.

De Pleymour neve nem tűnik föl többé Napoleon környezetében. Kegyzesztett lett-e, vagy katonai tehetsége volt jelentéktelen, nem lehet tudni. De az sem lehetetlen, hogy az ellenmondást nem tűrő császár Eöry Amáliában csalódott és mint annyiszor, ezuttal is a férjén boszulta meg a feleség hideg magatartását. Irás, följegyzés erről már nincsen... Csak az előzmények emléket ősrák a pozsonyi béke fákó pergamenset, mint a napoleoni legendákör egyik nagyon bájos részletét.

Seress László

A "népség katona-ság" a moziban

(Folytatás a 13-ik oldalról.)

"szóhoz jut," a legjobban azonban ott döbent meg, hogy a társaság semmi de semmi kényelemről nem gondoskodik. Még egy szék sinesen a műteremben, amire szegény, fáradt emberek leülhessenek. Rózga papendeki falahoz kénytelenek támaszkodni, ahonát a kulisza tologatók minden percében elkergetik őket.

Ez a tulajdonképeni-mozi élet — az élet, ahogy van.

Elmeséli, hogy egyszer egy East oldali kocsmajelenetet játszottak, hogy egy igazi csirkefogót is impertált a direktor, a "levegő" miatt. A csirkefogó hamarosan beleléte magát a szerepébe, nagyon otthon volt és szerette a mesterségét. Ennek következtében realiztikusan játszott. Ugy, hogy a leányokat pofozta és rugta.

A leányok erre megijedtek és elbujtak egy asztal alá, mert féltek, hogy a csibész megöli.

És a direktor nevetett. Mert az emberek már ilyenek. Akiben van bátorság, szemtelenség, vagy erő, hogy feltörjön és másokat elnyomjon, az szimpatikus, kicsit féltelmes. Akiket elnyom, akikkel szemtelen, azok neveltségesek.

A moziban a starokat mindenki tiszteli, a statisztákat vagy nem veszik észre, vagy csendes mosollyal térnek felettük napirendre.

ASS

SOKAT vádolják munk leánynevet az forrongva nizmust, hogy nemzedék asszonya tet s a gyermeknevetotttságot. Az elfőléő mást mond. Mőnia és meg kell iszkinek, hogy mindez a gazdasági helyzetzel van kapcsolatba bármikép is a világ lom képe, az anyadendok egyforma e. És egyforma erős mert az annyira te dött, átöröklött alakon a külső élet kinyegükben nem váösszes hasonló többé, nagyobbbrészt csak a ményei, az anyai szkal született érzés-tura csak mélyebb meg. Mélyebb és dás, tanultság útjánai szeretetnek ig nemcsak a gyermekmők és fájdalmak a fáradtság és munk gyermek testét és sa.

És akar-e a mai ramlat ezen változónők jogokat kívánni jogot a munkára, jó Szép és nemes kivá mom, az erőm, az er bir, — azt mondják s akkor többet adn többetet nem ugy más uton kevesebb vagysis nem azt célo kakorét áttolja a fér hűtlenül elbajja. Mézi a feminizmust. Mert hisz a cél: kib szony munkakörét, h szabadijejét jól és nálja. S mindennek tani fejlődését érte munkáját tudatosá régi foglalkozásában kibővített mederben

Nem célozzák a s ták sem jövőben vá vista társadalmi re család életének oda az asszony-munkák nek gondozását kik volt a spártaiaknak dalmi és állami rend megdől s ha lesz a hamar a múlté lecs konik az ellen a te dezésének ősi igazsá

Mérem azt állítan azon egyéniség min ha tanultabb, ha t gazdasági helyzetbe is.

Sohase féltsek a tanult asszonytól, h lelkükön viselik a sít, akkor a szülők retén igyekezzenek reszt, másrészt pedig jesszék a babonát tudást.

Nem adja egy a gyermekét, ha csak vár rá, vagy az ép szegény. Kérdezzék tés-dajkákat, kérde jon elhagyta volna gyermekét, hogy a ha nem a szükség el benne az anyai van köztük, aki n könnyel a szemébe be, amikor a más.

ASSZONYOK LÁNYOK

A GYERMEKEK GONDOZÁSA

SOKAT vádolják manapság korunk leánynevelését és az azt forrongva követelő feminizmust, hogy kiöli a jövő nemzedék asszonyaiból a szeretetet s a gyermeknevelésre való hivatottságot. Az elfogulatlan szemlélő mást mond. Mert be kell látnia és meg kell ismernie mindenkinek, hogy mindez a változás csak a gazdasági helyzettől függ és ezzel van kapcsolatban és változék bármiképpen is a világ és a társadalom képe, az anyai szeretet mindenkor egyforma erős marad. — És egyforma erős marad azért, mert az anyira természetből adott, átöröklött alaptulajdonságokon a külső élet körülményei lényegükben nem változtatnak. Az összes hasonló többi érzéseink legnagyobb részét csak a kultúra eredményei, az anyai szeretet magunkkal született érzés, amelyet a kultúra csak mélyebbé tudott tenni még. Mélyebbé és szélesebbé, tudás, tanultság útján. Mert az anyai szeretetnek igazi tartalmát nemcsak a gyermekével átélt öröme és fájdalom adnak, hanem a fáradtság és munka, amellyel a gyermek testét és lelkét gondozza.

És akare-e a mai társadalmi éramlat ezen változtatni? Nem! A nők jogokat kívánnak maguknak, jogot a munkára, jogot a tudásra! Szép és nemes kívánság. Az izom, az erőm, az energiám többet bír, — azt mondják, — tanítástok s akkor többet adhatok. S ezt a többletet nem úgy kívánja, hogy más uton kevesebbet nyújtson, vagyis nem azt célozza, hogy munkakörét áttolja a férfiba s az övét hűtlenül elhagyja. Aki így értelmezi a feminizmust, nem jól teszi. Mert hisz a cél: kibővíteni az asszony munkakörét, hogy fölösleges szabadidejét jól és okosan felhasználja. S mindenképp előmozdítani fejlődését értelmileg, lényét, munkáját tudatosabb tenni, úgy a régi foglalkozásában, mint az új, kibővített mederben.

Nem célozzák a szociáldemokraták sem jövőben vágyott kollektivistá társadalmi rendszerükben a család életének odafejlődését, hogy az asszony munkájából gyermekeinek gondozását kiküszöböljék. Ha volt a spártaiaknak ilyen társadalmi és állami rendszerük, hamar megdőlt s ha lesz a jövőnek, az is hamar a múlté leand, mert tiltakozik az ellen a természet berendezésének ősi igazsága.

Mérem azt állítani, hogy ugyan azon egyéniség mindig jobb anyja ha tanultabb, ha tud, ugyanazon gazdasági helyzetben lévők között is. Sohase féltsek a gyermeket a tanult asszonytól, hanem ha igazán lelkükön viselik a gyermek sorsát, akkor a szülők gazdasági helyzetén igyekezzenek javítani egyrészt, másrészt pedig tanítsák, terjesszék a babonától ment, tiszta tudást.

Nem adja egy anya sem oda gyermekét, hacsak az éhség nem vár rá, vagy az épp oly keserves szegény. Kérdezzék meg a szoptatás-dajkákat, kérdezzék meg, vajjon elhagyta volna egy is a saját gyermekét, hogy a másét táplálja, ha nem a szükség nyomta volna el benne az anyai érzését. És ha van köztük, aki nem néz, forró könnyel a szemében a messzeségbe, amikor a más gyermekét táplálja

kebelén, azt nem is a feminizmus nevelte, az szegény a legtöbbet veszítette, annál a sors, a gazdasági kegyetlen viszonyok kiölték életének legszebb, legnemesebb érzését.

A dajkák veszendőbe ment gyermekei a társadalom lelkét terhelik. És ha halljuk és határozottan megállapítjuk, hogy bár lassan, de terjedőben van az irány, hogy az anyák maguk szoptassanak, ez csak az anyák tanultságának tudható be. A tanult, kötelességtudó, a felvilágosodottabb nők között terjed a szoptatás és nem azok között, akik szűk látókörükben szellemüket az igazságtól s apró örömeiket, kényelmüket s az élet mámorát féltik a gyermekesirástól. A tanulni vágyó nőkre számítotunk akkor, amikor az "Anyák iskolájá"-t megnyitottuk s a gyermekek fejlődésének, gondozásának tanítását tűztük ki célul.

A gyermek gondozása nagy munka; a tudáson kívül nagy türelmet és elég nagy fizikai munkabírást követel. Mert érdekes beosztása a természetnek, hogy a legtökéletesebb lény, az ember, relative, leglassabban fejlődik. Az átlagos élettartam egyharmada a fejlődés kora, s amíg az éppen megszületett csirkefiókák már tápláléka után jár, s a gyámoltalan kis macska is topog maga körül, addig a megszületett emberi csemegé nagy, de nagyon tehetetlen, teljesen rá van utalva az anya gondozására.

S a természet úgy alkotta, hogy a gondozást már a születés előtti időszakban megszokta, az alatt, a míg saját véréből építi föl és testével védi azt minden külső behatás ellen.

A megszületett emberke gondozása többféle ágazik.
Mi a mi gondoskodásunk célja? Ugyebár az, hogy a szívünkhez oly közel álló gyermekből egészséges embert nevelhessünk. Azaz e-

rős csontrendszere, jó izomzata, egészséges vére, ép érzékszervei, az élet küzdelmére megedzett idegrendszere legyen és hogy a lehetőleg fokozott immunitással bírjon a fertőző betegségek ellen. Hogy ezek elérésére sokat tehetünk, helyesen alkalmazott eljárásainkkal, az kétségtelen s bár elsőrendű fontossága, az öröklött képességek és tehetségek, mégis a legnagyobb súlyt kell helyezni a gyermek helyes gondozására. Az előbb elsorolt célt szemünk előtt tartván, kétségtelen, hogy mindazt, amit a felnőttek higiénéjére vonatkoztatunk, itt is alkalmaznunk kell. De amíg amott csak az egészség megtartásáról van szó, ad dig emitt emellett a helyes fejlődést is szemünk előtt kell tartani. Ezek alapján a gyermek gondozásában főképpen a következő nagy irányelvek lépnek előtérbe: a helyes táplálkozás; a hőháztartás védelme; a tisztaság helyes alkalmazása; s a testi és szellemi munka helyes szabályozása.

A táplálkozás nagy kérdését külön előadásban fogjuk tárgyalni, forduljunk tehát most az ezzel kapcsolatban levő hőháztartáshoz a gyermekeknek.

Jól tudják önök, hogy minden élő lény életét csak bizonyos hőmérséklet mellett tudja fenntartani, s az is ismert, hogy az ember hőmérséklete 37 fok C. körül van. S minthogy a körülöttünk lévő levegő melege ennél rendszerint kevesebb, tehát szervezetünkől melege von el, mint minden hűvösebb test a melegebből. E melegvesztéséget pótló melegmennyiséget szervezetünkől lefolyó vegyi átalakítások termelnek. E melegtermelés főként az izmokban megy végbe, innen van az, hogy a fázó ember vagy tudatosan mozog, vagy öntudatlanul is mozog, reszket, didereg. A környezetet elyonó hatása ellen ruházódással segítünk magunkon.

Nézzük most a csecsemőnél e viszonyokat. A gyermek testfelülete

aránylag a legnagyobb és így a melegvesztés aránylag a legnagyobb. Így egy kilogram testsúlyra egy hatnapos csecsemőnél 829 négyzetem. terület esik. Hat hónapos korában már csak 624; huszéves korában 314 négyzetem. terület. Értelhető tehát, hogy minden kis csecsemő dideregve látja meg a napvilágot. S ha a didergő jószágot egy hűvös éjszaka át 5-6 fok Celsius mellett hagyjuk, úgy az minden más ok nélkül elpusztul. Ugy-e, szinte lehetetlennek tűnik 5-6 Celsius mellett, amikor még szó sem lehet a megfagyásról, azt hinnők néhát, tüdőgyulladást kap, vagy más efélet? Pedig hát mindez ki sem fejlődik, erre nincs idő, mert a zsenge szervezet a nagy hőelvonást pótolni nem tudja s hamar leesik ő maga is azon minimum alá, amely mellett az élő sejtek funkciója megszűnik s beáll az u. n. kihülési halál.

A gyermeki szervezet ezen sajátos viszonyait fogjuk szemünk előtt tartani most, amidőn a ruházódás, fürdés, az edzés kérdéseit körülményesebben megbeszéljük.

Az egészség fentartásában és sokféle betegség elkerülésében egyik leghatalmasabb fegyverünk a tisztaság. Hiszen ma már mindenki ismeri a betegségek okozóit, terjesztőit: a baktériumokat, a bacillusokat. Ezek elszaporodása ellen csak a tisztaság véd meg bennünket. Persze hiba volna abba a tuzásba esnünk, hogy mindenben bacillust látva, örökös félelmek között éljünk, hiszen a mint később tárgyalni fogjuk, az egészséges szervezet bizonyos mértékig győzedelmesen fölveszi a harcát a bele jutó bacillusok ellen. Ez a szervezet immunizáló ereje. Kötelességünk észszerű mértékkel, tudatosan vigyázni a tisztaság szabályaira. Gondoskodni nap sugaras, tiszta levegőről, tisztán készült táplálékról s a táplálkozás módjainak tisztaságáról. Ne legyen a gyermekszoba a lakás legötöttebb hátraeső udvari része, ahová a jó dezinficáló nap be sem juthat. Ne legyenek csak díszes parkjai a városnak, ahová a gyereksereg csak félve jár, de nagy játszólétek kellenek, ahol a friss levegő és a napsugárban szabadon játszhatik ezer nevetű, futkosó gyermek. Legyenek állami felügyelet alatt a gyermekekéjszakai intézetek, hogy a tejjel és vajjal ne hurcolják szét a tuberkulózist. És milyen irigylendők azok az országok, ahol az iskola épületében higiénikusan berendezett fürdőhelyiségek vannak a tanulók használatára.

Sok apró részletet beszéltünk meg, talán sokaknak úgy tűnik fel, hogy nem is szükséges mindent oly tüzetesen tudni, magam is elismerem, hogy nem egyforma fontossága minden részlet. De még is a maga idején és maga helyén nagyon hasznos lehet mindegyik. Épp úgy, mint a mozaik-kép minden egyes kövecskéje, ha még oly színtelen is egymagában, föltétlenül szükséges az egész kép tökéletes harmóniájához. A gyermekgondozás ez apró köveit az anyai szeretet tartja össze s fényt és zománcot e képnek az egészséges, derült gyermek ragyogó mosolya ad.

PROFESSOR METCHNIKOV

aki az egész világon híres, megállapította, hogyan lehet száz éves kort elérni, jó egészségben maradni és fiatalosan érezni mindvégig.

Intézetünk több ismert európai orvos vezetése alatt áll. Azon célból lett megalapítva, hogy a magyarok szenvedéseit segítsen.

Alapos vizsgálat alá vetjük mindama betegségeket, melyben honfitársaink szenvednek. Több évi tanulmányozás és munka után megalapítottuk ezt az INTÉZETET a patent orvosságok előállítására, hogy sikeresen megküzdhesünk a betegségekkel.

Feltaláltuk a megfelelő gyógyszereket testvéreink gyógyítására minden betegségnek, bármennyire elhanyagoltak is. Eme gyógyszerek értékét elismerik kiváló SPECIALISTÁK is. Össze lettek gyűjtve eme orvosságok alkotásával az egész föld kerékszeréről. Egy része Magyarországról, más része Németországból, Olaszországból, Afrikából és Dél-Amerikából és irásbeli JÖTTLÁST adunk, hogy megfelelőnek az Egyesült Államok törvényeinek.

NE LEGYEN ELKEDVETLENITVE

ha az orvosok fel is adták a reményt Önt gyógyítani. — Ha bármikor szüksége van az alant felsorolt gyógyszerekre, vágja ki ezt a hirdetőt, tegyen keresztet a kívánt gyógyszer neve után, írja alá nevét és címét és küldje be nekünk. Mindenkor INGYEN állunk szolgálatára és őszinte tanácsot adunk Önnek.

A gyógyszerek nevei:	
1. Férfi betegségek:	Bármely korban és állapotban.
2. Kősvény:	Izom- és csuklófájdalmak ellen a test bármely részében.
3. Vermérgzés:	Kiütések és bőrbetegségek.
4. Gyöngesség:	Műkori hallásvesztés.
5. Tüdőbajok:	Köhögés, Asthma, Bronchitis és Meghűlés.
6. Gyomor:	A betek és a gyomor rendbuzosítása.
7. Vese bajok:	Gyenge vese és vizelési bajok.
8. Bőrbetegségek:	Eczeéma, nyit sebek és var.
9. Erősítő szor:	Gyenge szervezet, vénány és étvágytalanság.
10. Női betegségek:	Havi rendeltenségek, tisztálások és vérzések.

Minden levelezés titoktartás mellett történik.

THE ROMAN MEDICINE COMPANY
STATION 5, PHILADELPHIA, PA.

ITT A NAGYSZERŰ ALKALOM ARRA, HOGY ÖN PÉNZT CSINÁLJON!

Itt a nagyszerű alkalom arra, hogy ön egy igen szép fő vagy mellék-keresetre tegyen szert, egyúttal pedig kiváló szolgálatot tehet barátainak, ismerőseinek, szomszédainak, egyszóval mindenkinek, melyért egész életükön át hálásak lesznek önnek.

Azt akarjuk, hogy Ön minden esaláddal megismertesse a világhírnévnek örvendő "PARTOLÁT", a fertőtlenítő, vér- és gyomortisztító, valamint hashajtó cukorkát. — Azt a "PARTOLÁT", melynek kitűnő tulajdonságainál fogva népszerű elnevezése: "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN". — Azt akarjuk, hogy az Ön révén minél többen ismerjék meg a találmányok egyik legkiválóbbját: a "PARTOLÁT", mely bámulatosan gyors és kellemes hatásánál fogva az egész világon a jó egészség legigazabb barátjának van elismerve, mert megbecsülhetetlenül védelmezője és segítője az emberiségnek.

Írjon nekünk azonnal részletes és teljes felvilágosításért és mi meg fogjuk Önnek magyarázni, egyszerű, de hasznos ajánlatunkat, melynek elfogadása esetén Ön minden rendelkezésére álló idejét pénzzé teheti.

Egy millió új barátot óhajtunk toborozni a

PARTOLA
"AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN"

űditően kellemes és hatásos hashajtó cukorka számára. — Egy millió új barátot azon milliók táborába, akik egyhangulag elismerik, hogy a "PARTOLA" nélkülözhetetlen egészségvédő és segítő szere minden családnak és annak minden egyes tagjának.

PARTOLA HASZNÁL

az emésztési zavarok leküzdésében, meggátolja a komolyabb gyomorbeteg és az azal rendszerint együtt járó egyéb betegségeket, tisztítja a vért, eltávolítja a szervezetben esetleg lerakódott ártalmas anyagokat, tisztáltságokat, vagy bacillusokat, melyek a szervezetbe a táplálékokkal, de meg belélegzéssel is behatolhatnak az orron vagy szájon át.

Az ujjor egyik legnagyobb találmánya a "PARTOLA", "Az Orvos Cukorka Alakban".
Édes mint a méz, íze olyan, mint a promineli cukorkáé. — Öregek, fiatalok, asszonyok, férfiak és gyermekek egyformán szeretik.

Legyen ön képviselője a Partolának

Ragadja meg az alkalmat és lépjen Ön is azok sorába, akik a kitűnő fertőtlenítő, vér és gyomor tisztító, valamint hashajtó cukorkát ismergetik, terjesztik. — Ne késlekedjék. — Vágja ki az alanti szelvényt és küldje be hozzánk.

Nem kerül egy centjébe sem,

de alkalmat nyújt Önnek egy nagyon szép fő vagy mellék keresetre szert tenni.

Az ajánlat, melyet itten önnek teszünk, nem kerül egy centjébe sem. — Ne küldjön ön be pénzt, csak közölje nevét és pontos címét és mi részletesen meg fogjuk önnek írni, hogy mily könnyű szerrel tekintélyes jövedelemre, fő vagy mellékkeresetre tehet szert.

Ne mulassza el MEG MA postára adni ezt a szelvényt.

PARTOS PATIKA.
160 SECOND AVE.,
NEW YORK, N. Y.

Minden kötelesség nélkül kérem, sziveskedjenek velem részletesen közölni, hogy a hirdetés szerint hogyan szerezhetek én nagy pénzt "AZ ORVOS CUKORKA ALAKBAN" elnevezés alatt ismeretes "PARTOLÁNAK" ismertetésével és terjesztésével.

Név: _____
Utca, házszám vagy box: _____
Város: _____
Allam: _____

Ha Önnek barátai vannak, úgy azok számát rövid idő alatt szaporítani fogja, ha ugyanis bemutatja "AZ ORVOST CUKORKA ALAKBAN" szomszédainak és összes ismerőseinek. Ők örömmel fognak, hogy a "PARTOLÁT" az Ön révén megismerték, Önre pedig mint jötevőjükre fognak nagyrabecsüléssel tekinteni.

Ne késlekedjék egyetlen egy percet sem! — Írjon azonnal, még ma! — Töltse ki az itt látható szelvényt, azután vágja ki és küldje be hozzánk, hogy mielőbb megismertessük Önt érdekes és hasznos ajánlatunkkal.

Ne mulassza el még ma postára adni ezt a szelvényt!

